

Cruydt Hoeck

WILDEBLOEMENZADEN

CATALOGUS &

HANDLEIDING

2014-2015

Gewoon biggenkruid met een blauwtje

INHOUD

VOORWOORD	3
1. CRUYDT-HOECK	4
Het team	4
Het bedrijf	6
Zadenteelt	7
2. WAT WIJ KUNNEN BIEDEN	8
Verkoop van zaden	8
Advies	8
Ons sortiment	8
Toepassingsmogelijkheden	9
3. MENGSELADVIES	10
Wat is een bloemenweide	10
Een mengsel kiezen	10
Mengselwijzer	12
Grote en kleine tuinen	13
Openbaar groen en stedelijk gebied	13
Natuurontwikkeling en buitengebied	14
Problemen en oplossingen	15
4. BLOEMENWEIDEMENGSELS	18
Introductie	19
Algemene aanwijzingen voor de aanleg van een bloemenweide	20
Akkerbloemenmengsels	22
A6 Éénjarig akkerbloemenmengsel	24
Ruderale mengsels	26
B1 Kleurrijk mengsel Ruderale soorten	28
N2 Bijenmengsel met één- en tweejarige ruderaal soorten	29
Bloemrijk graslandmengsels	30
G1 Algemeen bloemrijk graslandmengsel voor alle (behalve zware en natte) gronden	34
G2 Algemeen bloemrijk graslandmengsel voor voedselrijke en kleigronden	35
G3 Algemeen bloemrijk graslandmengsel voor natte tot vochtige, min of meer voedselrijke gronden	36
G4 Zeer bloemrijk graslandmengsel voor schralere, niet te natte, bij voorkeur kalkrijke grond	37
M1 Eenvoudig, middelhoog bloemrijk graslandmengsel voor alle grondsoorten	38
M4 Laag, bloemrijk graslandmengsel voor schrale, droge, bij voorkeur kalkrijke grond	39
M5 Bloemrijk graslandmengsel 'Nectar onder het maaimes'	40
N1 Bijenmengsel met vaste soorten	41
Onderbegroeiing	42
O1 Bloemrijk mengsel voor ruige onderbegroeiing en boszomen op voedselrijke grond	43
Dakmengsels	44
D2 Dakmengsel Bloemrijk mengsel voor ecologische dakbegroeiing	45
Grasmengsels	46
Drie grasmengsels	47
5. LOSSE SOORTEN	48
Wildepantenzaden	49
Opkweken van wilde plantenzaden	60
PRAKTISCHE INFORMATIE	66
BEGRIPPENLIJST	68
AANBEVOLEN LITERATUUR	70
SNELOVERZICHT	71

VOORWOORD

Met grote trots presenteren wij u onze geheel herziene catalogus en handleiding.

Al meer dan 35 jaar heeft Cruydt-Hoeck een grote passie voor onze wilde flora. Wilde planten zijn prachtig, en kunnen op zo veel manieren worden toegepast! Gelukkig is er de laatste jaren een sterk toenemende belangstelling voor de nog steeds sterk afnemende biodiversiteit. Berichten en bezorgdheid over bijensterfte dringen door tot in alle lagen van de bevolking, de politiek, de agrarische sector en het bedrijfsleven. Er moet wat gebeuren en onze wildebloemenzaden dragen hier aan bij. Graag slaan wij samen met u de handen ineen.

Vier goede redenen voor wilde bloemen

Er zijn redenen genoeg om wilde bloemen toe te passen. Ten eerste draagt u bij aan een goede leefomgeving voor allerlei bestuivende insecten en andere dieren. Daarnaast maakt u met wilde bloemen in openbaar groen of tuin uw leefomgeving mooier en beter. Wilde bloemenweides zijn bovendien vaak gemakkelijker en goedkoper dan gangbaar groenbeheer. Maar misschien nog wel het belangrijkste: met wilde bloemen inspireer je volgende generaties om met grote zorg om te gaan met onze dierbare planeet. Spelenderwijs komen uw kinderen en kleinkinderen in aanraking met natuur en gaan er van houden. En waar je van houdt.....!

Advies en inspiratie

In de loop van de jaren hebben onze Cruydt-Hoeckzaden al honderden bloemenweides laten bloeien. Toch zien wij af en toe zeer enthousiaste initiatieven met bloemenweides stranden door gebrek aan kennis of verkeerde keuzes. Meestal kunnen die eenvoudig voorkomen worden. Wij willen daarom niet alleen wildebloemenzaden telen en verkopen, maar u bovendien graag helpen met een succesvolle aanleg van uw bloemenweide, en vooral ook het beheer daarna. Deze catalogus én handleiding staat boordevol adviezen, informatie en inspiratie. Maar dat is nog maar het begin. Op onze website vindt u nog veel meer en bovendien staan wij u uiteraard graag te woord. Heeft u vragen, neemt u dan vooral contact met ons op.

Leeswijzer

Hoe kunt u deze catalogus én handleiding gebruiken? In het eerste hoofdstuk stellen wij ons prachtige team en bedrijf aan u voor, hier zijn we erg trots op. In het tweede hoofdstuk leest u wat wij u kunnen bieden. In het derde hoofdstuk laten wij u enkele inspirerende projecten en voorbeelden zien. Als u van plan bent een bloemenweide te ontwikkelen, dan helpen de vragen en tips in hoofdstuk vier u bij het maken van goede keuzes. In hoofdstuk vijf vindt u al onze bloemenweide- en grasmengsels met uitgebreide adviezen over aanleg en beheer. In hoofdstuk zes vindt u onze uitgebreide lijst inheemse wildebloemen- en graszaden. Hier vindt u veel informatie over de teeltwijze en de natuurlijke groeiomstandigheden. Foto's en verdere informatie over de planten vindt u op onze website.

Wij wensen u veel leesplezier en zien uit naar uw reactie. Mist u belangrijke informatie? Laat het ons weten, hiermee kunnen wij ons advies voortdurend verbeteren.

Jozanneke Bijkerk, Jasper Helmantel & medewerkers
Januari 2014

1. Cruydt-Hoeck

HET TEAM

Erik van den Ham beheert de kwekerij en organiseert de zaadschoning

Jasper Helmantel: promotie, advies, productie, bedrijfsbeheer

Tojanneke Bijkerk geeft u graag ecologisch advies.

In 2014 komt Roelof Jan Koops ons team versterken als bloemenweide-adviseur.

Erik van den Ham maakt al die prachtige foto's

Karin Bosman werkt op de kwekerij en maakt de bestellingen klaar voor verzending

Diana Mulder verwerkt de administratie en de bestellingen.

Daan Bijkerk helpt met zaden plukken.

v.l.n.r.
Erik van den Ham, Jolianneke Bijkerk, Karin Bosman, Karl Brouwer, Jasper Helmantel, Liesbeth Faber, Margriet Faber, Gerinda Nieboer.

In de vakanties helpen Liesbeth, Margriet, Gerinda hard mee op de kwekerij. En natuurlijk Anouck, Tijs en Daan (niet op de foto)

Onze allertbelangrijkste collega's zorgen voor de bestuiving.

Karl Brouwer oogst zaden op 'zijn' productieveld.

Karin Bosman en Karl Brouwer op de plantmachine.

HET BEDRIJF

Headquarters

Wij zaaien veel voor in perskluitjes

HISTORIE

Vanuit idealistische motieven begonnen Rob Leopold en Dick van der Burg in 1978 met het verzamelen, kweken en aanbieden van wildeplantenzaden en bloemenweidemengsels. Dit in reactie op de teloorgang van onze inheemse flora, maar ook vanuit hun passie en verwondering voor de wilde flora. De drastische verarming van onze flora is met name het gevolg van overbemesting, grootschalige landbouw en bestrijdingsmiddelen. De steeds groter wordende soortenlijst van Cruydt-Hoeck werd vanaf 1987 uitgebreid met een ruim sortiment bijzondere tuinzaden, die steeds lyrisch en inspirerend werden beschreven door Rob Leopold in de 'Dikke Zadenlijst'. Na het overlijden van Dick van der Burg in 2001 heeft Cruydt-Hoeck weer de focus gelegd op haar oorsprong, namelijk het aanbieden van inheemse wildeplantenzaden en bloemenweidemengsels. Na het plotselinge overlijden van Rob Leopold in 2005 zijn wij, Jojanneke Bijkerk en Jasper Helmantel, gevraagd om dit mooie zadenbedrijf voort te zetten.

VISIE EN DOELSTELLING

Het is onze droom zoveel mogelijk biodiversiteit te creëren voor plant, dier en mens. Op mens- en milieuvriendelijke wijze produceren wij wildeplantenzaden. Wij willen u graag inspireren en helpen met ecologisch en praktisch advies om zo goed mogelijke bloemenweides te maken.

ZADENTEELT

De meeste zaden telen we op productievelden

Handmatige oogst van madeliefjeszaad

2. WAT WIJ KUNNEN BIEDEN

Een combinatie van arme grond en een bloemrijk graslandmengsel werkt prachtig in overzichtelijke en beheerarme verkeerssituaties.

VERKOOP VAN ZADEN

U kunt eenvoudig zaden bestellen door ons te bellen of door een e-mail te sturen. Maar ook kunt u bestellen via onze webshop, waar u nog veel meer informatie en inspiratie vindt. Wij versturen de door u bestelde zaden doorgaans per post of pakketdienst.

ADVIES

Het realiseren van een succesvolle bloemenweide begint met het nemen van de juiste beslissingen die passen bij uw wensen en de mogelijkheden. Wij willen u zo goed mogelijk helpen om prachtige bloemenweides te creëren. Veel informatie en inspiratie vindt u in deze handleiding en op onze website. Kijkt u op pagina 10.

Maar neemt u ook gerust contact met ons op. Vaak kan een klein advies per telefoon of e-mail al het verschil betekenen tussen een teleurstellende en een succesvolle bloemenweide. Graag denken wij met u mee en helpen wij u met gericht ecologisch en praktisch advies.

In de meeste gevallen kunnen wij u kosteloos en geheel vrijblijvend adviseren per e-mail en telefoon. Voor grotere en meer complexe projecten denken wij graag op locatie met u mee, waarvoor wij u doorgaans een vergoeding vragen. Vraagt u naar de mogelijkheden.

ONS SORTIMENT

Wildeplantenzaden

Het Cruydt-Hoeckzadensortiment bevat vele in Nederland inheemse soorten planten die geschikt zijn voor toepassing in tuinen, parken, recreatiegebieden, multifunctionele terreinen eet cetera. U vindt ze vanaf pagina 49.

Bloemenweidemengsels

Voor het verkrijgen van een mooie natuurlijke bloemrijke begroeiing bieden wij bloemzaadmengsels aan voor diverse doeleinden. Hierbij valt te denken aan éénjarige akkerbloemen, een bloemrijk grasland met meerjarige of vaste plantensoorten, oeverbegroeiing, natte terreinen, tijdelijke natuur op braakliggende terreinen of een kruidachtige onderbegroeiing of ruigte langs bomen en struiken. Kijk op pagina 18 welk mengsel voor u het meest geschikt is.

Grasmengsels

Hoewel het vaak te ontraden is graszaden met bloemenzaden te mengen, kan het in sommige gevallen toch van belang zijn. Wij bieden een aantal grasmengsels aan die voor dit doel het meest geschikt zijn. U vindt ze op pagina 46.

Tuinzaden

Niet opgenomen in deze lijst, maar uitvoerig besproken op onze website is ons sortiment tuinzaden. In de periode 1985-2003 is het sortiment tuinzaden van Cruydt-Hoeck erg bekend geworden onder tuiniers door de befaamde Dikke Zadenlijst. Onze focus ligt op de wildeplantenzaden, maar we kunnen het niet laten u toch ook nog een aantal tuinzaden aan te bieden, die u eenvoudig kunt bestellen via onze website.

Cursisten van de opleiding 'Ecologisch Hovenier' deden tijdens hun opleiding inspiratie op bij Cruydt-Hoeck (zie ook: www.stichtingouase.nl/opleiding).

Recreatiegebieden en stadsparken bieden legio mogelijkheden voor wilde bloemen. Gecombineerd intensief en extensief groenbeheer versterkt het gebruiksgenot.

TOEPASSINGS- MOGELIJKHEDEN

Openbaar groen

Onze wildeplantenzaden en bloemenweidemengsels zijn vooral bedoeld voor de toepassing in het openbaar groen. Hier bieden ze een uitstekend alternatief voor het traditionele groenbeheer van gazons en heesterperken langs wegbermen, in parken en plantsoenen, verkeersknooppunten en (tijdelijk) braakliggende terreinen. Door op de ingezaaide percelen een extensief maaibeheer toe te passen, raakt de bodem verschaald, wat niet alleen de bloemenweide ten goede komt, maar waardoor ook de maaifrequentie zal afnemen. Hierdoor creëert u niet alleen een waardevolle ecologische structuur, maar ook een kostenbesparing in het beheer.

Tuin & park

Ook voor parken en tuinen bieden onze zaden en mengsels tal van mogelijkheden. Als bloemenweide, speelweide, bij een schooltuin, op daken, in een heemtuin, bij een natuur- en milieueducatiecentrum, maar ook bijvoorbeeld in de combinatie met fruitbomen of verwilderingsbollen en -knollen.

Tijdelijke natuur

In ons dynamische land staat de ontwikkeling nooit stil, wordt er gebouwd en gesloopt. Dit soort gebieden liggen vaak braak en kunnen sterk veruigen en verrommelen. Dit is een uitgelezen kans om hier voor enkele jaren of misschien zelf voor tien jaar wilde bloemen te ontwikkelen. Het brengt kleur en inspiratie in de omgeving, voorkomt ergernis over een langdurig braaklig-

Met bloemenweides in onze directe leefomgeving kunnen volgende generaties spelenderwijs leren over de natuur en het belang daarvan.

gend terrein en trekt bovendien vogels en insecten aan waar ook mensen van kunnen genieten.

Zaaien in het buitengebied

Voor de inbreng van wilde bloemenzaden in het buitengebied is tijdig anticiperen en overleg, gedegen onderzoek (naar bijvoorbeeld de lokale zaadbank, de waterhuishouding, grondsoorten en zaadbronnen) van essentieel belang. Onze standaardmengsels zijn hierbij niet altijd geschikt en het kan zelfs wenselijk zijn beschikbare zaadbronnen in de directe omgeving te gebruiken. Hiermee kunnen we speciaal geschikte mengsels voor u samenstellen die zijn toegespitst op de gebiedseigen flora. De benodigde voorbereiding duurt hierbij eerder jaren dan maanden.

Grote projecten

Voor grotere hoeveelheden zaad is een meerjarenplanning soms onontkoombaar. Van de meeste inheemse soorten is en blijft het zaad nu eenmaal een kleinschalig product. Hierbij kan het zaad in overleg in fasen geleverd en verwerkt worden. Wij zijn altijd graag bereid tot uitwisseling en advies, met name tijdens of vóór de ontwerpfase.

3. MENGSELADVIES

Het succesvol aanleggen en beheren van een bloemenweide is op zich niet moeilijk. Toch is het resultaat dikwijls teleurstellend. Met de juiste kennis en door de juiste keuzes te maken in de voorbereidingsfase, kunt u dat eenvoudig voorkómen. Cruydt-Hoeck helpt u daarbij graag op weg. Hieronder vindt u diverse aanwijzingen om tot een goed resultaat te komen. Heeft u verdere vragen? Onze adviseurs helpen u graag verder.

WAT IS EEN BLOEMENWEIDE

Een bloemenweide is eenvoudig een veld bestaand uit verschillende soorten bloemen en grassen. Bij bloemenweides van inheemse wilde planten onderscheiden we verschillende types, ieder met haar eigen ontwikkeling en beheer. Verderop in deze handleiding is hier meer over te vinden.

- Éénjarige akkerbloemen (zie ook vanaf pagina 22)
- Ruderale bloemenweides (zie ook vanaf pagina 26)
- Bloemrijk grasland (zie ook vanaf pagina 30)
- Onderbegroeiing en bosranden (zie ook vanaf pagina 42)
- Dakbegroeiing (zie ook vanaf pagina 44)

EEN MENGSEL KIEZEN

Voordat u een bloemenweide aanlegt, is het goed om de wensen en de mogelijkheden te inventariseren. Door vooraf de juiste vragen te stellen, kunt u zich later veel energie, geld en teleurstelling besparen.

Voor welke locatie wil ik een bloemenweide?

1. openbaar groen in of bij de bebouwde kom zoals wegbermen, rotondes, parken, plantsoenen en wadi's
2. semi-openbaar groen bij bedrijfsterreinen, speelterreinen en wooncomplexen
3. kleine of grote particuliere tuinen
4. bebouwde kom of juist het buitengebied
5. agrarisch landschap met akkerranden, ruigtes en kruidenrijk grasland

Welk type bloemenweide wil ik?

1. een éénjarige bloemenweide die jaarlijks op de schop gaat
2. een meerjarige bloemenweide die een paar jaar meekan
3. meerjarig bloemrijk grasland dat vele jaren meekan
4. onderbegroeiing op een schaduwrijke plek
5. dakbegroeiing

zaaiingen bloemrijk grasland

Welke grondsoort en groeiomstandigheden zijn er?

1. bodemsoort klei, veen, zand, leem of een mengsel hiervan
2. schraal, voedselrijk of iets ertussenin
3. overwegend droog, nat of iets ertussenin
4. zon, halfschaduw of schaduw

Tip: Heeft u geen idee? Een uitgebreid grondonderzoek is meestal niet nodig. Vraag iemand uit uw omgeving, bijvoorbeeld een boer of tuinier.

Welk doel heb ik met de bloemenweide?

1. goede leefomstandigheden voor onder andere bijen en vlinders (biodiversiteit)
2. een vrolijke bloemenzee en het liefst dit jaar al
3. aankleding van een saai omgeving
4. tijdelijke invulling van een terrein
5. kostenbesparing op onderhoud in het (semi-) openbaar groen

Geduld!

Al het goede komt langzaam. Een duurzame bloemenweide heeft tijd nodig zich te kunnen ontwikkelen. Het is geen snel resultaat leverend cultuurgraszaad wat we zaaien. Wilde bloemenzaden hebben vaak specifieke omstandigheden nodig om te kunnen kiemen. Sommige plantensoorten zullen redelijk snel kiemen, andere soorten kunnen rustig een half jaar tot soms wel een jaar in kiemrust blijven, wachtend op de juist kiemprikkel. Kunnen we dit geduld opbrengen, dan zal de beloning des te groter zijn. De natuur is geduldig..., nu wij nog.

10-stappenplan aanleg bloemenweide

Stap 1: De Cruydt-Hoeckhandleiding goed bestuderen

Stap 2: Inventariseren mogelijkheden

Stap 3: Keuze voor het type bloemenweide

Stap 4: Keuze van het zadenmengsel

Stap 5: Verwijderen aanwezige begroeiing

Stap 6: Eventueel bodem licht bewerken

Stap 7: Inzaaien zadenmengsel, eventueel licht inharken

Stap 8: Geduld hebben en genieten van het proces

Stap 9: Op de juiste manier beheren

Stap 10: Samen met de vlinders en de bijen volop genieten van uw bloemenweide

MENGSELWIJZER

Op basis van de bovenstaande vragen kunt u gericht een keuze maken voor het meest passende type bloemenweide.

AKKERBLOEMENVEGETATIE

(Cruydt-Hoeckmengsel A6)

- éénjarigen
- zéér bloemrijk
- voor een zonnige plek
- jaarlijks de grond bewerken/lostrekken
- jaarlijks een beetje bijzaaien
- veel kleur
- snel effect in het eerste jaar
- geschikt voor een tijdelijke oplossing
- geschikt voor tijdelijke natuur
- een matig schrale tot voedselrijke bodem
- makkelijk resultaat
- voornamelijk als voedselplanten aantrekkelijk voor bijen, vlinders en insecten

RUDERALE VEGETATIE

(Cruydt-Hoeckmengsels B1 en N2)

- éénjarigen, tweejarigen en kortlevende vaste soorten
- zéér bloemrijk
- voor een zonnige plek
- iedere 3 à 4 jaar de grond licht bewerken/lostrekken
- veel kleur
- redelijk snel effect
- geschikt voor een tijdelijke oplossing
- geschikt voor tijdelijke natuur
- op vele vlakken aantrekkelijk voor bijen, vlinders en insecten
- een matig schrale tot voedselrijke bodem

BLOEMRIJK GRASLAND

(Cruydt-Hoeckmengsels G1, G2, G3, G4, M1, M4, M5 en N1)

- voornamelijk vaste soorten
- ingetogen bloei van verfijnde soorten
- voor een zonnige plek
- voor bloemrijk grasland, hooilandjes, boomgaarden en wegbermen
- langzame ontwikkeling
- weinig bloei in het eerste jaar
- jaarlijks ten minste 1 à 2 keer maaien en het hooi afvoeren
- de grond niet verstoren
- op vele vlakken aantrekkelijk voor bijen, vlinders en insecten
- veel ecologische waarde
- duurzame bloemenweide
- een redelijk schrale bodem is gewenst

ONDERBEGROEIING

(Cruydt-Hoeckmengsel O1)

- voornamelijk vaste soorten
- ingetogen bloei van verfijnde en ruige soorten
- voor een plek in de halfschaduw
- matig voedselarme tot voedselrijke grond
- droge tot zeer vochtige grond
- voor bosrand, schaduwhoeken, onderbegroeiing van bomen en struiken
- langzame ontwikkeling
- weinig bloei in het eerste jaar
- de grond niet of weinig verstoren
- zeer extensief maaibeheer, vaak 1x per 2 jaar in september-oktober
- ruigtebestrijding braam en brandnetel soms noodzakelijk
- duurzame onderbegroeiing
- op vele vlakken aantrekkelijk voor bijen, vlinders en insecten
- veel ecologische waarde

DAKBEGROEIING

(Cruydt-Hoeckmengsel D2)

- voornamelijk vaste soorten
- ingetogen bloei van verfijnde soorten
- voor een plek in de zon of lichte halfschaduw
- schrale tot matig voedselarme grond
- droge tot normaal vochtige grond
- voor vlakke tot hellende daken
- langzame ontwikkeling
- weinig bloei in het eerste jaar
- zeer extensief beheer
- op vele vlakken aantrekkelijk voor bijen, vlinders en insecten
- veel ecologische waarde

GROTE EN KLEINE TUINEN

Wilde planten in de tuin

Bloemenweides zijn op iedere schaal te realiseren. Niet alleen op grote schaal in het openbaar groen, maar ook in het klein. Zelfs in een volledig bestrate tuin of op een balkon is een bloemenweide mogelijk, in een grote bak of cementkuip. Hiermee draagt u toch bij aan het vergroten van de biodiversiteit.

Doordat u in uw tuin nét iets meer aandacht aan de begroeiing kunt besteden dan in het openbaar groen, kunnen zich interessante vegetaties ontwikkelen. Naast het inzaaien van een bloemenmengsel kunt u de bloemenweides in de loop der jaren verrijken door extra soorten toe te voegen.

Hulp nodig? De professionals van Vakvereniging Wilde Weelde helpen u graag bij de aanleg en het beheer van uw natuurrijke tuin. Zie www.wildeweelde.nl

Tips voor wilde planten in de tuin

De onderstaande soorten zijn een paar voorbeelden van de vele wilde planten die zeer geschikt voor de tuin. Ze geven veel natuurlijkheid en trekken veel vlinders en bijen aan, maar ze weten zich nog wel een beetje te gedragen.

Angelica archangelica – Grote engelwortel
Aquilegia vulgaris – Akelei
Centaurea scabiosa – Grote centaurie
Doronicum pardalianches – Voorjaarszonnebloem
Geranium phaeum – Donkere ooievaarsbek
Hesperis matronalis – Damastbloem
Knautia arvensis – Beemdkroon
Lunaria rediviva – Vaste Judaspenning
Lysimachia vulgaris – Grote wederik
Lythrum salicaria – Grote kattenstaart
Malva alcea – Vijfdelig kaasjeskruid
Pulmonaria – Longkruid
Salvia pratensis – Veldsalie
Scabiosa columbaria – Duifkruid
Silene flos-cuculi – Echte koekoeksbloem
Succisa pratensis – Blauwe knoop

OPENBAAR GROEN EN STEDELIJK GEBIED

Wilde planten in het openbaar groen/stedelijk gebied

Bloemenweides zijn een mooie optie voor openbaar groen in of bij de bebouwde kom, zoals wegbermen, rotondes, parken, plantsoenen en wadi's en voor het semi- openbaar groen bij bedrijfsterreinen en wooncomplexen. Hier wat aandachtspunten en tips.

Gezond boerenverstand

Idealen voor een betere wereld zijn prachtig. Maar zeker in het (semi-)openbaar groen moet het een en ander wel een beetje praktisch en betaalbaar blijven. Maar laat u zich niet ontmoedigen. Mits op de juiste manier toegepast, is bloemrijk grasland een van de goedkoopste beheersvormen.

Het 'gezond boerenverstand' is hier een goede raadgever. Inventariseer waar een bloemenweide goed zou passen en vooral waar u deze goed kunt beheren. Waar kunt u goed bij met maaimachines en opraapwagens? Waar vormt de bloemenweide geen belemmering voor de verkeersveiligheid? Sommige plekken zoals smalle middenbermen zijn soms gewoon minder geschikt voor een bloemenwei en kunnen beter traditioneel beheerd worden. Anderzijds kan een bloemenweide juist een goede beheersoplossing zijn voor een problematisch of kostbaar te beheren stuk openbaar groen.

Stem goed af binnen de eigen organisatie. Niet alleen de plannenmaker op kantoor maar ook de groenbeheerder en juist ook de man op de tractor moet begrijpen wat de bedoeling is en waarom. Deze laatste kan vaak goed meedenken in wat praktisch en daardoor kostenefficiënt uitvoerbaar is.

TIPS VOOR PLANNENMAKERS EN BESTEKSCHRIJVERS

Let vooral op de juiste beschrijving voor aanleg en met name de juiste zaaidichtheid bij het opstellen van een bestek.

Zaaien dient oppervlakkig te gebeuren. Zeer licht inharken kan, maar als de toplaag voor het zaaien al iets wordt losgemaakt of opgeruwd, is inharken vaak niet nodig en kan een bui regen al voldoende zijn. De meeste zaaimachines zijn ongeschikt voor het inzaaien van bloemenmengsels. Bloemenmengsels bevatten vele zaden van uiteenlopende vormen en groottes, waardoor de meeste zaaimachines lastig zijn af te stellen. Zaaien doet u daarom het liefst breedwerpig met de hand. De zaden

kunt u verdunnen met bijvoorbeeld licht vochtig zand voor een goede verdeling over het terrein. Ga voor één kilogram zadenmengsel uit van een kruiwagen zand.

In tegenstelling tot graszaden is voor bloemenmengsels een zaaidichtheid van 1 tot 1,5 gram per vierkante meter voldoende, tot maximaal 2 gram. Dus 100 tot 200 gram per are. Dichter zaaien werkt soms averechts doordat de snel groeiende soorten de overhand zullen nemen en bovendien is dichter zaaien onnodig kostbaar.

TIPS VOOR GEMEENTES EN TERREINBEHEERDERS

goed team + goede communicatie + goed zadenmengsel = succesvolle bloemenweide

Het juiste beheer is van grote invloed op het succes van de bloemenweide

Zonder bereid te zijn te investeren in een duurzaam en consistent beheer van goede kwaliteit, is zelfs het beste zadenmengsel zonde van het geld. Besteed dus voldoende aandacht aan de afstemming binnen uw organisatie.

Bloemenweidebeheer is specialistisch werk

Om een goede bloemenweide te maken zijn mensen nodig met verstand van zaken. Let hier goed bij het aanbesteden van werkzaamheden. In de praktijk blijkt niet iedere groenaannemer of loonwerker zomaar over de juiste kennis en ervaring te beschikken, waardoor teleurstelling op de loer ligt. Beter is het om in uw projecten de vaak relatief kleine post bloemenweides te laten uitvoeren door een deskundige uit uw eigen team of door een deskundig bedrijf.

Kwaliteit maar toch kostenefficiënt

Door de kwaliteiten van een specialistisch beheerder te combineren met de kostenefficiëntie van een loonwerker, kunt u kwaliteit bereiken voor een gunstige prijs. De specialist kan dan bijvoorbeeld met één-assige messenbalkmaaier patronen uitmaaien die ecologisch gunstig zijn. Het maaisel harkt hij boven op de te maaien grote vlakken die de loonwerker vervolgens met groot materieel (bijvoorbeeld een klepel-zuigcombinatie) kan maaien en afvoeren.

Aanleveren zadenmengsel in eigen beheer

Bij grote projecten zien we helaas regelmatig dat het Cruydt-Hoeckzadenmengsel dat u samen met ons met zorg heeft uitgekozen en in het bestek heeft laten zetten niet vanzelfsprekend door de aannemer besteld en daadwerkelijk ingezaaid wordt. Maak hierover goede afspraken. Soms is het verstandig het zadenmengsel als opdrachtgever zelf te bestellen en aan uw groenaannemer beschikbaar te stellen.

NATUURONTWIKKELING EN BUITENGEBIED

Wilde planten in het buitengebied

Wanneer we een bloemrijke vegetatie willen creëren in het buitengebied is goed overleg en een gedegen inventarisatie van de mogelijkheden vooraf van groot belang, om floravervalsing te voorkómen. Het is geen goed idee lukraak niet-passende bloemenmengsels te zaaien in het buitengebied. Door uitsluitend het toepassen van een goed beheer kan zich spontaan een vegetatie ontwikkelen vanuit de reeds aanwezige zaadbank in de bodem. Zaaian is dan niet nodig.

Blijkt na goed onderzoek dat inzaaien toch de beste keuze is, dan denken wij graag met u mee om voor het gebied de meest passende soortensamenstelling van het inheemse zadenmengsel te bepalen. Zaaian van zadenmengsels in waardevolle natuurgebieden raden wij af. Is het inbrengen van zaden toch wenselijk, denk dan als eerste aan het uitstrooien van maaisel (met zaden) uit een nabijgelegen gebied van goede kwaliteit.

PROBLEMEN EN OPLOSSINGEN

Problemen met uw bloemenweide? Wij helpen u graag
Hieronder leest u een aantal veelvoorkomende problemen, met oplossingen. Heeft u verdere vragen, neemt u dan vooral contact met ons op. Wij helpen u graag. Kijk voor nog veel meer aanwijzingen over aanleg en beheer vanaf pagina 18.

Maak foto's

Om u goed te kunnen adviseren is het erg behulpzaam als u ons een aantal goede foto's van de situatie (omgeving én details) kunt mailen. Aan de hand van deze foto's kunnen wij u per telefoon of e-mail dikwijls al goed adviseren.

Hoe moet ik de zaden bewaren?

Als u nog even niet toekomt aan zaaien, bewaar de zaden dan altijd droog, donker en redelijk koel. Vooral een enigszins constante temperatuur en luchtvochtigheid is aan te bevelen. Een normale koelkast wordt te vochtig en is daarom ongeschikt.

De zaden kiemen niet of nauwelijks

Vaak is geduld hier het devies. Wildeplantenzaden hebben wat meer tijd nodig dan bijvoorbeeld gecultiveerde graszaden of zaden voor de moestuin of bloementuin. Sommige soorten kiemen binnen een maand, andere soorten kunnen soms wel zes tot twaalf maanden wachten op de juiste omstandigheden om te kiemen.

Denkt u vooral kiemend onkruid te zien? Maakt u dan foto's van de ingezaaide bloemenwei en mail deze naar ons toe. Neem van bovenaf een foto van ongeveer één vierkante meter van de grond. Meestal kunnen wij u dan aangeven welke kiemplanten van het gezaaide mengsel al te zien zijn.

Soms is er op een minder gunstig moment gezaaid. Dit is op zich niet heel erg, maar het stelt uw geduld iets meer op de proef. Wildeplantenzaden weten zelf vaak heel goed wanneer ze het beste kunnen ontkiemen.

Ik heb veel onkruid in het eerste jaar

Omdat u de grond meestal heeft moeten bewerken voordat u heeft gezaaid, kiemen er dikwijls ook veel snelgroeende éénjarige onkruiden zoals Melde en Perzikkruid die al in de grond zaten. Als u een meerjarig bloemrijk graslandmengsel heeft gezaaid, dan kunt u

Aan de hand van een foto van ongeveer één vierkante meter kunnen wij u aangeven welke soorten al ontkiemen zijn en wat onkruid is.

het beste gaan maaien en het maaisel afvoeren. Door in dit eerste jaar 3-5 keer te maaien onderdrukt u de onkruiden en hebben de ingezaaide bloemen voldoende licht om te kunnen kiemen. In het tweede jaar zullen de onkruiden grotendeels verdwenen zijn. Bij een éénjarige bloemenwei is maaien geen goede optie, omdat u dan ook de bloemen wegmaait. Handmatig wieden is dan soms de enige optie. Vermoedt u veel onkruidzaden in de grond dan is het toepassen van een 'vals zaaibed' voorafgaand aan het zaaien een goede optie. (zie ook pagina 20, mengsels.aanleg en beheer "vals zaaibed")

Ik ben bang voor erosie op hellingen

Bij de aanleg van bijvoorbeeld viaducten bestaat de kans op erosie en uitspoeling van de vers aangebrachte grond op hellingen. Hierbij kan op niet te voedselarme grond Italiaans raaigras of Rogge (op zandgrond) mee worden gezaaid. Deze soorten verdwijnen na enige jaren vanzelf en intussen kunnen de bloemplanten zich ontwikkelen.

Het bloemrijk grasland vergrast - 1

Als het bloemrijk grasland naar verloop van jaren teveel vergrast, dan wijst dit meestal op een te voedselrijke bodem of een te extensief maaibeheer. De grassen groeien dan harder en verdringen de bloemplanten. Dit kunt u vooral verhelpen door (plaatselijk) extra te maaien en het maaisel steeds goed af te harken en af te voeren. Door speciaal te maaien wanneer de vegetatie het meest vitaal is, worden de meeste voedingsstoffen afgevoerd. Plekken waar grassen zeer dominant worden, kunt u de eerste keer al in eind mei-begin juni maaien, als de grassen veel energie investeren in groei.

Bloemrijk grasland met minimaal beheer op een arme droge grond.

Ratelaar helpt grassen te onderdrukken

Het bloemrijk grasland vergrast – 2: Ratelaar zaaien

In sommige, niet al te voedselrijke situaties kunt u Ratelaar (*Rhinanthus*) zaaien. Deze éénjarige bloemplanten zijn halfparasieten op gras. Ze kunnen de grassen in de vegetatie enigszins onderdrukken. Hierdoor krijgen bloemen in een grasland meer kans om zich te ontwikkelen. Ratelaar maakt onderdeel uit van verschillende Cruydt-Hoeck mengsels, maar kan ook los bijgezaaid worden. Ratelaar kunt u het beste zaaien tussen juli en de late herfst. Voor het zaaien dienen de aanwezige grassen kort te worden gemaaid zodat de zaden van Ratelaar bij de bodem kunnen komen. Als de grasmat te dicht is, kan de grond eventueel een beetje worden opgeruigd. Op plaatsen waar de Ratelaar groeit en bloeit mag u pas na de zaadval maaien, ongeveer na eind juli.

Waar zijn de klaprozen die ik in het eerste jaar in mijn bloemenweide had?

Zoals ook te lezen is vanaf pagina 10, is de juiste keuze van het type mengsel bij het juiste beheer van belang. Een akkerbloemenmengsel met éénjarige klaprozen moet u als zodanig beheren; dus jaarlijks de grond lostrekken. Bij maaien als een bloemrijk grasland verdwijnen de klaprozen. In de handel zijn er vele mengsels verkrijgbaar waarin akkerbloemen zoals klaproos zijn toegevoegd aan meerjarige mengsels voor snel resultaat en extra kleur in het eerste jaar. Wij kiezen hier bewust niet voor, omdat we hiermee niet het juiste maaibeheer in het eerste jaar kunnen uitvoeren dat van belang is voor een duurzaam bloemrijk grasland. Daarnaast worden ook de verkeerde verwachtingen gewekt, omdat iedereen jaarlijks die mooie klaprozen verwacht.

Mijn bloemenwei verruigt

Als de bloemenweide verruigt met bijvoorbeeld Ridderzuring en Brandnetels, dan is het meestal van belang het beheer aan te scherpen. Door vooral de verruigde delen iets vaker te maaien en steeds het maaisel goed af te harken en af te voeren kunt u de verruiging tegengaan. Als Ridderzuring zich uit kan zaaien in augustus heeft u binnen enige jaren honderden tot duizenden planten in de bloemenweide. Maai deze plekken daarom steeds voordat de planten uitzaaien. Daarnaast is het aan te bevelen in het beheer jaarlijks enige tijd te plannen voor het uitsteken van Ridderzuring en andere storende plantensoorten.

Inspiratie

SPEELNATUUR IN TIENGEMETEN

Op het eiland Tiengemeten in het Haringvliet bij Rotterdam heeft Natuurmonumenten in 2012 vier hectare 'Speelnatuur' aangelegd. Hier kunnen kinderen van vier tot vierentachtig jaar spelen, ravotten en zwemmen tussen een weelde van wilde planten. Het ontwerp is gemaakt door Sigrun Lobst. Cruydt-Hoeck mocht de zaden leveren. Een dagje Tiengemeten is buitengewoon inspirerend voor jong en oud.

Kijk voor meer informatie:
www.natuurmonumenten.nl/speelnatuur-tiengemeten
en op www.aardrijk-sigrunlobst.nl

Jojanneke geeft bloemenweideadvies aan ontwerpster en beheerder Sigrun Lobst

Er is maar één voorwaarde op Speelnatuur Tiengemeten: je moet vies worden!

4. BLOEMENWEIDEMENGSELS

A vibrant field of wildflowers. In the foreground, several tall, slender stems of purple flowers (likely Salvia) rise vertically, bearing small, tubular blossoms. Interspersed among them are numerous white daisies with yellow centers, and some smaller yellow wildflowers. The background is a soft-focus expanse of green grass and more flowers, creating a sense of a lush meadow.

Margriet, Bevertjes en Veldsalle

INTRODUCTIE

Universele basismengsels

De hieronder beschreven kwaliteitsmengsels kunt u zien als universele basismengsels die binnen het passende milieu breed toepasbaar zijn. Zeldzame of kritische soorten laten we bewust achterwege, om plantengeografische patronen zo min mogelijk te verstoren. De mengsels zijn geen afspiegeling van specifieke natuurlijke plantengemeenschappen, maar bedoeld als aanzet tot een meer bloemrijke vegetatie. Aan deze basismengsels kunnen we op verzoek extra soorten toevoegen.

Géén grassen

Onze bloemenweidemengsels bevatten uitsluitend bloemzaden, behalve dat er in een paar mengsels enige speciale grassoorten zitten met een specifieke ecologische of esthetische functie. Bewust laten wij de graszaden achterwege. Wij adviseren u dan ook met klem géén graszaden mee te zaaien. Graszaden zitten er doorgaans genoeg in de grond of in de omgeving. Grassen groeien meestal sneller dan bloemen. Door uitsluitend bloemzaden te zaaien, krijgen bloemen de benodigde voorsprong om zich te vestigen om zo met grassen te kunnen concurreren.

Speciaalmengsels: 'mengsels op maat'

Naast onze universele mengsels kunnen wij ook mengsels speciaal voor u samenstellen, afgestemd op uw specifieke wensen en de omstandigheden van de in te zaaien locatie. Wij geven daarbij met plezier ecologisch en praktisch advies. Neemt u vooral contact met ons op om de mogelijkheden te bespreken.

Iedere situatie anders

Zoals beschreven vanaf pagina 10 probeert u zo goed mogelijk het juiste mengsel voor de juiste situatie en doelstelling te kiezen. Afhankelijk van de situatie ter plaatse zullen bepaalde soorten zich beter ontwikkelen dan andere. Per situatie zullen mengsels zich dan ook verschillend ontwikkelen.

Als u het juiste mengsel heeft gekozen, het juiste beheer toepast en een geschikte locatie heeft, kunt u altijd een bloemrijke situatie verwachten. Van bepaalde soorten kan de kieming zich soms over meerdere jaren uitstrekken. In de omgeving voorkomende bloemen en grassen zullen zich met de tijd vanzelf komen vestigen. U kunt naar eigen inzicht – direct of in latere jaren – geschikte soorten uit onze zadenlijst bijzaaien.

Soortecht

Steeds streven wij er naar soortecht zaad te leveren van inheems uitgangsmateriaal. Dit wordt regelmatig verversst om de natuurlijke dynamiek en uitstraling te behouden. Een groot deel van de soorten kweken wij met dit uitgangsmateriaal in kwekerijverband verder, zodat de natuurlijke wilde groeiplaats zoveel mogelijk kan worden ontzien. Wij vragen u hetzelfde te doen. Dus niet graaien en zaaien in de natuur.

Kosten

Zoals de aanschaf van goed zaad voor de verkeerde bodem neerkomt op weggegooid geld, zo werkt onnodige bezuiniging bij een goede uitgangssituatie contraproductief. U moet voor ogen houden, dat deze kwaliteitsmengsels het begin zijn van een begroeiing met een duurzaam karakter, dat vooral ook op de langere termijn moet voldoen. De inbreng van zaad is daarbij cruciaal, en de aanschaf ervan is dan ook een diepte-investering. Gerekend naar het totale budget voor een project blijkt de aanschaf van zaden overigens meestal maar een relatief kleine kostenpost.

Het beste kan met de hand gezaaid worden.

ALGEMENE AANWIJZINGEN VOOR DE AANLEG VAN EEN BLOEMENWEIDE

Een goede voorbereiding is belangrijk voor een succesvolle bloemenweide. Vanaf bladzijde 22 geven wij enkele aanwijzingen tot de juiste mengselkeuze. Hieronder geven wij graag aanwijzingen over de aanleg en het beheer.

Verwijderen van de begroeiing

Het lukraak uitstrooien van een zadenmengsel over een bestaande vegetatie heeft weinig zin. U moet de bodem eerst goed voorbereiden door de bestaande vegetatie en zode weg te halen. Het doorfrezan van de zode werkt averechts. De grond lijkt mooi zwart, maar de door-gefreese zode zal hergroeien en het ingezaaide mengsel wegconcurreren. Het wegnemen van de zode doet u door de bovenste 4-6 centimeter af te plagen of af te schrapen. Eventueel kunt u de zode onderspitten of onderploegen, maar probeer uw grond minimaal te bewerken. Op kleine schaal kunt u de zode handmatig afschrapen. Zeer oppervlakkig (maximaal 5 cm) frezen gaat ook, waarbij u de losgefreese zode goed afharkt en afvoert. Op grotere terreinen is afschrapen met een kraan zeer geschikt. De vrijgekomen zode kunt u composteren of verwerken op het terrein en er een ruigteve-

getatie of struweel op aanleggen. Naast het verwijderen van de zode is het ook belangrijk dat u hardnekkige wortelonkruiden, zoals Ridderzuring, Akkerdistel en Kweekgras verwijdert.

Minimale bodembewerking

Door de grond minimaal te bewerken laat u de structuur en het bodemleven met rust en voorkomt u dat onkruidzaden en voedingsstoffen uit de ondergrond geactiveerd worden. Dus tenzij de ondergrond ernstig verdicht is door bijvoorbeeld zware machines, het liefst de grond minimaal roeren door frezen, cultivatoren of ploegen.

Vals zaaibed

Als er veel onkruidzaden in de bodem zitten, kunnen u deze terugdringen met de 'valsaaibedmethode'. Hierbij maakt u het zaaibed geheel zaaiklaar, maar wacht u nog enige tijd met zaaien. U laat de onkruiden een paar keer kiemen en schoffelt deze om de 2-3 weken ondiep af op een zonnige droge dag. Hiermee brengt u de onkruidzaden in de toplaag van uw zaaibed sterk terug. Na de laatste schoffelronde harkt u de kiemplanten af en kunt u het bloemenmengsel zaaien. Doorgaans kiemen alleen de zaden in de toplaag van 3-5 centimeter van uw zaaibed. Pas dus goed op dat u het zaaibed zo weinig mogelijk roert, waardoor u weer nieuw onkruidzaden naar het oppervlakte brengt. Deze methode is van belang wanneer u een bloemenweide met éénjarige bloemen wilt zaaien, of wanneer u een vaste bloemenweide wilt creëren op een plek waar veel zaden van Ridderzuring in de grond zitten.

Na het zaaien licht inharken

Het zaaien

Nadat u uw perceel 'zaaiklaar' gemaakt heeft, kunt u gaan zaaien. Zaaien dient oppervlakkig te gebeuren. Zeer licht inharken kan, maar als de toplaag voor het zaaien al iets wordt losgemaakt of opgeruwd, is inharken vaak niet nodig en kan een bui regen al voldoende zijn. De meeste zaaimachines zijn ongeschikt voor het inzaaien van bloemenmengsels. Bloemenmengsels bevatten vele zaden van uiteenlopende vormen en groottes, waardoor de meeste zaaimachines lastig zijn af te stellen. Zaaien doet u daarom het liefst breedwerpig met de hand. In de praktijk blijkt dit ook voor grotere oppervlaktes prima te doen. De zaden kunt u het beste verdunnen met een 'vulmiddel', bijvoorbeeld licht vochtig zand, voor een goede verdeling over het terrein. Ga voor één kilogram zadenmengsel uit van een kruiwagen zand waar u de zaden doorheen mengt. Daarnaast is het handig om de zaden en het in te zaaien perceel globaal te verdelen voordat u gaat zaaien. Het komt soms voor dat een klant opeens extra zaden moet bestellen omdat hij halverwege het perceel al door de zaden heen is.

Wanneer zaaien

De natuur is onze leermeester. De meeste zaden zijn rijp aan het einde van de zomer. Daarom beschouwen wij de nazomer als de beste zaaitijd. Maar in de praktijk kan vrijwel jaarrond gezaaid worden, al is de ene periode geschikter dan de andere. Het liefst niet zaaien in een hele droge periode, wanneer het vriest of als de ondergrond extreem nat is. In tegenstelling tot geselecteerde cultuurgewassen in de land- en tuinbouw, nemen wilde planten vaak iets meer tijd om te ontkiemen. Wilde

plantenzaden hebben verschillende strategieën om optimaal te kiemen en groeien. Bijvoorbeeld door te wachten op het meest ideale kiemmoment, wat voor sommige soorten in het mengsel soms wel meer dan een jaar kan duren. Van sommige soorten kiemen de zaden niet allemaal in een keer om risico te spreiden. Zo is van Grote klaproos bekend dat steeds ongeveer één vijfde van de zaden kiemt. De natuur is geduldig..., nu wij nog.

Hydroseeding

In sommige gevallen, bijvoorbeeld bij de aanleg van taluds bij autosnelwegen, kan het wenselijk zijn dat het talud snel begroeid raakt. Dit om uitspoeling van het grondlichaam tegen te gaan. Bij Hydroseeding wordt water vermengd met compost of cellulose en wildebloemenzaden. Dit geheel wordt in een dunne laag over het zandlichaam gespoten. In deze dunne laag compost of cellulose vindt het zaad voldoende voedingsstoffen om zich te vestigen en om de grondlaag vast te leggen. Wij verwijzen u op verzoek graag door naar in deze techniek gespecialiseerde bedrijven.

Akkerbloemenmengsels

AANLEG EN BEHEER

Akkerbloemen zijn meestal éénjarige planten die zich door de eeuwen heen hebben gespecialiseerd in het gedijen op akkers. Deze pioniersoorten kunnen uitstekend samengroeien met landbouwgewassen zoals granen, en hebben dan ook een jaarlijkse cyclus van grondbewerking nodig zoals op een akker gebruikelijk is. Als deze cyclus doorbroken wordt, zullen de soorten verdwijnen. Veel van deze planten zijn sinds honderden, zo niet duizenden jaren meegevoerd met granen en andere gewassen vanuit Oost- en Zuid-Europa en zijn strikt genomen niet inheems, maar worden door hun eeuwenlange aanwezigheid wel tot de Nederlandse inheemse flora gerekend. Door schaalvergroting, overbemesting en herbiciden zijn de akkerbloemen vrijwel verdwenen in onze landbouw.

Snel resultaat

Akkerbloemen zijn bij uitstek geschikt voor plekken waar snel een bloemrijk resultaat gewenst is. Bijvoorbeeld om een plek op te fleuren of als tijdelijke invulling in afwachting van een duurzamere inrichting.

TIP: veel groenbeheerders hebben in het voorjaar standaard een zak akkerbloemenmengsel in de werkbuis liggen. Bij gelegenheid kan dan hier en daar een strook of overhoekje ingezaaid worden.

Combineren met granen

In combinatie met granen kunt u een ouderwetse akker nabootsen. Zaai maximaal 5 gram granen per m² om de akkerbloemen (1-2gram/m²) voldoende ruimte te geven. Als u de begroeiing tot het einde van de winter laat staan, kunnen vogels dit gebruiken als wintervoedsel.

Bodemgesteldheid

Akkerbloemen kunt u in principe op elke grondsoort toepassen die ook geschikt is als akker, bij voorkeur een goed doorlatende, matig vochtige bodem. Natte grond is ongeschikt. De grond mag arm tot matig voedselrijk zijn. Bij zéér arme grond kan enige organische bemesting (geen kunstmest of drijfmest) zelfs gewenst zijn. Afhankelijk van uw grondsoort en voorbereiding zullen de resultaten verschillend zijn. Soorten als Wilde ridder-spoor en Akkerboterbloem doen het beter als de grond basisch is (meer kalkrijk). Als de grond erg vochtig wordt zullen de Papavers verdwijnen, of zelfs nooit verschijnen. Korenbloemen houden niet van veengrond of zware klei. Elke soort heeft zo zijn voorkeur, maar op een 'akker' met goede, neutrale tot iets kalkrijke grond zullen de meeste akkerbloemen wel floreren.

Vorbereiding van de zaailocatie

Zie ook de algemene zaai-aanwijzingen op pagina 20. Voordat u kunt zaaien moet het perceel goed voorbereid worden. Bewerk de locatie als zijnde een akker. Maak het perceel vrij van alle aanwezige vegetatie. De eerste keer

kunt u spitten of ploegen en daarna zaaiklaar maken met bijvoorbeeld een cultivator, met eventueel een kruimelrol. Indien het terrein erg verruigd is, dan eerst de onkruiden zoals Ridderzuring, Akkerdistel, Winde en Kweekgras zoveel mogelijk verwijderen. Als er veel onkruidzaden in de grond zitten is een 'vals zaaibed' (zie pagina 20) sterk aan te bevelen. Vanaf het tweede jaar kunt u het beste alleen niet-kerende groundbewerking toepassen, bijvoorbeeld jaarlijks eggen met schijfeg en cultivator, en dan niet ook nog omploegen.

Zaaitijd

Een akkerbloemenmengsel kan in principe jaarrond gezaaid worden, maar het liefste in het najaar of in het voorjaar. Als u in het najaar zaait, zullen de winterannu-ellen zoals korenbloem en klaprozen zich beter ontwik-kelen. Winterannuellen zijn éénjarigen die deels al in het najaar kiemen. Als u in het voorjaar zaait, zullen voorna-melijk Kamille en Gele ganzenbloem zich goed ontwikke-len. In iedere situatie, grondsoort en zaaitijd zullen weer andere soorten de boventoon voeren.

Beheer in het eerste jaar

Als de kiemplanten enigszins ontwikkeld zijn, is het aan te bevelen om storende onkruiden zoals Ridderzuring, Melde en Perzikkruid weg te wieden. Verder kunt u de akkerbloemen hun gang laten gaan. Vergeet vooral niet ervan te genieten.

Beheer in volgende jaren

Als u jaarlijks wilt genieten van akkerbloemen, dan moet u de bodem iedere jaar oppervlakkig bewerken. Laat eerst de planten goed uitzaaien. Door in de eerste jaren steeds een beetje bij te zaaien, ontwikkelt zich een goede zaadbank (zaadvoorraad in de grond). Probeer alleen de bovenste vijf tot tien centimeter van de grond te roeren met een frees of cultivator. Juist niet diep ploegen, want daarmee werkt u de zaden te diep onder. Indien de vegetatie steeds voldoende kans krijgt zich uit te zaaien zal er daarna voldoende zaad beschikbaar zijn en kunt u, bij goed beheer, jarenlang van uw veld met akkerbloemen genieten. Eventueel kunt u na een aantal jaren bepaalde soorten iets bijzaaien, als soorten dreigen te verdwijnen. Hebben uw akkerbloemen een duidelijke publieksfunctie, dan is jaarlijks bijzaaien zeker aan te bevelen.

Akkerbloemen met graan

A6

Éénjarig akkerbloemenmengsel

- zéér bloemrijk
- voor een zonnige plek
- jaarlijks de grond bewerken/lostrekken
- jaarlijks een beetje bijzaaien
- niet maaien voordat de bloemen uitgezaaid zijn
- veel kleur
- snel effect in het eerste jaar
- geschikt voor een tijdelijke oplossing
- geschikt voor tijdelijke natuur
- makkelijk resultaat
- voor bijen en vlinders

Zeer kleurrijk algemeen bloemenmengsel van éénjarige akkerbloemen. Geschikt voor alle, niet te schrale of te natte gronden. Dit mengsel geeft een zeer bloemrijk resultaat in het jaar van inzaaien. Voor bloei in volgende jaren is jaarlijkse grondbewerking (en eventueel bijzaaien) noodzakelijk. Niet combineren met grassen.

ZAADICHTHEID

Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 tot 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

Bij gebruik in combinatie met andere mengsels niet te dicht zaaien, maximaal 20% van de totale hoeveelheid bloemenzaad.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien jaarrond, maar bij grote voorkeur in de nazomer of vroege herfst of in het voorjaar tot half mei voor een bloemrijk resultaat.

Voor toepassing in een speciaal geografisch gebied, grondsoort of bijvoorbeeld voor educatieve doeleinden, kunnen extra soorten toegevoegd worden of kunnen wij een specifiek akkerbloemenmengsel voor uw samenstellen. Bijvoorbeeld: Blauw guichelheil, Akkerklokje, Akkerboterbloem, Groot spiegelklokje, etc.

Mengsel A6 bevat de volgende soorten

<i>Agrostemma githago</i>	- Bolderik
<i>Centaurea cyanus</i>	- Korenbloem
<i>Consolida regalis</i>	- Wilde ridderspoor
<i>Glebionis segetum</i>	- Gele ganzenbloem
<i>Matricaria chamomilla</i>	- Echte kamille
<i>Misopates orontium</i>	- Akkerleeuwenbek
<i>Papaver dubium</i>	- Bleke klaproos
<i>Papaver rhoeas</i>	- Grote klaproos
<i>Silene conica</i>	- Kegelsilene
<i>Silene gallica</i>	- Franse silene
<i>Silene noctiflora</i>	- Nachtkoekoeksbloem
<i>Tripleurospermum maritimum</i>	- Reukloze kamille
<i>Vaccaria hispanica</i>	- Koekruid

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydthoeck.nl.

Inspiratie

Tijdelijke WildeWeeldeWereld in 2013: Akkerbloemenspiraal in de Tuinen van Appelteren

DE WILDEWEELDE- WERELD GAAT NAAR APPELTERN

In 2012 heeft Cruydt-Hoeck samen met de collega's van vakgroep Wilde Weelde een tuin aangelegd op de Floriade: De WildeWeeldeWereld, een prachtige tuin die niet voor niets goud won in de categorie tuinarchitectuur. Mede vanwege dit succes heeft De Tuinen van Appelteren de vakgroep gevraagd een natuurlijke tuin in Appelteren aan te leggen.

In 2013 is een tijdelijke invulling gerealiseerd: een spiraalvormige akker, ingezaaid met verschillende mengsels van éénjarige akkerbloemen van Cruydt-Hoeck en van onze collega's van De Bolderik.

Vanaf september 2013 wordt in fasen een nieuwe WildeWeeldeWereld gecreëerd in de Tuinen van Appelteren. Uiteraard zal Cruydt-Hoeck ook hierin bloemenweides aanleggen.

Kijk voor het nieuwe ontwerp:
www.wildeweelde.org/floriade/appelteren

Winnaar 'Gold Medal' Garden & Landscape Design op de Floriade 2012

wilde weelde
VAKGROEP NATUURRIJKE OMGEVING

Ruderale mengsels

AANLEG EN BEHEER

Ruderale vegetaties ontstaan vaak op plaatsen waar de grond regelmatig, maar niet per se jaarlijks verstoord wordt en kun je daarom ook 'storingsvegetatie' noemen. Ruderale soorten gedijen vaak goed in bewoond gebied, zoals boerenerven, verlaten moestuinen, rondom composthopen en braakliggende terreinen. Deze begroeiingen bestaan uit éénjarige akkerbloemen, tweejarigen en (vaak kortlevende) meerjarige soorten. De soorten in ruderale mengsels zijn rijkbloeiend en geven meteen vanaf het eerste jaar na inzaaien een kleurrijk resultaat. Een niet te schrale, normale bodem is gewenst.

Toepassingsmogelijkheden

Ruderale mengsels zijn met name bedoeld voor het zaaien in bewoond gebied, op plaatsen waar redelijk snel, maar wel voor meerdere jaren een kleurrijke vegetatie gewenst is. Let op dat sommige ruderale soorten vrij groot zijn en zeker op voedselrijke plaatsen één tot ruim twee meter hoog kunnen worden. De mengsels zijn minder geschikt voor de toepassing in het buitengebied en zéker niet voor natuurontwikkeling.

Tijdelijke natuur

Tussen de fase van aankoop van een perceel tot de uiteindelijke projectrealisatie van bijvoorbeeld woonwijken en bedrijvenparken kunnen vele jaren liggen. Deze braakliggende percelen maken vaak een desolate indruk. Door het perceel om te vormen tot een tijdelijke bloemenweide ontstaat tegen relatief lage kosten

een aantrekkelijke en verzorgd geheel. Hiermee geeft u tevens ruimte aan tijdelijke natuur en biodiversiteit waarmee u een uitstekend verhaal heeft naar toekomstige gebruikers en omwonenden. Door vooraf een 'Onthefing Tijdelijke Natuur' aan te vragen, heeft u de garantie dat de toekomstige realisatie van uw project gewoon door kan gaan. Onze ruderale mengsels zijn het meest geschikt voor 'tijdelijke natuur'.

Natuurspeelplaatsen

Ruderale mengsels zijn uitstekend geschikt voor natuurspeelplaatsen voor kinderen. Voor het voortbestaan van de soorten is enige verstoring en betreding door de kinderen soms juist gewenst, hoewel alles met mate natuurlijk.

Zaaien

Bij het zaaien gaat u op dezelfde manier te werk als bij een mengsel van éénjarige akkerbloemen (zie pagina 24).

Beheer

Een begroeiing met ruderale soorten hoeft in de zomer niet gemaaid worden, maar kan het beste in de late winter (februari-maart) gemaaid en afgeharkt worden, zodat de vogels er eerst nog wintervoedsel uit kunnen halen. De bodem mag bij het afharken plaatselijk iets beschadigd worden om ook na het tweede jaar de éénjarige bloemen opnieuw een kans te geven. Haal de

meerjarige onkruiden en grassen weg. Eventueel kunt u, afhankelijk van het ontstane beeld, na een jaar of drie tot vijf de gehele vegetatie opnieuw goed loswoelen met bijvoorbeeld een frees of cultivator. Hiermee wordt het proces opnieuw gestart. Ook kunt u iets bijzaaien. Nog beter kunt u jaarlijks een derde van de ruderaal bloemenweide oppervlakkig doorwoelen, waardoor de bloemenweide steeds verschillende stadia heeft, en daarmee meer biodiversiteit. Indien u de vegetatie alleen maait, zullen de één- en tweejarige soorten na verloop van tijd verdwijnen.

B1

Kleurrijk mengsel Ruderale soorten

- tweejarigen en kortlevende vaste soorten
- zéér bloemrijk
- gemengd laag en hoog
- voor een zonnige plek
- iedere 3 jaar de grond licht lostrekken
- veel kleur
- redelijk snel effect
- tijdelijke begroeiing voor minimaal twee jaar
- geschikt voor tijdelijke natuur
- voor bijen en vlinders

Zéér kleurrijk en uitbundig bloemenmengsel van éénjarige akkerbloemen, tweejarige en vaste soorten voor alle niet te droge of te natte gronden in het bewoonde gebied. Dit mengsel heeft een bloemrijk resultaat vanaf het eerste jaar. Jaarlijks maaien en afvoeren en de vaste onkruiden en grassen verwijderen. Na enkele jaren de grond licht verstoren. Niet combineren met grassen.

ZAAIDICHTHEID

Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Jaarrond, maar bij grote voorkeur in de nazomer en vroege herfst of in het voorjaar tot half mei voor een bloemrijk resultaat. Minimum aantal geleverde soorten: 30

Niet meezaaien met de G-mengsels en niet combineren met grassen. Voor extra kleur kan het mengsel A6 akkerbloemen worden mee gezaaid. B1 is geschikt voor alle niet te droge of te natte gronden, een zonnige standplaats en bevat éénjarige, tweejarige en vaste soorten. Aangezien het natuurlijk verspreidingsgebied van deze soorten beperkt is, is dit mengsel uitsluitend bedoeld voor gebruik in tuinen, parken en binnen de bebouwde kom.

Herik en Witte mosterd zijn hele snelle kiemers en zitten in dit bloemenmengsel zodat er in zeer korte tijd bloemen beschikbaar zijn voor bijen en vlinders. Jaarlijks maaien en afvoeren in februari-maart en de vaste onkruiden zoals ridderzuring en grassen verwijderen. Na enkele jaren de grond licht verstoren.

Mengsel B1 bevat de volgende soorten

<i>Anchusa officinalis</i>	- Gewone ossentong
<i>Anthemis arvensis</i>	- Valse kamille
<i>Anthemis tinctoria</i>	- Gele kamille
<i>Artemisia vulgaris</i>	- Bijvoet
<i>Berteroa incana</i>	- Grijskruid
<i>Carum carvi</i>	- Karwij
<i>Cichorium intybus</i>	- Wilde cichorei
<i>Daucus carota</i>	- Peen
<i>Dipsacus fullonum</i>	- Grote kaardebol
<i>Echium vulgare</i>	- Slangenkruid
<i>Erodium cicutarium</i>	- Gewone reigersbek
<i>Fumaria officinalis</i>	- Gewone duivenkervel
<i>Geranium pusillum</i>	- Kleine ooievaarsbek
<i>Glebionis segetum</i>	- Gele ganzenbloem
<i>Isatis tinctoria</i>	- Wede
<i>Leucanthemum vulgare</i>	- Gewone margriet
<i>Lotus corniculatus</i>	- Gewone rolklaver
<i>Malva moschata</i>	- Muskuskaasjeskruid
<i>Malva sylvestris</i>	- Groot kaasjeskruid
<i>Matricaria chamomilla</i>	- Echte kamille
<i>Melilotus albus</i>	- Witte honingklaver
<i>Melilotus officinalis</i>	- Citroengele honingklaver
<i>Oenothera biennis</i>	- Middelste teunisbloem
<i>Oenothera glazioviana</i>	- Grote teunisbloem
<i>Onopordum acanthium</i>	- Wegdistel
<i>Papaver dubium</i>	- Bleke klaproos
<i>Papaver rhoeas</i>	- Grote klaproos
<i>Raphanus raphanistrum</i>	- Knopherik
<i>Reseda lutea</i>	- Wilde reseda
<i>Reseda luteola</i>	- Wouw
<i>Securigera varia</i>	- Bont kroonkruid
<i>Sinapis alba</i>	- Witte mosterd
<i>Sinapis arvensis</i>	- Herik
<i>Tripleurospermum maritimum</i>	- Reukeloze kamille
<i>Verbascum densiflorum</i>	- Stalkaars
<i>Verbascum phlomoides</i>	- Keizerskaars
<i>Vicia sativa subsp. nigra</i>	- Smalle wikke
<i>Vicia villosa</i>	- Bonte wikke

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydtthoeck.nl.

N2

Bijenmengsel met één- en tweejarige ruderalesoorten

- tweejarige en kortlevende vaste soorten
- zéér bloemrijk
- gemengd laag en hoog
- voor een zonnige plek
- iedere 3 jaar de grond licht lostrekken
- veel kleur
- redelijk snel effect
- voor tijdelijke begroeiing van minimaal twee jaar
- geschikt voor tijdelijke natuur
- speciaal gericht op bestuivende insecten

Goede drachtplanten en beschikbare bloei door het hele seizoen is van groot belang voor onze wilde en honingbijen, maar natuurlijk ook voor onze vlinders. Onze overige mengsels zijn ook geschikt voor bijen, maar in de onderstaande combinatie hebben we ons bij de samenstelling speciaal gericht op wilde bijen. Aangezien het natuurlijk verspreidingsgebied van sommige van deze soorten beperkt is, is dit mengsel uitsluitend bedoeld voor gebruik in tuinen, parken en binnen de bebouwde kom. Vanaf het eerste of tweede jaar kunt u een bloemrijk resultaat verwachten. Jaarlijks maaien en jaarlijks de grond licht verstoren in februari-maart.

ZAADICHTHEID

Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer en herfst of het vroege voorjaar. Minimum aantal geleverde soorten: 21

Mengsel N2 bevat de volgende soorten

<i>Alliaria petiolata</i>	- Look-zonder-look
<i>Anchusa officinalis</i>	- Gewone ossentong
<i>Anthemis arvensis</i>	- Valse kamille
<i>Berteroa incana</i>	- Grijskruid
<i>Carum carvi</i>	- Karwij
<i>Centaurea cyanus</i>	- Korenbloem
<i>Daucus carota</i>	- Peen
<i>Dipsacus fullonum</i>	- Grote kaardebol
<i>Echium vulgare</i>	- Slangenkruid
<i>Glebionis segetum</i>	- Gele ganzenbloem
<i>Jasione montana</i>	- Zandblauwtje
<i>Leucanthemum vulgare</i>	- Gewone margriet
<i>Matricaria chamomilla</i>	- Echte kamille
<i>Misopates orontium</i>	- Akkerleeuwenbek
<i>Myosotis arvensis</i>	- Akker-vergeet-mij-nietje
<i>Oenothera biennis</i>	- Middelste teunisbloem
<i>Papaver rhoeas</i>	- Grote klaproos
<i>Picris hieracioides</i>	- Echt bitterkruid
<i>Reseda luteola</i>	- Wouw
<i>Silene dioica</i>	- Dagkoekoeksbloem
<i>Tragopogon porrifolius</i>	- Paarse morgenster
<i>Tragopogon pratensis subsp. pratensis</i>	- Gele morgenster
<i>Trifolium arvense</i>	- Hazenpootje
<i>Viola arvensis</i>	- Akkerviooltje
<i>Viola tricolor</i>	- Driekleurig viooltje

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydthoek.nl.

Bloemrijk graslandmengsels

AANLEG EN BEHEER

Een bloemrijk grasland bevat naast grassen ook veel meerjarige bloemen. In een bloemrijk grasland wordt de bodem niet of nauwelijks verstoord en wordt jaarlijks één tot twee keer gemaaid. De bodem moet relatief schraal zijn of jaar rond zeer vochtig. Door het maaisel steeds af te voeren kunt u de bodem verschrallen.

Eeuwenlange cyclus

Bloemrijke graslanden kwamen zo'n vijftig tot honderd jaar geleden nog op grote schaal voor in Nederland. Door een eeuwenlange constante cyclus van maaien en hooien (en dus afvoeren) door boeren zijn deze bloemrijke hooilanden ontstaan. Mede door schaalvergroting en overbemesting in de landbouw zijn veel van deze bloemrijke graslanden verdwenen. Op een voedselrijke bodem groeien grassen sneller en bieden daardoor meer concurrentie aan de bloemplanten. Naast het verlies van een grote variatie aan bloemsorten is ook de bijbehorende fauna verdwenen. Voor veel insecten, bijen en vlinders zijn veel inheemse bloemen van essentieel belang voor hun voortbestaan. Door het opnieuw creëren van bloemrijke graslanden dragen we bij aan het herstel van de biodiversiteit. De herintroductie op natuurlijke wijze, dus door wind, water, vogels en andere dieren is een zeer langzaam proces, wat soms enkele honderden tot duizenden jaren in beslag kan nemen. Door in te zaaien met wildebloemenzaden wordt de natuur een handje geholpen en dit proces behoorlijk versneld.

Een bloemenweide is géén natuur, maar cultuur waarbinnen ruimte is voor natuurlijke processen. Om een bloemenweide in stand te houden, moet deze dus beheerd worden door mensen.

Toepassingsmogelijkheden

Het aanleggen van een bloemrijk grasland in het openbaar groen is een uitstekend alternatief voor traditioneel groen-

beheer. Op iedere plek waar een gemaaide grasvegetatie is, of is gepland, kunt u in principe een bloemrijk grasland aanleggen. Denk hierbij aan wegbermen, parken en plantsoenen, maar ook aan verkeersknooppunten zoals rotondes en klaverbladen. In tuinen en parken kan bloemrijk grasland aangelegd worden als zelfstandige bloemenweide, maar ook als onderbegroeiing van een fruitboomgaard, als oeverbegroeiing en als moerasvegetatie. Doordat er op het bloemrijk grasland een verschrallingsbeheer wordt toegepast, kan de maai frequentie worden teruggedrongen tot één à twee maal per jaar. Soms is de uitgangssituatie dermate schraal dat maaien vele jaren niet nodig is. Dit kan vooral langs drukke wegen erg voordelig zijn. Gebruik bij de toepassing van bloemenweides in het (semi-) openbaar groen altijd het 'gezond boerenverstand'. Op sommige plaatsen is het gewoon niet handig een bloemenweide te maken doordat het beheer lastig is en is het goedkoper en praktischer een traditioneel beheer te voeren. Maar als een bloemenweide op de juiste plaats wordt aangelegd en praktisch kan worden beheerd, dan is een bloemenweide de meest voordelige vorm van beheer.

Eerst goed kijken

Zeker in het buitengebied is het van belang eerst goed te kijken. Soms is opnieuw beginnen en inzaaien van een bloemenmengsel noodzakelijk. Maar besluit niet zo maar om de bestaande situatie overhoop te gooien. In sommige gevallen zijn al prachtige resultaten te bereiken als het beheer verbeterd wordt. Een goed beheer is de belangrijkste sleutel tot succes. Inzaaien zonder het beheer te verbeteren heeft weinig zin. Kijk dus goed wat er al is in een gebied en welke potenties er zijn. Eventueel kunt u plaatselijk wat extra soorten inzaaien om het gebied te verrijken.

De uitgangssituatie en de gewenste inspanning

De een belangrijke voorwaarde voor een geslaagde bloemenweide is een geschikt milieu en dat betekent in eerste instantie: een passende bodem. Hierbij moet u de soorten-

Door paden door de bloemenweide te maaien is de natuur optimaal te beleven. Ook geeft een gemaaid pad of gemaaide rand een verzorgde indruk.

keuze aanpassen aan de uitgangssituatie en niet meer verwachten dan van nature mogelijk is. Als u specifieke soorten wil laten groeien, dan moet u daarvoor eerst het geschikte milieu creëren.

Wie geen tijd en energie kan investeren in de aanleg van een goede uitgangssituatie en aan een goed beheer, willen we het gebruik van onze mengsels in ieder geval met klem ontraden. Het op goed geluk uitstrooien van de zaden in ongeschikte grond of in een bestaande dichte grasvegetatie, loopt van nature op een mislukking uit.

Combinatie met bollen en knollen

In sommige gevallen is een mooie begroeiing te maken door bloemrijk grasland te combineren met bloembollen die geschikt zijn voor verwildering. De voorjaarsbloei van de bollen en knollen wordt opgevolgd door een bloeiende kruidenvegetatie. Terwijl het loof van de bollen en knollen afsterft, staat de weide opnieuw in volle bloei. Het afsterven van het loof is van belang voor de bloei van de bollen en knollen in het volgende jaar. Het beste pakt deze situatie uit op een bodem die niet te rijk of te schraal is, omdat bloembollen doorgaans een iets rijkere bodem verlangen en een bloemrijk grasland juist een schralere bodem. Ook mogen bollen niet te nat staan.

Pas het maairegime enigszins aan de bollen aan en maai de bloemenweide voor het einde van de winter kort, zodat de bollen in het voorjaar goed uitkomen. Plant niet te veel bollen omdat dit de bloemenweide kan verstoren. Plant bij nieuwe aanleg eerst de bollen en ga daarna pas zaaien.

Combinatie met akkerbloemen

Veel mensen zijn ongeduldig en willen graag meteen resultaat. Door bij aanleg wat éénjarig akkerbloemenmengsel toe te voegen aan een meerjarig bloemrijk graslandmengsel, kan in het eerste jaar meteen veel kleur verkregen worden. Aangezien we de grond met rust laten

en gaan maaien, zullen deze akkerbloemen na het eerste jaar verdwijnen. Aan deze methode kleven helaas een paar stevige voorwaarden en nadelen:

- Zaai de akkerbloemen dun mee, tot maximaal 20% van het totale zaadgoed, maar liever dunner. Anders vormen ze te veel concurrentie voor de vaste soorten.
- Teveel onkruidzaden in de grond kunnen hinderlijk zijn. Deze kunt u niet maaien omdat we dan ook de akkerbloemen wegmaaien. Dus alleen akkerbloemen meezaaien als de grond vrijwel vrij is van onkruidzaden (lees ook 'vals zaaibed' op pagina 20).
- Een ander probleem is van psychologische aard, zeker in het openbaar groen. Als omwonenden in het eerste jaar meteen al veel bloemenpracht zien, dan verwachten ze dit ieder jaar. Omdat de akkerbloemen in het tweede jaar niet terugkomen, ontstaat teleurstelling. Hoewel er na verloop van jaren een prachtig, maar ingetogen, bloemrijk grasland zal ontstaan, herinnert iedereen zich die prachtige bloemen uit het eerste jaar. Door alleen bloemrijk graslandmengsel te zaaien, wordt de bloemenweide vanuit niets ieder jaar een beetje mooier.

Keuze van het zadenmengsel

Vanaf pagina 18 heeft u al kunnen bepalen wat voor type bloemenweide u wilt. Als u heeft gekozen voor een bloemrijk grasland, dan moet u opnieuw kiezen voor het meest passende mengsel voor uw uitgangssituatie. U moet zich daarbij de volgende vragen stellen.

- Welke grondsoort heb ik, of zijn er zelfs meerdere grondsoorten?
- Hoe is de waterhuishouding? Wisselt deze binnen het terrein of gedurende het jaar?
- Is de bodem voedselrijk of schraal?
- Is de bodem kalkrijk, neutraal of zuur?
- Welke plantensoorten komen van nature in het gebied voor?

Ratelaar parasiteert op grassen, waardoor deze onderdrukt worden.

Als u hierover enige duidelijkheid heeft, kunt u er een passend mengsel bij zoeken. Vanaf pagina 34 staan verschillende standaardmengsels beschreven voor bloemrijk grasland. Op verzoek stellen wij graag een speciaalmengsel voor u samen. Informeert u naar de mogelijkheden.

Ratelaar om grassen te onderdrukken

In sommige, niet al te zwaar bemeste situaties kunt u Ratelaar (*Rhinanthus*) zaaien. Dit kan op de meeste grondsoorten, behalve zware kleigrond. De bodem kan vrij droog tot vochtig en redelijk nat zijn. Deze éénjarige bloem parasiteert op gras en kan zo de grassen in de vegetatie enigszins onderdrukken. Hierdoor krijgen bloemen in een grasland meer kans om zich te ontwikkelen. Ratelaar maakt onderdeel uit van verschillende Cruydt-Hoeckmengsels, maar kan ook los bijgezaaid worden, tussen juli en de late herfst. Voor het zaaien dienen de aanwezige grassen kort te worden ge-maaid zodat de zaden van Ratelaar bij de bodem kunnen komen. Als de grasmat te dicht is, kan de grond eventueel een beetje worden opgeruwd. Op plaatsen waar Ratelaar groeit en bloeit, mag u pas na de zaadzetting maaien, ongeveer na eind juli.

Verschralen bij aanleg

Als de bodem zeer voedselrijk is, kunt u kiezen voor een kostbare, maar effectieve methode om de bodem reeds bij aanleg te verschralen: het afvoeren van de vruchtbare teeltlaag. Daarnaast kunt u de teeltlaag en de onderliggende schralere laag, indien aanwezig, omwisselen, waarbij u de teeltlaag naar beneden brengt en afdekt door de naar boven gehaalde schralere onderlaag. In sommige gevallen is ook het aanbrengen van een van buitenaf aangevoerde schrale grondsoort, bijvoorbeeld zand, op de bestaande bodem een mogelijkheid. Deze schrale laag kunt u enigszins door de onderliggende teeltlaag werken. Hierbij spreken we wel van een laag van tenminste twintig tot dertig centimeter. Verschralen met behoud van de oorspronkelijke bodem kan door een aantal jaren het grasland of akkerland uit te mijnen door wel te oogsten, maar niet te bemesten. Bij zwaar bemeste grond kan dit tien jaar of langer duren.

Vochtige terreinen

In vochtige situaties kunt u bloemrijke situaties bereiken bij een schrale tot matig voedselrijke bodem. Ook kunnen droge gronden (opnieuw) vernat worden. Voor een succesvol resultaat moet de bodem wel jaarrond vochtig blijven. Bij langdurige uitdroging van de bodem kan juist weer verruiging en vergrassing optreden. Denkt u bij de aanleg daarom goed na over de waterhuishouding in relatie tot het gewenste eindbeeld.

Gradiënten

In een bloemrijk grasland zijn het vooral de gradiënten (overgangen) die de grootste soortenvariatie in zich hebben. Door het vergraven van het terrein ontstaan overgangen tussen droog en vochtig, voedselrijk en voedselarm, zuur en kalkrijk. Voedingsstoffen worden van hogere delen uitgespoeld naar de lagere delen in een terrein. Maak gebruik van dit gegeven bij het streven naar diversiteit. Hierbij kunnen bijvoorbeeld van de voedselrijke teeltlaag heuvels gemaakt worden, die worden afgedekt met een schralere laag. Door het aanbrengen van bosschages ontstaan bovendien gradiënten tussen licht en donker. Denk wel eerst goed na voordat u grootschalige ingrepen gaat doen en kijk goed wat u al heeft. Het is eeuwig zonde als u waardevolle eeuwenoude landschapsstructuren onherstelbaar vernietigt.

Zaaien

Op pagina 20 kunt u lezen hoe u de zaalocatie voorbereidt en hoe u het beste kunt zaaien. Omdat we bij een bloemrijk grasland meteen kunnen maaien is de toepassing van de 'valsaaibedmethode' niet nodig, tenzij u veel zaden van Ridderzuring in de grond verwacht.

Beheer in het eerste jaar

Het eerste jaar is een investeringsjaar, met helaas weinig bloei in het bloemrijk grasland. Doordat u voor het inzaaien de grond heeft moeten bewerken ontwikkelen er waarschijnlijk veel snelgroeiende onkruiden zoals melde en perzikkruid. Deze kunt u bestrijden door in het eerste jaar drie tot vijf keer

te maaien en het maaisel af te voeren. Laat de begroeiing niet hoger worden dan zo'n twintig centimeter en maai deze terug tot zo'n vijf centimeter. Hiermee valt er veel licht op de bodem en kunnen veel zaden kiemen. In dit eerste jaar kan de zode met bloemplanten zich goed ontwikkelen.

Wanneer u kiest voor het meezaaien van een mengsel van éénjarige akkerbloemen, omdat extra kleur in het eerste jaar gewenst wordt, is maaien niet mogelijk. Probeer u dan de genoemde onkruiden tijdig uit te knippen. Maai dan in de loop van de zomer, zodra de akkerbloemen er niet langer aantrekkelijk uitzien, zodat licht op de bodem kan vallen voor vaste planten die nog kunnen kiemen. Wachten tot de akkerbloemen zich hebben kunnen uitzaaien is niet nodig, omdat deze toch niet terug zullen komen in het bloemrijk grasland. Voer het maaisel steeds af.

Beheer vanaf het tweede jaar

Vanaf het tweede jaar kunt u overgaan op één tot twee keer per jaar maaien en afvoeren. Maai jaarlijks steeds in dezelfde periode, met een speling van maximaal twee weken. Door een constant beheer wordt een stabiele bloemrijke vegetatie verkregen, doordat soorten zich in de vegetatie kunnen vestigen en handhaven. Als er nog veel voedingsstoffen in de grond zitten, is het nodig in de eerste jaren een stevig maaibeheer toe te passen om goed te verschralen. Vaak is twee keer maaien noodzakelijk. Extra ruige of snelgroeïende delen in het terrein kunnen nog vaker gemaaid worden. Maaitijden:

- Maai schraal bloemrijk grasland één keer: in september.
- Maai matig schraal tot matig voedselrijk bloemrijk grasland twee keer: eind juli en nogmaals in september-begin oktober.
- Maai voedselrijk bloemrijk grasland twee keer: in mei-begin juni en augustus-september.
- Maai zeer voedselrijk kruidenrijk grasland drie keer: in mei-begin juni, in augustus-september en nogmaals in oktober-begin november of in april.

Kwaliteit maar toch kostenefficiënt

Door de kwaliteiten van een specialistisch beheerder te combineren met de kostenefficiëntie van een loonwerker, kunt u kwaliteit bereiken voor een gunstige prijs. De specialist kan dan bijvoorbeeld met één-assige messenbalk-maaier patronen uitmaaïen die ecologisch gunstig zijn en mogen blijven staan. Het maaisel harkt hij boven op de te maaien grote vlakken zodat de loonwerker goed kan zien welke hij met groot materieel (bijvoorbeeld een klepel-zuigcombinatie) efficiënt kan maaien en afvoeren.

Begrazing

Beheer door extensieve begrazing door bijvoorbeeld schapen is in sommige gevallen ook mogelijk. Wel kan

Belangrijk

Het afvoeren van het maaisel is van groot belang, omdat hiermee voedingsstoffen worden afgevoerd en er een open structuur ontstaat waarbinnen veel verschillende soorten kunnen voorkomen. Het verschralen van een perceel is een langdurig proces, waarbij op rijkere gronden misschien pas na vele jaren enig verschil waarneembaar is. Van belang is hierbij standvastig te zijn en door te gaan met het voorgenomen beheer en af en toe de situatie door een deskundige te laten bekijken. Gebruik absoluut geen klepelmaaier, tenzij deze voorzien is van een zuiginstallatie. Een tijdelijk afwijkend of fout beheer, te weinig maaien of het gebruik van een klepelmaaier, kan in één of twee jaar een verschralingsbeheer van vele jaren teniet doen.

Gefaseerd maaibeheer

Een gefaseerd maaibeheer kunt u inzetten als na een aantal jaren de begroeiing zich goed heeft ontwikkeld, de grond enigszins is verschraald en de bodem tot rust is gekomen. Met een gefaseerd maaibeheer creëert u bloeispreiding, wat verschillende voordelen heeft. Kritische omwonenden zien hierdoor dat er regelmatig onderhoud gedaan wordt. Ook is een gefaseerd maaibeheer zeer gunstig voor dieren. Het creëren van variatie geeft meer biodiversiteit. Door bloeispreiding kunnen vlinders en bijen het hele groeiseizoen nectar en stuifmeel vinden.

Verdeel uw terrein in twee tot drie delen, maai in twee tot drie maaigangen per jaar en voer het maaisel af, en laat steeds de overige delen staan. Maai jaarlijks in dezelfde periodes. Laat ook delen overstaan in de winter, zodat insecten kunnen overwinteren. Continuïteit is belangrijk. Er zijn verschillende mogelijkheden, onderzoek wat het beste past bij uw situatie en organisatie. Algemene richtlijn: meer variatie geeft meer biodiversiteit.

Ruigten

Laat daarnaast plaatselijk ruigten ontstaan. Ruigten met hogere en in de winter overstaande planten zijn erg belangrijk voor veel insecten en dieren. U kunt deze laten ontstaan door hier en daar stukken begroeiing slechts eenmaal per 2 tot 5 jaar te maaien. Zo lang het niet teveel wordt, kunt u bijvoorbeeld het maaisel op het terrein zelf verwerken: deponeer het op een geschikte plek waar ruigte mag ontstaan. Hier hebben bepaalde dieren baat bij.

het nodig zijn éénmaal per jaar te maaien om ruigtes te bestrijden zoals distel en zuring. Intensieve begrazing kan echter weer schadelijk zijn voor de soortenrijkdom van de bloemenweide en voor de voedselbeschikbaarheid voor bijen. Maak hiervoor een plan samen met een deskundige.

G1

Algemeen bloemrijk grasland- mengsel voor alle (behalve zware en natte) gronden

- bloemrijk grasland
- voor zandgrond en lemige zandgrond
- voornamelijk vaste soorten
- ingetogen bloei van verfijnde soorten
- voor een zonnige plek
- voor bloemrijk grasland, hooilandjes en wegbermen
- weinig bloei in het eerste jaar
- jaarlijks min. 1-2x maaien en maaisel afvoeren
- de grond niet verstoren
- aantrekkelijk voor bijen en vlinders
- veel ecologische waarde
- duurzame bloemenweide

Breed inzetbaar bloemenmengsel voor bloemrijk grasland en bermen voor alle (behalve zware en natte) gronden van voedselarm tot middenschraal. Zeer geschikt voor zandgrond en lemige zandgrond. Dit mengsel heeft een ingetogen karakter. Door goed beheer kan zich een duurzame natuurlijke middelhoge vegetatie ontwikkelen. Een bloemrijk resultaat kunt u vanaf het tweede of derde jaar verwachten. Jaarlijks 1 à 2 keer maaien en bij voorkeur gefaseerd, zodat er steeds delen kunnen bloeien.

ZAADICHTHEID

Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien: Jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer of in het voorjaar. Minimum aantal geleverde soorten: 21

Voor een kleurrijk effect in het eerste seizoen is dun meezaaien (maximaal 20%) van een akkeronkruidenmengsel mogelijk. Soorten reageren verschillend op een bepaalde uitgangssituatie. Bij bijzonder schrale en droge omstandigheden zullen Zandblauwtje, de havikskruiden, Gewone veldbies, Slangenkruid en Hazenpootje een goede kans maken zich te ontwikkelen. Bij een iets vochtige en voedselrijke situatie komen soorten als Barbarakruid, Groot streepzaad, Glad walstro, Brunel, Scherpe boterbloem of Kleine ratelaar gemiddeld meer tot uiting in het mengsel. De resultaten zijn altijd sterk afhankelijk van de uitgangssituatie en het beheer.

Mengsel G1 bevat de volgende soorten

<i>Achillea millefolium</i>	- Duizendblad
<i>Barbarea vulgaris</i>	- Gewoon barbarakruid
<i>Centaurea jacea</i>	- Knoopkruid
<i>Crepis biennis</i>	- Groot streepzaad
<i>Daucus carota</i>	- Peen
<i>Echium vulgare</i>	- Slangenkruid
<i>Erodium cicutarium</i>	- Gewone reigersbek
<i>Galium mollugo</i>	- Glad walstro
<i>Hieracium laevigatum</i>	- Stijf havikskruid
<i>Hieracium umbellatum</i>	- Schermhavikskruid
<i>Hypericum perforatum</i>	- Sint janskruid
<i>Hypochaeris radicata</i>	- Gewoon biggenkruid
<i>Jasione montana</i>	- Zandblauwtje
<i>Leontodon autumnalis</i>	- Vertakte leeuwentand
<i>Leucanthemum vulgare</i>	- Gewone margriet
<i>Luzula campestris</i>	- Gewone veldbies
<i>Malva moschata</i>	- Muskuskaasjeskruid
<i>Oenothera biennis</i>	- Middelste teunisbloem
<i>Plantago lanceolata</i>	- Smalle weegbree
<i>Prunella vulgaris</i>	- Gewone brunel
<i>Ranunculus acris</i>	- Scherpe boterbloem
<i>Rhinanthus minor</i>	- Kleine ratelaar
<i>Silene dioica</i>	- Dagkoekoeksbloem
<i>Tragopogon pratensis subsp. pratensis</i>	- Gele morgenster
<i>Trifolium arvense</i>	- Hazenpootje

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydhoeck.nl.

G2

Algemeen bloemrijk grasland- mengsel voor voedselrijke en kleigronden

- bloemrijk grasland
- voor (matig) voedselrijke en kleigronden
- vooral vaste soorten
- ingetogen bloei van verfijnde soorten
- voor een zonnige plek
- voor bloemrijk grasland, hooilandjes en wegbermen
- weinig bloei in het eerste jaar
- jaarlijks min. 1-2x maaien en maaisel afvoeren
- de grond niet verstoren
- aantrekkelijk voor bijen en vlinders
- veel ecologische waarde
- duurzame bloemenweide

Bloemenmengsel voor bloemrijk grasland en bermen op voedselrijke en kleigronden. Minder geschikt voor zware klei. Dit mengsel heeft een ingetogen karakter. Door goed beheer kan er zich een duurzame natuurlijke middelhoge vegetatie ontwikkelen. Kleine ratelaar is toegevoegd aan G2 om grassen te helpen onderdrukken, waardoor de kruiden een betere kans hebben. Een bloemrijk resultaat kunt u vanaf het tweede of derde jaar verwachten. Jaarlijks 1 of meestal 2 keer maaien en bij voorkeur gefaseerd, zodat er steeds delen kunnen bloeien.

ZAAIDICHTHEID

Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien: Jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer of in het voorjaar. Minimum aantal geleverde soorten: 15

Voor een kleurrijk effect in het eerste seizoen is dun meezaaien (maximaal 20%) van een akkerbloemenmengsel mogelijk, mits de grond vrij is van onkruidzaden. G2 bevat tweejarigen, zoals Pastinaak en Gele morgenster en vooral vaste soorten. Bij een relatief matige voedselrijke bodem zullen Boerenwormkruid en Peen zich goed kunnen ontwikkelen. De meeste soorten zijn redelijk makkelijk. Bij een relatief vochtige situatie komen soorten als Brunel en Scherpe boterbloem goed tot hun recht. G2 is een goed mengsel voor bloembezoekende 'nuttige' insecten, zoals zweef- en gaasvliegen.

Mengsel G2 bevat de volgende soorten

<i>Achillea millefolium</i>	- Duizendblad
<i>Anthriscus sylvestris</i>	- Fluitenkruid
<i>Barbarea vulgaris</i>	- Gewoon barbarakruid
<i>Centaurea jacea</i>	- Knoopkruid
<i>Crepis capillaris</i>	- Klein streepzaad
<i>Daucus carota</i>	- Peen
<i>Heracleum sphondylium</i>	- Gewone berenklauw
<i>Leontodon autumnalis</i>	- Vertakte leeuwentand
<i>Leucanthemum vulgare</i>	- Gewone margriet
<i>Pastinaca sativa subsp. sativa</i>	- Pastinaak
<i>Plantago lanceolata</i>	- Smalle weegbree
<i>Prunella vulgaris</i>	- Gewone brunel
<i>Ranunculus acris</i>	- Scherpe boterbloem
<i>Rhinanthus minor</i>	- Kleine ratelaar
<i>Silene latifolia subsp. alba</i>	- Avondkoekoeksbloem
<i>Tanacetum vulgare</i>	- Boerenwormkruid
<i>Tragopogon pratensis subsp. pratensis</i>	- Gele morgenster
<i>Trifolium pratense</i>	- Rode klaver
<i>Vicia cracca</i>	- Vogelwikke
<i>Vicia sativa subsp. nigra</i>	- Smalle wikke

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydthoek.nl.

G3

Algemeen bloemrijk grasland- mengsel voor natte tot vochtige, min of meer voedselrijke gronden

- voor jaarrond natte tot vochtige gronden
- voornamelijk vaste soorten
- voor een zonnige plek
- voor bloemrijk grasland, oevers en wadi's
- weinig bloei in het eerste jaar
- jaarlijks 1x maaien en maaisel afvoeren
- de grond niet verstoren
- aantrekkelijk voor bijen en vlinders
- veel ecologische waarde
- duurzame bloemenweide

Bloemenmengsel voor bloemrijk grasland op natte tot vochtige percelen en oevervegetaties die jaarrond nat tot vochtig zijn. Dit mengsel heeft een ingetogen karakter. Door goed beheer kan er zich een duurzame natuurlijke middelhoge vegetatie ontwikkelen. Een bloemrijk resultaat kunt u vanaf het tweede of derde jaar verwachten. Jaarlijks 1 keer maaien in de nazomer of herfst.

ZAAIDICHTHEID

Zaadichtheid: Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien: Jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer of in het voorjaar. Minimum aantal geleverde soorten: 20

Bij G3 geen akkerbloemen mee zaaien. Voor een vrij snel kleurig effect bevat het mengsel Echte koekoeksbloem, Wilde bertram en Moerasrolklaver. Rietorchis en Moeraswespenorchis en ook Gewone dotterbloem zijn bijzonder lastige kiemers. De uitgangssituatie dient voor deze soorten precies goed te zijn en het zaad bij voorkeur zéér vers. Het mengsel biedt een bloemrijk resultaat op de gradiënt van vochtig naar nat. In de relatief droge zone van de (hoge) oever of waterrijke omgeving kunnen Gewone veldbies, Brunel, Wilde bertram of Valeriaan zich ontwikkelen, terwijl op de eigenlijke oever of drassige omgeving tot in het water respectievelijk Rietorchis, Kattenstaart, Grote wederik, Poelruit en Watermunt kunnen voorkomen.

Mengsel G3 bevat de volgende soorten

<i>Achillea ptarmica</i>	- Wilde bertram
<i>Angelica sylvestris</i>	- Gewone engelwortel
<i>Barbarea vulgaris</i>	- Gewoon barbarakruid
<i>Caltha palustris subsp. palustris</i>	- Gewone dotterbloem
<i>Cardamine pratensis</i>	- Pinksterbloem
<i>Cirsium palustre</i>	- Kale jonker
<i>Dactylorhiza majalis subsp. praetermissa</i>	- Rietorchis
<i>Epipactis palustris</i>	- Moeraswespenorchis
<i>Filipendula ulmaria</i>	- Moeraspirea
<i>Hypericum maculatum subsp. obtusiusculum</i>	- Kantig hertshooi
<i>Hypericum tetrapterum</i>	- Gevleugeld hertstooi
<i>Iris pseudacoris</i>	- Gele lis
<i>Lotus pedunculatus</i>	- Moerasrolklaver
<i>Luzula campestris</i>	- Gewone veldbies
<i>Lycopus europaeus</i>	- Wolfspoot
<i>Lysimachia vulgaris</i>	- Grote wederik
<i>Lythrum salicaria</i>	- Grote kattenstaart
<i>Mentha aquatica</i>	- Watermunt
<i>Prunella vulgaris</i>	- Gewone brunel
<i>Pullicaria dysenterica</i>	- Heelblaadjes
<i>Ranunculus acris</i>	- Scherpe boterbloem
<i>Rhinanthus minor</i>	- Kleine ratelaar
<i>Silene flos-cuculi</i>	- Echte koekoeksbloem
<i>Thalictrum flavum</i>	- Poelruit
<i>Valeriana officinalis</i>	- Echte valeriaan

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydtthoeck.nl.

G4

Zeer bloemrijk graslandmengsel voor schralere, niet te natte, bij voorkeur kalkrijke grond

- zeer bloemrijk grasland
- voor schralere, liefst kalkrijke grond
- voornamelijk vaste soorten
- voor een zonnige plek
- voor bloemrijk grasland, hooilandjes en wegbermen
- weinig bloei in het eerste jaar
- jaarlijks 1-2x maaien en maaisel afvoeren
- de grond niet verstoren
- aantrekkelijk voor bijen en vlinders
- veel ecologische waarde
- duurzame bloemenweide

Bloemenmengsel voor bloemrijk grasland en bermen voor schralere, niet te natte, bij voorkeur kalkrijke grond. Met soorten typisch voor het fluviaal district (rivierengebied) met veel stroomdalplanten. Dit zéér bloemrijke mengsel kan zich door goed beheer ontwikkelen tot een duurzame natuurlijke middellage begroeiing. Een bloemrijk resultaat kunt u vanaf het tweede of derde jaar verwachten. Jaarlijks een tot twee keer maaien en bij voorkeur gefaseerd, zodat er steeds delen kunnen bloeien.

ZAAIDICHTHEID

Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer of in het voorjaar. Minimum aantal geleverde soorten: 25

Aangezien het natuurlijk verspreidingsgebied van deze soorten beperkt is, is dit mengsel uitsluitend bedoeld voor gebruik in tuinen, parken en binnen de bebouwde kom. Voor een kleurrijk effect in het eerste seizoen is dun meezaaien van een akkerbloemenmengsel mogelijk. G4 kan fantastische resultaten bieden bij een kalkrijke uitgangssituatie en trekt veel bijen, vlinders en andere bloembezoekende insecten. Het mengsel bestaat uit lage (bijv. Wondklaver en Ruige weegbree) en middelhoge soorten (bijv. Wede en Paarse morgenster). Een gradiënt van relatief droog tot vochtig (bijvoorbeeld zaaien op een lichte helling) kan bijdragen om zo veel mogelijk soorten tot hun recht te laten komen.

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydt-hoeck.nl.

Mengsel G4 bevat de volgende soorten

<i>Agrimonia eupatoria</i>	- Gewone agrimonie
<i>Agrimonia procera</i>	- Welriekende agrimonie
<i>Anchusa officinalis</i>	- Gewone ossentong
<i>Anthyllis vulneraria</i>	- Wondklaver
<i>Barbarea vulgaris</i>	- Gewoon barbarakruid
<i>Briza media</i>	- Bevertjes
<i>Campanula persicifolia</i>	- Prachtklokje
<i>Campanula rapunculoides</i>	- Akkerklokje
<i>Campanula rapunculus</i>	- Rapunzelklokje
<i>Campanula rotundifolia</i>	- Grasklokje
<i>Campanula trachelium</i>	- Ruig klokje
<i>Centaurea scabiosa</i>	- Grote centaurie
<i>Cichorium intybus</i>	- Wilde cichorei
<i>Crepis biennis</i>	- Groot streepzaad
<i>Dianthus deltooides</i>	- Steenanjer
<i>Galium verum</i>	- Geel walstro
<i>Geranium pratense</i>	- Beemdooievaarsbek
<i>Isatis tinctoria</i>	- Wede
<i>Knautia arvensis</i>	- Beemdkroon
<i>Leontodon hispidus</i>	- Ruige leeuwentand
<i>Origanum vulgare</i>	- Wilde marjolein
<i>Plantago media</i>	- Ruige weegbree
<i>Reseda lutea</i>	- Wilde reseda
<i>Reseda luteola</i>	- Wouw
<i>Rhinanthus minor</i>	- Kleine ratelaar
<i>Salvia pratensis</i>	- Veldsalie
<i>Sanguisorba minor</i>	- Kleine pimpernel
<i>Saxifraga granulata</i>	- Knolsteenbreek
<i>Scabiosa columbaria</i>	- Duifkruid
<i>Silene vulgaris</i>	- Blaassilene
<i>Stachys officinalis</i>	- Betonie
<i>Tragopogon porrifolius</i>	- Paarse morgenster
<i>Tragopogon pratensis subsp. pratensis</i>	- Gele morgenster
<i>Verbascum nigrum</i>	- Zwarte toorts
<i>Verbena officinalis</i>	- IJzerhard

M1

Eenvoudig, middelhoog bloemrijk graslandmengsel voor alle grondsoorten

- eenvoudig bloemrijk grasland
- voor alle grondsoorten
- voornamelijk vaste soorten
- voor een zonnige plek
- voor bloemrijk grasland, hooilandjes en wegbermen
- weinig bloei in het eerste jaar
- jaarlijks 1-2x maaien en maaisel afvoeren
- de grond niet verstoren
- aantrekkelijk voor bijen en vlinders
- veel ecologische waarde
- duurzame bloemenweide
- een redelijk schrale bodem

Eenvoudig, maar breed inzetbaar bloemenmengsel voor bloemrijk grasland en bermen voor alle grondsoorten. Dit mengsel heeft een ingetogen karakter. Door goed beheer kan er zich een duurzame natuurlijke middelhoge begroeiing ontwikkelen. Een bloemrijk resultaat kunt u vanaf het tweede of derde jaar verwachten. Jaarlijks 1 à 2 keer maaien.

ZAAIDICHTHEID

Zaadichtheid: Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien: jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer of in het voorjaar. Minimum aantal geleverde soorten: 10

Mengsel M1 bevat de volgende soorten

<i>Achillea millefolium</i>	- Duizendblad
<i>Hypochaeris radicata</i>	- Gewoon biggenkruid
<i>Leontodon autumnalis</i>	- Vertakte leeuwentand
<i>Leucanthemum vulgare</i>	- Gewone margriet
<i>Lotus corniculatus</i>	- Gewone rolklaver
<i>Plantago lanceolata</i>	- Smalle weegbree
<i>Prunella vulgaris</i>	- Gewone brunel
<i>Ranunculus acris</i>	- Scherpe boterbloem
<i>Trifolium arvense</i>	- Hazenpootje
<i>Trifolium repens</i>	- Witte klaver

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydhoeck.nl.

M4

Laag, bloemrijk grasland- mengsel voor schrale, droge, bij voorkeur kalkrijke grond

- bloemrijk grasland
- voor schrale, bij voorkeur kalkrijke grond
- voornamelijk vaste soorten
- voor een zonnige plek
- voor bloemrijk grasland, hooilandjes en wegbermen
- weinig bloei in het eerste jaar
- jaarlijks 1x maaien en maaisel afvoeren
- de grond niet verstoren
- aantrekkelijk voor bijen en vlinders
- veel ecologische waarde
- duurzame bloemenweide

Bloemenmengsel voor bloemrijk grasland en bermen voor schrale, droge, bij voorkeur kalkrijke grond. Dit zéér bloemrijke mengsel kan zich door goed beheer ontwikkelen tot een duurzame natuurlijke lage vegetatie. Een bloemrijk resultaat kan vanaf het tweede of derde jaar verwacht worden. Jaarlijks 1 keer maaien en bij voorkeur gefaseerd, zodat er steeds delen kunnen bloeien.

ZAADICHTHEID

Zaadichtheid: Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien: Jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer of in het voorjaar.

Aangezien het natuurlijk verspreidingsgebied van deze soorten beperkt is, is dit mengsel uitsluitend bedoeld voor gebruik in tuinen, parken en binnen de bebouwde kom. Het is met name van belang dat de uitgangssituatie schraal is en bij voorkeur kalkrijk. M4 bevat lage tot zeer lage soorten waaronder een aantal prachtige soorten, zoals Tijn, Muizenoor en Ruige leeuwentand, die weinig (licht)concurrentie van hoge soorten kunnen verdragen. M4 trekt veel bijen, vlinders en andere bloembezoekende insecten.

Mengsel M4 bevat de volgende soorten

<i>Achillea millefolium</i>	- Duizendblad
<i>Briza media</i>	- Bevertjes
<i>Campanula rotundifolia</i>	- Grasklokje
<i>Dianthus deltoides</i>	- Steenanjer
<i>Galium verum</i>	- Geel walstro
<i>Hieracium pilosella</i>	- Muizenoor
<i>Hypochaeris radicata</i>	- Gewoon biggenkruid
<i>Jasione montana</i>	- Zandblauwtje
<i>Leontodon hispidus</i>	- Ruige leeuwentand
<i>Leucanthemum vulgare</i>	- Gewone margriet
<i>Origanum vulgare</i>	- Wilde marjolein
<i>Plantago lanceolata</i>	- Smalle weegbree
<i>Plantago media</i>	- Ruige weegbree
<i>Primula veris</i>	- Gulden sleutelbloem
<i>Prunella vulgaris</i>	- Gewone brunel
<i>Ranunculus acris</i>	- Scherpe boterbloem
<i>Sanguisorba minor</i>	- Kleine pimpernel
<i>Silene vulgaris</i>	- Blaassilene
<i>Thymus pulegioides</i>	- Grote tijm
<i>Thymus serpyllum</i>	- Kleine tijm
<i>Trifolium arvense</i>	- Hazenpootje

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydthoek.nl.

M5

Bloemrijk graslandmengsel 'Nectar onder het maimes'

- meezaaien met reguliere gazongrasmengsels
- voornamelijk vaste soorten
- iedere 1-2 weken maaien (en afvoeren)
- of: iedere 3-6 weken maaien en afvoeren
- of: 2 keer per jaar maaien en afvoeren
- ingetogen bloei van verfijnde soorten
- voor een zonnige plek
- langzame ontwikkeling
- weinig bloei in het eerste jaar
- de grond niet verstoren

Bloemenmengsel dat meegezaaid kan worden met reguliere gazongrasmengsels. De soorten in het mengsel kunnen in het lage gazon vaak toch bloemen vormen welke benut kunnen worden door bestuivende insecten. Dit mengsel kan op verschillende manieren beheerd worden. Als intensief gazon iedere 1-2 weken maaien, maaisel mag blijven liggen, maar liever afvoeren. Als extensief gazon iedere 3-6 weken maaien, maaisel afvoeren. Als bloemrijk grasland 1-2x per jaar maaien, maaisel afvoeren. Een zeer bloemrijk resultaat kan niet verwacht worden. Dit mengsel is vooral op insecten gericht, ter ondersteuning van ecologisch beheer en is ontwikkeld vanuit de inspiratie en samenwerking met gemeente Groningen.

ZAAIDICHTHEID

Gemiddeld 1 tot maximaal 2 gram per m² bloemenzaden, combineren met maximaal 5 gram regulier gazongrasmengsel. Minder graszaden geeft meer ruimte voor bloemen. Geen graszaden meezaaien kan ook, maaien als intensief gazon of extensieve bloemenweide.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien: Jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer of het voorjaar.

Mengsel M5 bevat de volgende soorten

<i>Bellis perennis</i>	- Madeliefje
<i>Cardamine pratensis</i>	- Pinksterbloem
<i>Crepis capillaris</i>	- Klein streepzaad
<i>Hypochaeris radicata</i>	- Gewoon biggenkruid
<i>Leontodon autumnale</i>	- Vertakte leeuwentand
<i>Lotus corniculatus</i>	- Gewone rolklaver
<i>Medicago lupulina</i>	- Hopklaver
<i>Plantago lanceolata</i>	- Smalle weegbree
<i>Prunella vulgaris</i>	- Gewone brunel
<i>Ranunculus repens</i>	- Kruipe boterbloem
<i>Rumex acetosella</i>	- Schapenzuring
<i>Trifolium dubium</i>	- Kleine klaver
<i>Trifolium repens</i>	- Witte klaver

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydhoeck.nl.

N1

Bijenmengsel met vaste soorten

- bloemrijk grasland
- voor normale, matig droge tot vochthoudende grond
- voornamelijk vaste soorten
- voor een zonnige plek
- voor bloemrijk grasland, zomen, parken
- weinig blei in het eerste jaar
- jaarlijks 1-2x maaien en maaisel afvoeren
- de grond niet verstoren
- speciaal voor wilde bijen en vlinders
- veel ecologische waarde
- duurzame bloemenweide

Goede drachtplanten en beschikbare bloei door het hele seizoen is van groot belang voor onze wilde- en honingbijen, maar natuurlijk ook voor onze vlinders. Onze overige mengsels zijn ook geschikt voor bijen, maar in de onderstaande combinatie hebben we ons bij de samenstelling speciaal gericht op wilde bijen. Aangezien het natuurlijk verspreidingsgebied van sommige van deze planten beperkt is, is dit mengsel uitsluitend bedoeld voor gebruik in tuinen, parken en binnen de bebouwde kom. Vanaf het tweede of derde jaar kunt u een bloemrijk resultaat verwachten.

ZAAIDICHTHEID

Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien: Jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer of in het voorjaar. Minimum aantal geleverde soorten: 31

Dit mengsel is in beperkte mate beschikbaar en door de samenstelling minder geschikt voor openbaar groen in de grens met het buitengebied. Naast nectar en stuifmeel biedt dit mengsel een aantal planten die van belang zijn als waardplant voor bijen en vlinders. Indien toegepast op neutrale, niet al te arme of droge grond zullen de meeste soorten in dit mengsel goed willen groeien. Een aantal soorten in het mengsel, zoals Moerasrolklaver, Grote kattenstaart, Pinksterbloem, Moeraspirea en Blauwe knoop groeien goed op enigszins vochtige grond. Jaarlijks één tot twee keer maaien en bij voorkeur gefaseerd, zodat er steeds delen kunnen bloeien op momenten dat veel bijen de bloei nodig hebben, vooral in juni tot en met september.

Mengsel N1 bevat de volgende soorten

<i>Achillea millefolium</i>	- Duizenblad
<i>Agrimonia eupatoria</i>	- Gewone agrimonie
<i>Anthemis tinctoria</i>	- Gele kamille
<i>Campanula trachelium</i>	- Ruig klokje
<i>Cardamine pratensis</i>	- Pinksterbloem
<i>Centaurea jacea</i>	- Knoopkruid
<i>Chamerion angustifolium</i>	- Wilgenroosje
<i>Daucus carota</i>	- Peen
<i>Filipendula ulmaria</i>	- Moeraspirea
<i>Geranium pyrenaicum</i>	- Bermooievaarsbek
<i>Hieracium umbellatum</i>	- Schermhavikskruid
<i>Hypericum perforatum</i>	- Sint Janskruid
<i>Hypochaeris radicata</i>	- Gewoon biggenkruid
<i>Knautia arvensis</i>	- Beemd Kroon
<i>Lathyrus pratensis</i>	- Veldlathyrus
<i>Leontodon autumnalis</i>	- Vertakte leeuwentand
<i>Leucanthemum vulgare</i>	- Gewone margriet
<i>Lotus pedunculatus</i>	- Moerasrolklaver
<i>Lythrum salicaria</i>	- Grote kattenstaart
<i>Malva moschata</i>	- Muskuskaasjeskruid
<i>Nepeta cataria</i>	- Wild kattenkruid
<i>Origanum vulgare</i>	- Wilde marjolein
<i>Plantago lanceolata</i>	- Smalle weegbree
<i>Prunella vulgaris</i>	- Gewone brunel
<i>Salvia pratensis</i>	- Veldsalie
<i>Sanguisorba minor</i>	- Kleine pimpernel
<i>Sedum telephium</i>	- Hemelsleutel
<i>Solidago virgaurea</i>	- Echte guldenroede
<i>Stachys officinalis</i>	- Betonie
<i>Stachys sylvatica</i>	- Bosandoorn
<i>Succisa pratensis</i>	- Blauwe knoop
<i>Tanacetum vulgare</i>	- Boerenwormkruid
<i>Veronica longifolia</i>	- Lange ereprijs

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydt-hoeck.nl.

Onderbegroeiing

AANLEG EN BEHEER

Een kruidachtige onderbegroeiing vormt een essentieel onderdeel van een houtige begroeiing. Onder bomen en struiken is de concurrentie met grassen vaak veel minder, doordat er weinig zonlicht beschikbaar is. Hierdoor hebben bepaalde bloemen een betere kans. In een structuur van bomen, struiken en kruiden kunnen veel dieren voedsel en schuilmogelijkheden vinden.

Toepassingsmogelijkheden

Wilde planten kunnen goed toegepast worden als een kruidachtige begroeiing onder en langs bomen en struiken. Niet alleen lichte bossen, maar ook lanen, houtwallen, bosplantsoen en andere schaduwrijke plekken zijn voor een kruidenrijke vegetatie zeer geschikt. Met bollen en knollen, geschikt voor verwildering (zoals stinzenplanten), zijn mooie combinaties te maken met een aantal van de meer verfijnde, lage plantensoorten van schaduw en halfschaduw.

Uitgangsmogelijkheden

Bij voorkeur is de grond die u wilt inzaaien al iets tot rust gekomen. In geroerde of sterk bemeste grond zien we vaak veel begroeiing van bijvoorbeeld Brandnetels, Ridderszuring en Braam. Van belang is deze ruigtebegroeiing eerst grondig te verwijderen en de grond te laten rusten. Aangezien de concurrentie van gras minimaal is, mag de grond best humus- en voedselrijk zijn.

Het zaaien

Hoewel u in een boomrijke omgeving de grond niet zaaiklaar kunt maken met groot materieel, komt de werkwijze wel overeen met de beschrijving op pagina 20. Verwijder eerst de ongewenste onkruidbegroeiing. Maak de bovenlaag los indien deze is dichtgeslagen of afgesloten met een bladlaag. Zaai de zaden en hark deze eventueel licht in. Zaai bij voorkeur in de nazomer of herfst, of anders in het vroege voorjaar.

Beheer

Een kruidachtige onderbegroeiing zal zich, wegens de matige hoeveelheid beschikbaar licht, langzaam ontwikkelen. Een vast maaibeheer op gezette tijden is hier dan ook minder van belang. De begroeiing kan 1x per jaar in oktober worden gemaaid en afgevoerd. Op sommige plekken volstaat eens per 2-5 jaar maaien en afvoeren, afhankelijk van hoe voedselrijk en vochtig de grond is en hoe ruig u het hier wenst. Jaarlijks of tweejaarlijks kunnen storende onkruiden verwijderd worden. Ook zaailingen van bomen zoveel mogelijk verwijderen, hoewel er hier en daar best een enkele zaailing mag doorgroeien tot een boom of struik als u dit wenst. Om voortgaande successie te stoppen, dienen de bomen en struiken zo nu en dan bij de grond te worden teruggezet. Doe dit gevarieerd. Op een open plek, ontstaan door een weggezaagde boom of struik, komt tijdelijk licht beschikbaar voor de ontwikkeling van de kruidlaag.

O1

Bloemrijk mengsel voor ruige onderbegroeiing en boszomen op voedselrijke grond

- voornamelijk vaste soorten
- verfijnde en ruige soorten
- voor halfschaduw
- voor bosrand, schaduwhoeken, onderbegroeiing
- weinig bloei in het eerste jaar
- de grond niet of weinig verstoord
- duurzame onderbegroeiing
- aantrekkelijk voor bijen en vlinders
- veel ecologische waarde

Een middelhoog bloemenmengsel voor onderbegroeiing en boszomen op matig tot redelijk voedselrijke grond. Vooral op meer voedselrijke gronden kan dit mengsel vrij ruig zijn. Lichte verstoring in de bodem wordt redelijk goed verdragen. Afhankelijk van de beschikbare lichtinval kunt u vanaf het tweede of derde jaar een bloemrijk resultaat verwachten. Jaarlijks maaien in oktober.

ZAAIDICHTHEID

Zaadichtheid: Gemiddeld 1 gram per m². Maximaal 1,5 – 2 gram per m² voor een bloemrijk resultaat / publieksfunctie.

ZAAIINSTRUCTIE

Zaaien: Jaarrond, maar bij voorkeur in de nazomer of in het voorjaar. Minimum aantal geleverde soorten: 22

Bij O1 geen akkerbloemen meezaaien. Hoewel O1 prachtige resultaten kan bieden bij een schaduw- en voedselrijke situatie, zal een iets minder voedselrijke situatie soorten als Heggendoornzaad, Stinkende gouwe, Ruig klokje, Bosandoorn en Valse salie kansen bieden zich goed te ontwikkelen in het mengsel. O1 zal in veel gevallen in het eerste jaar veel Akkerkool laten zien en na de eerste winter veel Gewone brunel en Fluitenkruid, maar bij een mooie overgang van schaduw naar licht kunnen in de loop der jaren veel soorten goed tot hun recht komen. Delen met zeer vochthoudende grond zijn gunstig voor de ontwikkeling van Koninginnekruid, Moerasspirea en Gewone engelwortel.

Mengsel O1 bevat de volgende soorten

<i>Alliaria petiolata</i>	- Look-zonder-look
<i>Angelica sylvestris</i>	- Gewone engelwortel
<i>Anthriscus sylvestris</i>	- Fluitenkruid
<i>Arctium lappa</i>	- Grote klit
<i>Campanula trachelium</i>	- Ruig klokje
<i>Chaerophyllum temulum</i>	- Dolle kervel
<i>Chelidonium majus</i>	- Stinkende gouwe
<i>Digitalis purpurea</i>	- Vingerhoedskruid
<i>Eupatorium cannabinum</i>	- Koninginnenkruid
<i>Filipendula ulmaria</i>	- Moerasspirea
<i>Geranium robertianum</i>	- Robertskruid
<i>Geum urbanum</i>	- Geel nagelkruid
<i>Heracleum sphondyleum</i>	- Gewone berenklauw
<i>Lapsana communis</i>	- Akkerkool
<i>Myosotis sylvatica</i>	- Bos-vergeet-mij-nietje
<i>Prunella vulgaris</i>	- Gewone brunel
<i>Scrophularia nodosa</i>	- Knopig helmkruid
<i>Silene dioica</i>	- Dagkoekoeksbloem
<i>Stachys sylvatica</i>	- Bosandoorn
<i>Tanacetum vulgare</i>	- Boerenwormkruid
<i>Teucrium scorodonia</i>	- Valse salie
<i>Torilis japonica</i>	- Heggendoornzaad
<i>Valeriana officinalis</i>	- Echte valeriaan
<i>Vicia cracca</i>	- Vogelwikke

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydtthoeck.nl.

Dakmengsels

AANLEG EN BEHEER

De laatste jaren neemt de belangstelling voor dakbegroeiingen sterk toe. Meestal bestaat deze uit een mengsel van Sedumsoorten op een zeer dunne substraatlaag van vijf tot zes centimeter. Helaas kan Sedum maar beperkt bijdragen aan de biodiversiteit. Als uw dak een dikkere substraatlaag toelaat, dan zijn er veel meer mogelijkheden. Op een substraatlaag vanaf tien of liever meer centimeter dik met een goed waterbufferend vermogen, zijn mooie bloemrijke kruidenvegetaties te maken.

Dakbegroeiingen kunt u overal maken als het dak geschikt is, of geschikt te maken is en als de dakhelling vlak of licht hellend is. Op bestaande daken is een dikke substraatlaag wegens het grote gewicht niet altijd mogelijk, maar bij nieuwbouw zijn er veel mogelijkheden. Als u bij nieuwbouw tijdig een dakbegroeiing met een dikke substraatlaag in uw programma van eisen zet, dan kan dit meegenomen worden in het bouwplan. In de praktijk blijken de bouwkosten nauwelijks duurder te zijn, mede door enige voordelen. Zo heeft een dikke substraatlaag een isolerende werking, waarmee op dakisolatie bespaard kan worden. De aanleg van dakbegroeiing is specialistisch werk, laat u goed informeren.

Naast ons Dakmengsel D2 kunnen wij diverse speciale dakmengsels voor u samenstellen die passend zijn bij uw wensen en uitgangssituatie. Sterker nog: als uw substraat maar dik genoeg is, dan kunnen wij bijna alle typen bloemenweides ontwerpen voor uw dak, van moeras-, oever-, heide- tot duinbegroeiing. Elke situatie is momenteel nog nieuw en de meeste begroeiingen

zijn experimenteel, maar bij dakgroenspecialisten en onderzoeksinstellingen komt steeds meer informatie en ervaring beschikbaar, waar ook Cruydt-Hoeck zijn steentje aan mag bijdragen. Informeer naar de mogelijkheden voor uw dak of project.

Werkmancollege Groningen (foto's Sicco van der Brug)

D2

Dakmengsel Bloemrijk mengsel voor ecologische dakbegroeiing

- voornamelijk vaste soorten
- een plek in de zon of lichte halfschaduw
- schrale tot matig voedselarme grond
- droge tot normaal vochtige grond
- voor vlakke tot hellende daken
- weinig bloei in het eerste jaar
- zeer extensief beheer
- aantrekkelijk voor bijen en vlinders
- veel ecologische waarde

Omdat groene daken steeds belangrijker worden, krijgen wij ook hier een kans om mooie inheemse planten toe te passen. Dankzij de initiatieven en de interesse van gemeentes, bedrijven, maar ook particuliere klanten kunnen wij u nu een mooi mengsel aanbieden voor op uw dak. Naast nectar biedt dit mengsel een aantal planten die van belang zijn als waardplant voor vlinders, zoals Schapenzuring en grassen. Omdat grassen zich vaak moeizaam spontaan op een dak vestigen, voegen wij ze in dit geval toe. Afhankelijk van het beschikbare vocht kunt u na één tot anderhalf jaar reeds een redelijk bloemrijk resultaat verwachten.

ZAAIDICHTHEID

Gemiddeld 3 gram per m² voor een bloemrijk resultaat.

ZAAIINSTRUCTIE

Jaarrond, bij voorkeur in de nazomer en herfst of in het vroege voorjaar. Minimum aantal geleverde soorten: 26

Het mengsel is zorgvuldig samengesteld voor het extreme klimaat dat daken beheerst: droogte, hitte, wind, zon. Daarbij zijn alle genoemde bloemetjes in het mengsel niet zo tolerant voor droogte als de veelbeproefde Sedum-soorten. Drie inheemse Sedum-soorten zijn onderdeel van het mengsel. Naast bovengenoemde soorten zijn er verschillende andere planten geschikt voor een relatief droogschraal dak, zoals Rozetsteenkers en Oranje havikskruid. Indien gewenst voegen we graag soorten toe. Voor dit mengsel volstaan alleen daksubstraten die zijn gericht op goede waterbuffering, zodat er meestal wel wat vocht beschikbaar is na een regenbui. Substraatdiktes van 5 cm zijn doorgaans te dun omdat de waterbuffering minimaal is.

Mengsel D2 bevat de volgende soorten

<i>Achillea millefolium</i>	- Duizenblad
<i>Allium schoenoprasum</i>	- Bieslook
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	- Gewoon reukgras
<i>Armeria maritima</i>	- Engels gras
<i>Campanula rotundifolia</i>	- Grasklokje
<i>Clinopodium vulgare</i>	- Borstelkrans
<i>Dianthus armeria</i>	- Ruige anjer
<i>Dianthus carthusianorum</i>	- Kartuizer anjer
<i>Dianthus deltoides</i>	- Steenanjer
<i>Erigeron acer</i>	- Scherpe fijnstraal
<i>Erodium cicutarium</i>	- Gewone reigersbek
<i>Festuca filiformis</i>	- Fijn schapengras
<i>Festuca rubra</i>	- Rood zwenkgras
<i>Galium verum</i>	- Echt walstro
<i>Hieracium pilosella</i>	- Muizenootje
<i>Jasione montana</i>	- Zandblauwtje
<i>Linaria vulgaris</i>	- Vlasbekje
<i>Lotus corniculatus</i>	- Gewone rolklaver
<i>Origanum vulgare</i>	- Wilde marjolein
<i>Plantago media</i>	- Ruige weegbree
<i>Prunella vulgaris</i>	- Gewone brunel
<i>Rumex acetosella</i>	- Schapenzuring
<i>Sedum acre</i>	- Muurpeper
<i>Sedum album</i>	- Wit vetkruid
<i>Sedum rupestre</i>	- Tripmadam
<i>Silene vulgaris</i>	- Blaassilene
<i>Thymus pulegioides</i>	- Grote tijm
<i>Trifolium arvense</i>	- Hazenpootje

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydt-hoeck.nl.

Grasmengsels

AANLEG EN BEHEER

Wij ontraden het om graszaden mee te zaaien met uw mengsel voor bloemrijk grasland. Door uitsluitend bloemzaden te zaaien kunnen deze zich goed ontwikkelen en een voorsprong opbouwen ten opzichte van sneller groeiende grassen. Naar verloop van jaren zullen er vanzelf graszaden vanuit de omgeving in uw bloemrijk grasland komen. Graszaden verstoren de ontwikkeling van het bloemrijk grasland.

Maar in sommige gevallen is het toch wenselijk grassen mee te zaaien. Bijvoorbeeld bij problemen met uitspoeling bij nieuw aangelegde taluds of vanwege verstuiwingsgevaar of erosie. Reguliere graszadenmengsels zijn hiervoor ongeschikt. De grassoorten in deze mengsels zijn vaak zodevormend en zullen dus de bloemen wegconcurreren. Beter is om polvormende grassoorten te zaaien. Wij hebben een aantal speciale grasmengsels ontwikkeld die u met onze bloemzaadmengsels kunt combineren. Onderstaande mengsels zijn samengesteld uit grassoorten die weliswaar in Nederland en België in het wild voorkomen in natuurlijke hooilanden en schraalgraslandvegetaties, maar die wel afkomstig zijn uit de gespecialiseerde graszaadhandel. Over het algemeen zijn het grassen die zich relatief langzaam ontwikkelen en geen dichte zoden vormen. Zo laten ze ruimte voor de soorten uit onze bloemenzaadmengsels.

Te zaaien hoeveelheid

De hoeveelheid te zaaien graszaad is sterk afhankelijk van de doelstelling. Als u naar grotere bloemrijkheid streeft, is het uiteraard gewenst weinig of liefst helemaal geen gras mee te zaaien. Wilt u – om welke reden dan ook – toch gras inzaaien, dan is een zeer bescheiden hoeveelheid al voldoende. Binnen enkele jaren zullen de grassoorten zich namelijk relatief snel uitzaaien, terwijl de bloeiende planten zich pas later geleidelijk beginnen te verspreiden. Wij adviseren een tiende tot hoogstens een halve gram graszaad per m². Wilt u alleen gras, dan kunt u 5 gram/m² graszaad zaaien.

Drie grasmengsels

De mengsels bestaan voor 95% uit de hier naast genoemde soorten. Soms worden enige andere soorten, zoals *Briza media* (Bevertjes) of *Holcus* (witbol) toegevoegd.

ZAAIDICHTHEID

Zaaidichtheid: in combinatie met bloemrijk graslandmengsels maximaal 0,1-0,5 gram per m². Zait u alleen graszaad, gebruik dan 5 gram per m².

NGW 1 Moerasschraal grasmengsel

Voor natte, neutrale tot licht zure en schrale gronden. Te combineren met bloemzaadmengsel G3.

<i>Agrostis capillaris</i>	- Gewoon struisgras
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	- Reukgras
<i>Cynosurus cristatus</i>	- Kamgras
<i>Deschampsia cespitosa</i>	- Ruwe smele
<i>Poa trivialis</i>	- Ruw beemdgras

NGW 2 Middenschraal grasmengsel

Voor middenschrale zand- en kleigronden. Te combineren met bloemzaadmengsel G1 of G2.

<i>Agrostis capillaris</i>	- Gewoon struisgras
<i>Cynosurus cristatus</i>	- Kamgras
<i>Festuca filiformis</i>	- Fijn schapengras
<i>Festuca rubra</i>	- Rood zwenkgras

NGW 3 Droogschraal grasmengsel

Voor droge, neutrale tot kalkrijke gronden. Te combineren met bloemzaadmengsel G1, G4 of M4.

<i>Cynodon dactylon</i>	- Handjesgras
<i>Descampsia flexuosa</i>	- Bochtige smele
<i>Festuca filiformis</i>	- Fijn schapengras
<i>Festuca rubra</i>	- Rood zwenkgras
<i>Koeleria macrantha</i>	- Smal fakkelgras
<i>Poa compressa</i>	- Plat beemdgras
<i>Trisetum flavescens</i>	- Goudhaver

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst. Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydhoeck.nl.

5. Losse soorten

Slangenkruid met hommelt

WILDEPLANTENZADEN

Met trots presenteren wij u onze basislijst met wildeplantenzaden. Continu werken wij aan het verzamelen en kweken van mooie en interessante soorten en goede wildvormen. Op onze website vindt u naast de wildeplantenzaden in deze basislijst nog veel meer bijzondere wildeplantenzaden, zaden van tuinplanten en zaden van cultuurgewassen en granen.

Bestellen kan eenvoudig via onze webshop of door ons een e-mail te sturen. Wij versturen de zaden normaal gesproken per post of pakketdienst.

Prijzen voor gemeenten en (groen)bedrijven vindt u in onze bijgevoegde prijslijst.

Prijslijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe. Prijzen voor particulieren vindt u op onze website www.cruydt hoeck.nl.

Verpakkingshoeveelheid

Zoals ook op de website te zien is, zijn de zaden in verschillende verpakkingshoeveelheden verkrijgbaar. In een 'zakje' zit een kleine hoeveelheid zaad, afgestemd op de kostbaarheid en verkrijgbaarheid van de zaden. Deze hoeveelheid is voldoende om een aantal planten op te kweken. Wilt u grotere partijen planten opkweken, dan adviseren wij meerdere zakjes te bestellen of grotere hoeveelheden zaden (vanaf 10 gram). Neemt u voor vragen vooral contact met ons op. Bij elke soort is ter indicatie het aantal zaden per gram vermeld. Hoewel de kiemkracht van soort tot soort verschillend is, biedt het aantal zaden per gram wel enige houvast bij de benodigde hoeveelheid zaden per soort. Houd daarbij ook rekening met de groeivorm en grootte van elke soort.

Bijzonderheden

In deze lijst vindt u al veel informatie over de groeiomstandigheden en teeltaanwijzingen. Meer informatie en foto's vindt u op onze website.

Planten met een * betreffen een geselecteerde cultuurvorm die op de wildvorm lijkt. Deze cultuurvorm wordt grootschalig geteeld bijvoorbeeld voor gebruik als groenbemester of als voedergewas. Er zijn een paar soorten met ** aangegeven. Dit is zaad dat heel kort kiemkrachtig is. Dit betekent dat u deze voor april moet bestellen. Wij sturen de zaden op de oogstdag naar u toe en u moet deze meteen zaaien zodra u ze ontvangt, nog dezelfde dag.

BLOEMEN

1 = éénjarig	k = klimplant	z = zon	v = vochtig/normale grond	zvr = zeer voedselrijke grond	A = Akker	D = Duinen
2 = tweejarig	p = parasitair/halfparasiet	s = schaduw	d = droge grond	vr = voedselrijk	G = Grasland, bloemrijk grasland	H = Heide
m = meerjarig/vast	h = houtig gewas	h = halfschaduw	n = natte grond	mvr = matig voedselrijk	R = Ruderaal, verstoorde grond	T = Talud, helling
g = gras/zegge	b = bol/knol/wortelstok			as = arme grond/schraal	O = Oevers en moeras	M = Muren, stenen
					B = Boszoom en onderbegroeiing	

* op de wilde vorm gelijkende geselecteerde cultuurvorm die grootschalig voor andere doelen wordt geteeld dan voor een bloemenweide

** zaaien direct na oogst, worden op bestelling direct na oogst geleverd

Zie de website voor zaden van tuinplanten en cultuurgewassen

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaai- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
<i>Achillea millefolium</i>	Duizendblad	Wit, Roze, Lichtroze	33	6-11	m	5	5555	zh, dv	as, vr	G D T
<i>Achillea ptarmica</i>	Wilde bertram	Wit	60	7-9	m	5	4348	zh, vn	mvr	G O
<i>Aconitum vulparia</i>	Gele monnikskap	Bleekgeel	88	6-8	m	1	500	h, v	mvr	O B
<i>Actaea spicata</i>	Christoffelkruid	Wit	45	5-8	m		125	h, v	mvr	B T
<i>Aethusa cynapium</i>	Hondspeterselie	Wit	65	6-11	1		333	zh, v	vr	A G B
<i>Agrimonia eupatoria</i>	Gewone agrimonie	Geel	78	5-9	m	9	44	zh, dv	mvr	G B T
<i>Agrimonia procera</i>	Welriekende agrimonie	Geel	95	5-8	m	9	21	zh, v	mvr	G B
<i>Agrostemma githago</i>	Bolderik	Purperroze, Paars	60	6-7	1	11	83	z, v	vr	A
<i>Alchemilla xanthochlora</i>	Geelgroene vrouwen- mantel	Geelgroen	48	5-10	m	1	2000	zh, dv	mvr	G O
<i>Alisma plantago-aquatica</i>	Grote waterweegbree	Wit, Geel, Lichtroze	85	6-10	m	12	2857	zh, n	as, vr	O
<i>Alliaria petiolata</i>	Look-zonder-look	Wit	53	4-6	2		515	h, v	vr	O B
<i>Allium carinatum</i>	Berglook	Purperroze	60	7-9	m	1	31	zh, d	mvr	G B D
<i>Allium oleraceum</i>	Moeslook	Bruin, Wit, Roze, Groen	55	6-8	m	1	35	zh, d	mvr	G B R
<i>Allium schoenoprasum</i>	Bieslook	Violet, Roze	28	5-7	m, b	5	893	z, v	vr	G O
<i>Allium scorodoprasum</i>	Slangenlook	Lichtviolet, Paars	70	6-7	m, b		50	z, dv	mvr	O B D
<i>Allium ursinum</i>	Daslook	Wit	30	4-6	m, b	1	198	h, v	mvr, vr	B D
<i>Allium vineale</i>	Kraailook	Roze, Purperroze, Groen	50	6-8	m, b	1	50	zh, dv	mvr, vr	G B R
<i>Althaea officinalis</i>	Heemst	Wit, Roze	105	6-9	m	8	455	z, vn	vr	O D R
<i>Anagallis arvensis</i> subsp. <i>arvensis</i>	Rood guichelheil	Rood	28	5-10	1		1563	z, v	mvr	A D R
<i>Anagallis arvensis</i> subsp. <i>foemina</i>	Blauw guichelheil	Blauw	28	5-10	1		1563	z, v	mvr	A
<i>Anchusa arvensis</i>	Kromhals	Wit, Blauw, Roze	38	5-10	1		182	z, d	vr	A D R M
<i>Anchusa officinalis</i>	Gewone ossentong	Blauwviolet	65	5-10	2, m	7	170	z, dv	mvr	R
<i>Anemone nemorosa</i>	Bosanemoon	Wit	15	3-5	b	1	476	h, v	mvr	B
<i>Angelica archangelica</i>	Grote engelwortel	Geelgroen	170	6-9	2, m	9	185	z, v	vr	G O B
<i>Angelica sylvestris</i>	Gewone engelwortel	Wit, Roze	133	6-10	2, m	8	500	zh, n	vr	G O B
<i>Anthemis arvensis</i>	Valse kamille	Wit, Geel	33	6-10	1	5	2500	z, d	mvr	A R M
<i>Anthemis tinctoria</i>	Gele kamille	Geel	45	5-9	m	5	2632	z, d	mvr	A R M
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Fluitenkruid	Wit	105	5-6	m	1	250	zh, v	vr	G B
<i>Anthyllis vulneraria</i>	Wondklaver	Geel	38	5-9	m	8	417	zh, v	mvr	G D
<i>Aquilegia vulgaris</i>	Akelei	Blauw, Paars	50	5-6	m	8	667	zh, v	mvr	G B
<i>Arabidopsis arenosa</i>	Rozetsteenkers	Wit, Lichtviolet	30	4-9	1, 2		100000	z, d	as, mvr	M
<i>Arabidopsis thaliana</i>	Zandraket	Wit	18	4-5	1		100000	z, dv	mvr, vr	A G
<i>Arabis glabra</i>	Torenkruid	Bleekgeel	88	6-7	m	5	100000	zh, d	vr	G B T M
<i>Arabis hirsuta</i> subsp. <i>hirsuta</i>	Ruige scheefkelk	Wit	60	5-6	2, m	5	100000	zh, d	as	G B T M
<i>Arctium lappa</i>	Grote klit	Paars	88	6-9	2	8	69	zh, v	zvr	G R B
<i>Arctium tomentosum</i>	Donzige klit	Paars	150	6-9	2, m	8	105	z, v	vr	R
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	Gewone zandmuur	Wit	25	5-10	1	11	1667	z, dv	as	R
<i>Armeria maritima</i>	Engels gras	Roze	28	5-10	m	9	667	z, v	as, mvr	D
<i>Arnica montana</i>	Valkruid	Geel	35	6-7	m	9	769	zh, dv	as	H
<i>Arnoseric minima</i>	Korensla	Geel	18	6-9	1			zh, dv	as, mvr	A G R
<i>Artemisia absinthium</i>	Absintalsum	Bleekgeel	93	6-9	m	8	10000	zh, d	as, mvr	G R D T
<i>Artemisia vulgaris</i>	Bijvoet	roodbruin, Geel	93	6-9	m	8	9091	z, dv	mvr	G M R
<i>Arum italicum</i>	Italiaanse aronskelk	Wit, Geel, Groen	45	5-6	m, b	6	29	h, v	vr	B
<i>Arum maculatum</i>	Gevlekte aronskelk	Paars, Groen	28	4-5	m, b	6	29	h, v	vr	B
<i>Aster tripolium</i>	Zulte	Blauwviolet, Paars	48	7-10	1, 2, m			z, n	zvr	O
<i>Astragalus glycyphyllos</i>	Hokjespeul	Geelgroen	78	7-9	m	8	200	zh, v	mvr	G B T M

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaa- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
<i>Atropa bella-donna</i>	Wolfskers	Bruin, Geel, Paars	100	6-8	m		909	zh, v	as, mvr	B
<i>Ballota nigra</i> subsp. <i>meridionalis</i>	Stinkende ballote	Purperroze, Paars	75	6-10	m	5	1250	z, d	vr	G B T R
<i>Barbarea vulgaris</i>	Gewoon barbarakruid	Geel, Geelgroen	55	4-6	2, m	8	1282	zhs, v	vr	G O
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje	Wit, Geel	15	2-10	m	5	10000	zh, v	as, mvr, vr	G O
<i>Berteroa incana</i>	Grijskruid	Wit	35	6-9	1, 2		1667	z, dv	as, mvr	G T R
<i>Bryonia dioica</i>	Heggenrank	Wit, Groen	300	6-9	m, b, k			zhs, d	as, mvr	B D T
<i>Bunias orientalis</i>	Grote hardvrucht	Geel	83	5-6	m		29	z, v	vr	G T
<i>Butomus umbellatus</i>	Zwanenbloem	Roze	100	6-9	m	8	250	z, n	vr	O
<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei	Lichtviolet, Roodviolet, Roze	65	7-11	m	4	625	zh, dv	as	G B H
<i>Caltha palustris</i> subsp. <i>palustris</i>	Gewone dotterbloem	Geel	33	4-5	m	3	1111	zh, n	vr	O
<i>Campanula glomerata</i>	Kluwenklokje	Blauwviolet	45	6-8	m	11	8333	zh, v	mvr	G T M
<i>Campanula latifolia</i>	Breed klokje	Wit, Lichtviolet	75	6-7	m	9	20000	hs, vn	mvr	O B
<i>Campanula patula</i>	Weideklokje	Blauw, Paars	40	5-7	2, m	8	45455	z, v	vr	G R
<i>Campanula persicifolia</i>	Prachtklokje	Blauw	60	6-7	m	11	20000	zh, v	as, mvr	G B
<i>Campanula rapunculoides</i>	Akkerklokje	Violet	83	6-8	m	9	6250	zh, v	vr	G B R
<i>Campanula rapunculus</i>	Rapunzelklokje	Violet, Paars	75	5-8	m	11	50000	zh, v	as, mvr	G B
<i>Campanula rhomboidalis</i>	Bergklokje	Blauw	60	6-7	m	11		hs, v	mvr	G
<i>Campanula rotundifolia</i>	Grasklokje	Wit, Blauw	38	6-10	m	11	16667	zh, dv	mvr	G B T M
<i>Campanula trachelium</i>	Ruig klokje	Wit, Blauw, Blauwviolet	75	6-8	m	11	5263	zh, v	mvr	O B
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Herderstasje	Wit	33	3-12	1	11	10000	zh, dv	vr, zvr	A G R
<i>Cardamine pratensis</i>	Pinksterbloem	Wit, Roze, Lichtroze, Paars	33	4-6	m	9	1887	zh, vn	vr	G O B
<i>Carduus nutans</i>	Knikkende distel	Paars	115	4-5	2		476	z, dv	as, mvr	R T M
<i>Carex arenaria</i>	Zandzegge	Geelgroen, Groen	33	4-6	m	9	1333	zh, d	as	G D H R
<i>Carlina vulgaris</i>	Driedistel	Geel, Geelgroen, Paars	28	8-9	m	9	909	z, d	as, mvr	G D
<i>Carum carvi</i>	Karwij	Wit	45	5-6	2	5	400	z, v	mvr, vr	G T
<i>Centaurea cyanus</i>	Korenbloem	Blauw	55	5-8	1		263	z, d	vr	A R
<i>Centaurea jacea</i>	Knoopkruid	Roodviolet, Purperroze	55	6-10	m	11	476	zh, dv	mvr	G
<i>Centaurea scabiosa</i>	Grote centaurie	Roodviolet, Purperroze	78	5-8	m	11	175	z, d	mvr	G T
<i>Centaureum erythraea</i>	Echt duizend- guldenkruid	Roze	33	7-9	2	11	100000	zh, v	as, mvr	G O B
<i>Cerastium arvense</i>	Akkerhoornbloem	Wit	15	4-7	m	5	3333	z, d	as, mvr	D
<i>Chaenorhinum minus</i>	Kleine leeuwenbek	Lichtviolet, Bleekgeel	15	6-10	1			z, v	vr	A M
<i>Chaerophyllum bulbosum</i>	Knolribzaad	Wit	118	6-7	m		400	zh, vn	vr, zvr	O B
<i>Chaerophyllum temulum</i>	Dolle kervel	Wit	78	5-7	m		345	zh, dv	vr, zvr	G B
<i>Chamerion angustifolium</i>	Wilgenroosje	Roze, Purperroze	90	7-9	m	4	12500	zh, dv	as, mvr	B T R
<i>Chelidonium majus</i>	Stinkende gouwe	Geel	60	5-11	m	2	1449	zh, dv	vr	B M R
<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	Brave hendrik	Roodbruin, Bruin, Groen	38	5-8	m	11	417	zh, v	vr, zvr	R
<i>Chenopodium foliosum</i>	Rode aardbeispinazie	Rood, Rozerood	38	6-8	1, 2		1408	z, dv	as, mvr	A D R
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	Verspreidbladig goudveil	Geel, Geelgroen	10	3-5	m			hs, vn	mvr, vr	O B
<i>Cichorium intybus</i>	Wilde cichorei	Blauw, Blauwviolet	115	7-10	2, m	11	769	zh, v	vr	G T
<i>Circaea lutetiana</i>	Groot heksenkruid	Wit, Lichtroze	45	6-9	m		625	hs, vn	mvr, vr	O B
<i>Cirsium acaule</i>	Aarddistel	Paars	18	7-9	m	9	400	z, v	as	G
<i>Cirsium dissectum</i>	Spaanse ruiter	Paars	35	6-7	m			z, n	as, mvr	G D H
<i>Cirsium eriophorum</i>	Wollige distel	Roodviolet, Paars	118	7-8	m	9	50	z, v	mvr	G T
<i>Cirsium oleraceum</i>	Moesdistel	Wit, Bleekgeel	105	6-9	m	9	400	z, vn	vr	G O B
<i>Cirsium palustre</i>	Kale jonker	Rood, Paars	105	6-9	2, m	9	909	zh, vn	mvr	G O B
<i>Clematis vitalba</i>	Bosrank	Wit	500	6-8	h, k	1	370	zh, v	vr	B D M
<i>Clinopodium acinos</i>	Kleine steentijm	Wit, Blauwviolet, Violet, Lichtviolet	23	6-9	1, m	5		z, d	as, as	A D T M
<i>Clinopodium menthifolium</i>	Bergsteentijm	Violet, Roze	55	7-9	m	5	2500	zh, d	as, mvr	G B T
<i>Clinopodium vulgare</i>	Borstelkrans	Roze, Paars	45	7-9	m	11	2500	z, d	as, mvr	B T R
<i>Cochlearia officinalis</i> subsp. <i>officinalis</i>	Echt lepelblad	Wit	20	4-6	1			z, v	vr	O
<i>Coincya monensis</i>	Muurbloemmosterd	Geel	40	6-10	1, 2, m			z, dv	vr	G M

1 = éénjarig	k = klimplant	z = zon	v = vochtig/normale grond	zvr = zeer voedselrijke grond	A = Akker	D = Duinen
2 = tweejarig	p = parasitair/halfparasiet	d = droge grond	s = schaduw	vr = voedselrijk	G = Grasland, bloemrijk grasland	H = Heide
m = meerjarig/vast	h = houtig gewas	h = halfschaduw	n = natte grond	mvr = matig voedselrijk	R = Ruderaal, verstoorde grond	T = Talud, helling
g = gras/zegge	b = bol/knol/wortelstok			as = arme grond/schraal	O = Oevers en moeras	M = Muren, stenen
					B = Boszoom en onderbegroeiing	

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaa- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
<i>Colchicum autumnale</i>	Herfsttijloos	Roze	15	9-10	m	6	159	zh, vn	vr	G B
<i>Comarum palustre</i>	Wateraardbei	Roodbruin, Rood	60	6-7	m	8	1667	zh, n	as, mvr	O
<i>Conium maculatum</i>	Gevlekte scheerling	Wit	155	6-10	1, 2, m		333	zh, v	vr	A G B R
<i>Consolida regalis</i>	Wilde ridderspoor	Blauw, Paars	33	6-8	1		1000	z, v	mvr	A
<i>Corydalis cava**</i>	Holwortel	Wit, Paars	23	3-5	m	2	233	zh, v	mvr	O B
<i>Corydalis cava**</i>	Holwortel	Wit, Paars	23	3-5	m	2	233	zh, v	mvr	O B
<i>Corydalis solida**</i>	Vingerhelmbloem	Rozerood	18	3-4	m, b	2	667	zh, v	mvr	G B
<i>Crambe maritima</i>	Zeekool	Wit	55	6-7	2, m		20	z, dv		D M
<i>Crepis biennis</i>	Groot streepzaad	Geel	83	5-8	2	8	10000	zh, v	vr	G T
<i>Crepis capillaris</i>	Klein streepzaad	Geel	60	6-11	1, 2	8	2128	zh, dv	vr	G R
<i>Cruciata laevipes</i>	Kruisbladwalstro	Geel	28	4-6	m		1429	zh, v	mvr, vr	G B T
<i>Cymbalaria muralis</i>	Muurleeuwenbek	Geel, Lichtviolet	38	5-11	m	5	10000	zh, dv	mvr	T M
<i>Cynoglossum officinale</i>	Veldhondstong	Roodbruin, Paars	55	5-7	m	8	45	z, d	vr	B D R
<i>Cytisus scoparius</i>	Brem	Geel	130	-	h		143	z, d	as	G B H
<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>praetermissa</i>	Rietorchis	Roze, Lichtroze, Paars	45	6-7	m			z, n	mvr	O
<i>Datura stramonium</i>	Doornappel	Wit	58	6-8	1		110	z, d	vr	A M R
<i>Daucus carota</i>	Peen	Wit, Lichtroze	60	6-11	2		1316	z, d	vr	G D T
<i>Descurainia sophia</i>	Sofiekruid	Bleekgeel	60	5-10	1		5000	zh, d		D R
<i>Dianthus armeria</i>	Kuize anjer	Roze, Rozerood	40	7-8	2	5	3846	z, d		G T R
<i>Dianthus carthusianorum</i>	Ruige anjer	Rood, Rozerood	35	7-8	m	5	1176	zh, dv	mvr	G B
<i>Dianthus deltoides</i>	Steenanjer	Roze, Purperroze	35	6-10	m	5	5000	z, d	as, mvr	G
<i>Dianthus superbus</i>	Prachtanjer	Wit, Roze, Purperroze	45	7-9	m	5	1053	z, d		G
<i>Digitalis purpurea</i>	Vingerhoedskruid	Wit, Purperroze, Paars	90	5-10	2	5	14286	zh, dv	mvr, vr	B T R
<i>Diploxaxis tenuifolia</i>	Grote zandkool	Bleekgeel	55	6-10	m	5		z, d	vr	D M R
<i>Dipsacus fullonum</i>	Grote kaardebol	Lichtviolet, Roze	145	7-9	2	11	333	z, v		R
<i>Dipsacus pilosus</i>	Kleine kaardebol	Wit, Geel	118	7-8	2, m	11	400	zh, v	mvr	O B R
<i>Drosera intermedia</i>	Kleine zonnedaauw	Wit	10	6-8	m	8	50000	z, n	as	H
<i>Drosera rotundifolia</i>	Ronde zonnedaauw	Wit	18	6-8	m	8	50000	z, n	as, as	O H
<i>Echium vulgare</i>	Slangenkruid	Blauw, Blauwviolet	65	5-9	2	8	345	z, d	mvr, vr	R
<i>Empetrum nigrum</i>	Kraaihei	Donker wijnrood, Roze, Purperroze	28	4-5	h	1	1000	hs,		
<i>Epilobium hirsutum</i>	Harig wilgenroosje	Roze, Rozerood	105	6-9	m	8	8333	zh, v	vr	O B
<i>Epipactis helleborine</i> subsp. <i>helleborine</i>	Brede wespenorchis	Wit, Rood, Groen	55	7-9	m		166667	h, dv	as, mvr	B
<i>Epipactis palustris</i>	Moeraswespenorchis	Roze	20	6-8	m		1852	z, vn	mvr, as	G, O, D,
<i>Erica tetralix</i>	Gewone dophei	Roze	35	6-10	h	8		zh, vn		G O B H
<i>Erigeron acer</i>	Scherpe fijnstraal	Wit, Blauw	35	6-8	2	5	10000	z, v	mvr	D R
<i>Erodium cicutarium</i>	Gewone reigersbek	Rood, Purperroze, Paars	33	4-10	1	11	500	z, d	mvr	A G D R
<i>Erophila verna</i>	Vroegeling	Wit	15	2-5	1		10000	z, dv		A R
<i>Eryngium campestre</i>	Kruisdistel	Wit	38	7-8	m	8	625	z, dv		G D T
<i>Eryngium maritimum</i>	Blauwe zeedistel	grijs	50	6-8	m		200000	z, d	mvr, as	D
<i>Erysimum cheiranthoides</i>	Gewone steenraket	Geel	40	5-10	1	11		z, v	vr	A O R
<i>Erysimum cheiri</i>	Muurbloem	Geel	55	5-6	2			z, dv		M
<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koninginnekruid	Roze	120	7-9	m	11	3704	z, vn	vr	O R
<i>Euphorbia amygdaloides</i>	Amandelwolfsmelk	Geelgroen	55	4-5	m	8	100	h, v	mvr	B
<i>Euphorbia esula</i>	Heksenmelk	Geelgroen	60	5-7	m	1	400	zh, dv		G B D T R
<i>Euphorbia palustris</i>	Moeraswolfsmelk	Geelgroen	115	5-6	m	8	91	zh, v	mvr	
<i>Euphorbia seguieriana</i>	Zandwolfsmelk	Geelgroen	33	6-7	m	8		z, d		G D T
<i>Euphrasia stricta</i>	Stijve ogentroost	Wit, Geel, Paars	23	6-9	1, p	1	5000	zh, d	as	G D H
<i>Fallopia dumetorum</i>	Heggenduizendknoop	wit	200	7-10	1			z, d	vr	B
<i>Filago vulgaris</i>	Duits viltkruid	Bleekgeel	25	7-10	1, 2			z, dv		R
<i>Filipendula ulmaria</i>	Moerasspirea	Wit	93	6-8	m	9	2000	z, v	mvr	O B
<i>Filipendula vulgaris</i>	Knolspirea	Wit, Rood	45	6-7	m, b	11	1000	z, d	mvr	G
<i>Fragaria vesca</i>	Bosaardbei	Wit	10	5-7	m	8	2941	zh, dv	mvr	B T
<i>Fritillaria meleagris</i>	Kievitsbloem	Wit, Paars	33	4-5	m, b	8	345	z, vn	mvr	G O

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaa- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
<i>Fumaria officinalis</i>	Gewone duivenkervel	Roze, Rozerood, Purperroze, Paars	30	5-10	1		333	z, dv	vr	A R
<i>Galeopsis bifida</i>	Gespleten hennepnetel	Wit, Rozerood	45	7-10	1			h, vn	vr, zvr	G B R
<i>Galeopsis segetum</i>	Bleekgele hennepnetel	Wit, Geel, Bleekgeel	18	6-10	1	5		z, d	as, mvr	A G B R
<i>Galeopsis speciosa</i>	Dauwnetel	Wit, Geel, Paars	105	6-10	1		250	zh, v	vr	A O B
<i>Galeopsis tetrahit</i>	Gewone hennepnetel	Wit, Geel, Roze, Paars	48	6-10	1		244	zh, dv	vr	A G O B R
<i>Galium mollugo</i>	Glad walstro	Wit	78	5-9	m	8	1667	zh, dvn	mvr	G B D T
<i>Galium verum</i>	Geel walstro	Geel	43	6-10	m	11	2500	z, d	as	G D T
<i>Genista anglica</i>	Stekelbrem	Geel	28	4-7	h	1		z, dv	as, as	H
<i>Genista germanica</i>	Duitse brem	Geel	38	5-6	h	1		z, dv	as	B H
<i>Genista tinctoria</i>	Verfbrem	Geel	65	6-8	h	1	294	z, dv		G D
<i>Gentiana cruciata</i>	Kruisbladgentiaan	Blauw	23	6-8	m	9	5000	z, d		D T
<i>Gentiana pneumonanthe</i>	Klokjesgentiaan	Blauw	38	7-9	m	1	6667	zh, n	as	G H
<i>Geranium dissectum</i>	Slipbladige ooievaarsbek	Roodviolet, Purperroze	25	5-9	1		1111	z, v	vr	A G O T
<i>Geranium phaeum</i>	Donkere ooievaarsbek	Roodbruin, Paars	50	5-9	m	8	217	zh, dv	mvr, vr, zvr	G B
<i>Geranium pratense</i>	Beemdoeivaarsbek	Blauw, Blauwviolet	60	6-8	m	1	137	zh, v	mvr, vr	G B
<i>Geranium pusillum</i>	Kleine ooievaarsbek	Blauwviolet, Roodviolet, Paars	23	5-10	1	5	1111	zh, v	mvr	R
<i>Geranium pyrenaicum</i>	Bermooievaarsbek	Lichtviolet, Purperroze	40	5-10	m	8	385	zh, v	mvr	G T
<i>Geranium robertianum</i>	Robertskruid	Roze	35	5-12	2	11	769	zh, v	vr	B M
<i>Geranium sylvaticum</i>	Bosooievaarsbek	Wit, Violet, Paars	50	6-7	m	9	182	zh, vn	mvr	G, B
<i>Geum rivale</i>	Knikkend nagelkruid	Roodbruin, Rood, Bleekgeel	28	5-6	m	9	862	hs,		
<i>Geum urbanum</i>	Geel nagelkruid	Geel	45	5-7	m	9	500	h, v	mvr, vr	O B T
<i>Glaucium flavum</i>	Gele hoornpapaver	Geel	45	6-8	1, 2	9	8333	z, d	vr	D
<i>Glebionis segetum</i>	Gele ganzenbloem	Geel	45	6-11	1		769	zh, dv	vr	A R
<i>Gnaphalium sylvaticum</i>	Bosdroogbloem	Wit, Bleekgeel	40	7-9	m	5		z, d	as	T H R
<i>Helianthemum nummularium</i>	Geel zonneroosje	Geel	25	5-9	m	8	1000	z, d		G T
<i>Heracleum sphondylium</i>	Gewone berenklauw	Wit	120	6-10	2	1	182	zh, v	mvr, vr, zvr	G O B
<i>Hesperis matronalis</i>	Damastbloem	Wit, Violet, Lichtviolet	65	5-7	m	11	400	zh, v		D
<i>Hieracium amplexicaule</i>	Stengelomvattend havikskruid	Geel	40	6-7	m		3333	zh, d		M
<i>Hieracium aurantiacum</i>	Oranje havikskruid	Oranjerood, Oranje	45	6-7	m	5	6250	zh, dv	mvr	G
<i>Hieracium laevigatum</i>	Stijf havikskruid	Geel	70	7-10	m	5	1429	zh, d	mvr, vr	G B H M
<i>Hieracium pilosella</i>	Muizenoor	Geel	30	5-11	m	5	7692	z, dv		G D T H
<i>Hieracium sabaudum</i>	Boshavikskruid	Geel	78	8-10	m	5	3333	zh, v	mvr	G O B
<i>Hieracium umbellatum</i>	Schermhavikskruid	Geel	68	7-10	m	5	6667	zh, d	mvr, vr	G B D T
<i>Hieracium vulgatum</i>	Dicht havikskruid	Geel	40	6-7	m	9	5000	zh, d	as	G B H M
<i>Humulus lupulus</i>	Hop	Geelgroen	300	7-9	m, k	1	400	hs,		
<i>Hyacinthoides non-scripta</i>	Wilde hyacint	Wit, Blauw, Roze	33	4-5	m	1	500	zh, v	vr	G B T
<i>Hyoscyamus niger</i>	Bilzekruid	Bleekgeel, Paars	55	6-10	1		1111	z, d	vr	A G D
<i>Hypericum hirsutum</i>	Ruig hertshooi	Geel	70	7-9	m	11		zh, d	mvr	G B T
<i>Hypericum maculatum</i> subsp. <i>obtusiusculum</i>	Kantig hertshooi	Geel	50	6-9	m	11	10000	zh, vn	vr	G O B
<i>Hypericum montanum</i>	Berghertshooi	Geel, Bleekgeel	55	6-9	m	9		zh, d		B
<i>Hypericum perforatum</i>	Sint Janskruid	Geel	50	6-9	m	11	10000	z, d	vr	G B T
<i>Hypericum pulchrum</i>	Fraai hertshooi	Geel, Rood, Oranje	45	6-8	m	9	10000	h, d	as, mvr	B H R
<i>Hypericum tetrapterum</i>	Gevleugeld hertshooi	Geel	30	7-9	m	11	28571	z, n	vr	G O
<i>Hypochaeris maculata</i>	Gevlekt biggenkruid	Geel	40	6-7	m	5	3333	z, dv	as, as	A
<i>Hypochaeris radicata</i>	Gewoon biggenkruid	Geel	48	6-9	m		1471	z, dv	vr	G O T
<i>Impatiens noli-tangere</i>	Groot springzaad	Geel	60	6-9	1			hs,		
<i>Impatiens parviflora</i>	Klein sprinzaad	Bleekgeel	60	7-10	1			zh, v	mvr, vr	B
<i>Inula britannica</i>	Engelse alant	Geel	53	7-9	m		5000	zh, n	vr	O M
<i>Inula conyza</i>	Donderkruid	Geel, Rood	65	7-10	m		5000	z, d		T
<i>Inula salicina</i>	Wilgalant	Geel	53	6-10	m	11	5000	zh, d	as	G B T
<i>Iris pseudacorus</i>	Gele lis	Geel	83	5-7	b	1	25	zh, vn	mvr	O B
<i>Isatis tinctoria</i>	Wede	Geel	93	5-6	2, m	11	116	z, d	mvr	G M R

1 = éénjarig	k = klimplant	z = zon	v = vochtig/normale grond	zvr = zeer voedselrijke grond	A = Akker	D = Duinen
2 = tweejarig	p = parasitair/halfparasiet	d = droge grond	s = schaduw	vr = voedselrijk	G = Grasland, bloemrijk grasland	H = Heide
m = meerjarig/vast	h = houtig gewas	h = halfschaduw	n = natte grond	mvr = matig voedselrijk	R = Ruderaal, verstoorde grond	T = Talud, helling
g = gras/zegge	b = bol/knol/wortelstok			as = arme grond/schraal	O = Oevers en moeras	M = Muren, stenen
					B = Boszoom en onderbegroeiing	

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaai- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
Jacobaea aquatica	Waterkruiskruid	Geel	78	6-8	2, m		4000	zh, n	mvr	G O B
Jacobaea erucifolia	Viltig kruiskruid	Geel	78	7-9	m		4000	zh, v		G O R
Jasione montana	Zandblauwtje	Blauw, Blauwviolet	25	6-8	m	11	83333	z, d		G
Knautia arvensis	Beemd-kroon	Violet	38	6-10	m	8	213	zh, v		G B T
Lamium galeobdolon subsp. galeobdolon	Gele dovenetel	Bruin, Geel	40	4-6	m	1	333	hs,		
Lamium purpureum	Paarse dovenetel	Lichtviolet, Paars	20	3-10	1		1250	zh, dv	vr, zvr	A R
Lapsana communis	Akkerkool	Bleekgeel	78	6-10	1		1111	zh, vn	vr, zvr	G B R
Lathraea clandestina	Paarse schubwortel	Paars	10	3-5	m, p			h, dv		B
Lathyrus aphaca	Naakte lathyrus	Geel	40	5-7	1			z, v	mvr	A B R
Lathyrus hirsutus	Ruige lathyrus	Blauw, Blauwviolet	65	5-7	1			z, v	vr	A G R
Lathyrus linifolius	Knollathyrus	Blauw, Rood	28	4-8	m			zh, v		G B H
Lathyrus niger	Zwarte lathyrus	Blauw, Blauwviolet, Paars	55	6-7	m	8	25	zh, v		B T
Lathyrus nissolia	Graslathyrus	Wit, Rood, Roze, Rozerood	50	5-7	1			z, v	mvr, vr	A G B
Lathyrus palustris	Moeraslathyrus	Blauw, Roodviolet	65	5-8	m	9	20	zh, n	vr	G O
Lathyrus pratensis	Veldlathyrus	Geel	78	6-8	m	1	74	zh, v	mvr, vr	G B
Lathyrus sylvestris	Boslathyrus	Geelgroen, Roodviolet, Roze	150	6-8	m	1	18	zh, v	mvr	B T
Lathyrus tuberosus	Aardaker	Rood, Rozerood	60	6-8	m	1	31	zh, v		A G B D
Legousia speculum-veneris	Groot spiegelklokje	Violet, Paars	25	6-8	1		5000	z, v		A R
Leontodon autumnalis	Vertakte leeuwentand	Geel	23	7-10	m	8	1429	z, v	vr	G
Leontodon hispidus	Ruige leeuwentand	Geel	28	6-11	m	8	649	z, v		G
Leonurus cardiaca	Hartgespan	Roze	60	6-8	m	9	1111	zh, v		B R
Leucanthemum vulgare	Gewone margriet	Wit	45	5-8	m	5	2632	z, dv	vr	G
Leucjum vernum	Lenteklokje	Wit, Groen	20	2-4	m	1	100	zh, v	vr	B
Linaria vulgaris	Vlasbekje	Geel	60	6-10	m	8	3846	z, dv	mvr, vr	G D T R
Linum catharticum	Geelhartje	Wit, Geel	13	6-9	1, 2			z, dv	as	G D
Linum usitatissimum	Vlas	Wit, Blauw	50	6-7	1		222	z, dv		A R
Lithospermum arvense	Ruw pazelzaad	Wit, Blauw	40	4-6	1	1	210	zh, dv		A R
Lithospermum officinale	Glad pazelzaad	Wit, Geelgroen	65	5-7	m	1	200	zh, d	mvr	G B D T
Lotus corniculatus	Gewone rolklaver	Geel	15	5-10	m	5	800	zh, dv	mvr	G
Lotus pedunculatus	Moerasrolklaver	Geel	65	6-8	m	5	800	z, vn	mvr, vr	G O T
Lunaria annua	Tuinjudaspenning	Roodviolet, Roze, Paars	65	5-6	2	9	56	h, v	mvr, vr	
Lunaria rediviva	Wilde judaspenning	Lichtviolet	70	5-7	m			h, vn	vr	B
Lupinus polyphyllus	Vaste lupine	Wit, Blauw, Roze	100	6-8	m	7	63	zh, dv	mvr	
Luzula campestris	Gewone veldbies	Roodbruin, Geel	23	3-5	m	11	1667	z, dv	as, as	G H
Luzula luzuloides	Witte veldbies	Wit, Lichtroze, Groen	50	5-7	m	11	3333	hs,		
Luzula multiflora	Veelbloemige veldbies	Roodbruin, Bruin, Groen	40	4-6	m	11	2222	zh, v	as	G B D H R
Luzula sylvatica	Grote veldbies	Bruin	65	4-6	m	9	1429	s,		
Lycopus europaeus	Wolfspoot	Wit, Roodviolet	60	6-8	m		4348	zh, n	vr	O M
Lysimachia vulgaris	Grote wederik	Geel	105	6-8	m	9	3704	zh, n	mvr	G O
Lythrum salicaria	Grote kattenstaart	Rozerood	93	6-9	m	9	21277	z, n	mvr, vr	G O B
Malva alcea	Vijfdelig kaasjeskruid	Roze	75	6-9	m	8	345	z, v	vr	B R
Malva moschata	Muskuskaasjeskruid	Roze	50	7-9	m	8	400	zh, v	vr	G
Malva sylvestris	Groot kaasjeskruid	Rozerood	78	6-10	2	8	160	zh, v	mvr, vr	G R
Marrubium vulgare	Malrove	Wit	40	6-10	m	9	2500	z, d		
Matricaria chamomilla	Echte kamille	Wit, Geel	25	5-10	1	5	20000	zh, dv	vr	A R
Medicago arabica	Gevlekte rupsklaver	Geel	35	4-10	1			zh, v	vr	G T
Medicago lupulina	Hopklaver	Geel	28	4-10	1, 2		641	z, dv	vr	G M
Medicago sativa	Luzerne	Wit, Blauw, Blauw- violet, Paars	55	6-9	m			z, v		G
Melampyrum arvense	Wilde weit	Wit, Geel, Purperroze, Paars	33	6-8	1, p			zh, d		A G R
Melica uniflora	Eenbloemig pazelgras	Purperroze, Groen	45	5-6	m	9	250	hs,		

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaai- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
<i>Melilotus albus</i>	Witte honingklaver	Wit	90	7-9	m		575	z, dv	mvr	G T R
<i>Melilotus altissimus</i>	Goudgele honingklaver	Geel	105	6-10	m		500	z, vn	vr, zvr	O R
<i>Melilotus officinalis</i>	Citroengele honingklaver	Bleekgeel	90	6-10	1, 2, m		500	z, dv	vr	G T R
<i>Mentha aquatica</i>	Watermunt	Lichtviolet, Roodviolet	60	7-10	m	9	1429	zh, vn	vr	G O B
<i>Mentha arvensis</i>	Akkermunt	Violet, Paars	30	7-10	m	9		zh, vn		G O B
<i>Mentha pulegium</i>	Polei	Lichtviolet	23	8-9	m	11	14286	zh, n	vr	G O
<i>Misopates orontium</i>	Akkerleeuwenbek	Rozerood	18	6-10	1		3333	z, v	mvr	A
<i>Moehringia trinervia</i>	Drienerfmuur	Wit	23	5-7	1			h, dv	as, mvr	B D
<i>Myosotis arvensis</i>	Akkervergeet-mij-nietje	Blauw, Blauwviolet	35	5-10	1, 2	1	4000	z, dv	vr	A G B D R
<i>Myosotis laxa</i> subsp. <i>cespitosa</i>	Zompvergeet-mij-nietje	Hemelsblauw	30	5-9	1			zh, vn	mvr, vr, zvr	O R
<i>Myosotis scorpioides</i> subsp. <i>scorpioides</i>	Moerasvergeet-mij-nietje	Hemelsblauw, Blauw	33	5-8	m		3333	zh, n	vr	O B
<i>Myosotis sylvatica</i> *	Bosvergeet-mij-nietje	Geel, Blauw	30	5-7	2, m	11	1493	h, v	mvr	
<i>Myosoton aquaticum</i>	Watermuur	Wit	78	6-8	1, 2, m	8		z, vn	vr	O B
<i>Myrica gale</i>	Wilde gagele	Oranjerood, Oranje, Geeloranje	105	4-5	h	1		z, vn	mvr	O
<i>Myrrhis odorata</i>	Roomse Kervel	Wit	93	5-6	m	1	29	h, v	vr	G O B
<i>Narcissus pseudonarcissus</i>	Wilde narcis	Geel, Bleekgeel	38	3-4	m, b		100	zh, n	mvr	G B
<i>Narthecium ossifragum</i>	Beenbreek	Geel	20	6-8	m		12000	z, n		H
<i>Nepeta cataria</i>	Wild kattenkruid	Wit, Blauw, Violet, Lichtviolet	70	6-9	m	9	1639	z, d	vr	B
<i>Nicandra physalodes</i>	Zegekruis	Wit, Blauw	78	7-10	1			z, dv	vr	R
<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>serotinus</i>	Rode ogentroost	Roze, Rozerood	30	6-8	1, p			zh, vn		G D
<i>Oenanthe aquatica</i>	Watertorkruis	wit	100	6-8	m			zh, n	mvr	O
<i>Oenanthe pimpinelloides</i>	Beverneltorkruis	wit	40	6-7	m			z, n	mvr	G
<i>Oenanthe silaifolia</i>	Weidekervel-torkruis	Wit	45	5-7	m, b			z, v	mvr, vr	O
<i>Oenothera biennis</i>	Middelste teunisbloem	Geel	100	6-9	2	9	2128	z, d		M R
<i>Oenothera glazioviana</i>	Grote teunisbloem	Geel	100	6-9	2	8	2128	z, d		M R
<i>Oenothera oakesiana</i>	Duinteunisbloem	Geel	90	6-9	2	9	2500	z, dv	as, as, mvr	D
<i>Onobrychis viciifolia</i>	Esparcette	Roze, Lichtroze	45	5-8	m	5	50	z, v		G D
<i>Ononis repens</i> subsp. <i>repens</i>	Kruipend stalkruis	Roze, Lichtroze, Rozerood	20	6-9	m		167	z, v	vr	G D T
<i>Ononis repens</i> subsp. <i>spinosa</i>	Kattendoorn	Wit, Roze, Rozerood	35	6-9	h	8	167	z, dv	mvr, vr	G T
<i>Onopordum acanthium</i>	Wegdistel	Roodviolet	155	7-9	2, m	8	83	z, d	mvr	R
<i>Origanum vulgare</i>	Wilde marjolein	Wit, Lichtviolet, Roze	45	7-9	m	5	12500	z, dv	mvr	T
<i>Ornithogalum nutans</i>	Knikkende vogelmelk	Wit	20	4-5	b			zh, v	vr	G, B,
<i>Ornithopus perpusillus</i>	Klein vogelpootje	Wit, Geel, Roze, Paars	18	5-7	1			z, d		G R
<i>Orobanche hederaceae</i>	Klimopbremraap	Wit, Rozerood, Bleekgeel	35	6-8	m, p		1000000	h, v		B R
<i>Orobanche minor</i>	Klavervreter	Bruin, Wit, Violet, Roodviolet, Paars	40	6-8	m, p		1000000	zh, v	vr	G T
<i>Orobanche reticulata</i>	Distelbremraap	Roodbruin, Wit, Rood, Bleekgeel	53	6-7	m, p		1000000	zh, v	mvr, vr	G T
<i>Papaver argemone</i>	Ruige klapproos	Rood	28	5-7	1	8	6667	z, d	mvr	A T M R
<i>Papaver dubium</i>	Bleke klapproos	Rood	40	5-8	1	8	9091	z, dv	mvr	A D R
<i>Papaver rhoeas</i>	Grote klapproos	Rood	40	5-7	1	8	9091	z, dv	vr	A D R
<i>Parietaria judaica</i>	Klein glaskruis	Wit	35	5-10	m	9		zh, dv	vr	M
<i>Parietaria officinalis</i>	Groot glaskruis	Geelgroen	73	6-10	m	9		h, v	vr	D R
<i>Parnassia palustris</i>	Parnassia	Wit	23	7-9	m			zh, vn	as	G D H
<i>Pastinaca sativa</i> subsp. <i>sativa</i>	Pastinaak	Geelgroen	70	6-9	2, m	8	313	z, v	vr	G D T
<i>Persicaria bistorta</i>	Adderwortel	Lichtviolet, Roze	35	6-9	m	1	182	zh, n	mvr	G O B
<i>Peucedanum palustre</i>	Melkepe	Wit	105	7-8	m		333	zh, n	as, mvr	O
<i>Phyteuma spicatum</i> subsp. <i>nigrum</i>	Zwartblauwe rapunzel	Blauwviolet, Paars	50	5-6	m	9	7143	zh, v		G O B T
<i>Phyteuma spicatum</i> subsp. <i>spicatum</i>	Witte rapunzel	Wit, Bleekgeel	50	5-6	m	9	6666	zh, v		O B

1 = éénjarig	k = klimplant	z = zon	v = vochtig/normale grond	zvr = zeer voedselrijke grond	A = Akker	D = Duinen
2 = tweejarig	p = parasitair/halfparasiet	d = droge grond	s = schaduw	vr = voedselrijk	G = Grasland, bloemrijk grasland	H = Heide
m = meerjarig/vast	h = houtig gewas	h = halfschaduw	n = natte grond	mvr = matig voedselrijk	R = Ruderaal, verstoorde grond	T = Talud, helling
g = gras/zegge	b = bol/knol/wortelstok			as = arme grond/schraal	O = Oevers en moeras	M = Muren, stenen
					B = Boszoom en onderbegroeiing	

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaa- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
Picris echioides	Dubbelkelk	Geel	45	7-9	1		1000	z, v	mvr	A G D
Picris hieracioides	Echt bitterkruid	Geel, Bleekgeel	60	7-9	2, m		1000	z, d		D T R
Pimpinella major	Grote bevernel	Wit	60	6-9	m	8	588	zh, v	vr	G T
Pimpinella saxifraga	Kleine bevernel	Wit	45	7-9	m	11	909	z, dv		G
Plantago arenaria	Zandweegbree	Wit, Groen	30	6-10	1	9	556	z, dv	vr	O T M R
Plantago coronopus	Hertshoornweegbree	Wit, Groen	18	6-9	2, m	11	3401	z, dv		G D T R
Plantago lanceolata	Smalle weegbree	Wit	23	5-10	m	9	556	z, dv	mvr, zvr	G R
Plantago major	Grote weegbree	Bruin, Wit, Groen	30	5-11	m	9	4167	zh, v	zvr	G R
Plantago maritima	Zeeveegbree	Wit	38	5-9	m			z, vn		G O T M
Plantago media	Ruige weegbree	Lichtviolet	35	5-6	m	9	42	z, v		G T
Polygonatum multiflorum	Gewone salamonszegel	Wit	45	5-6	m	1		hs		
Potentilla argentea	Viltganzerik	Geel	23	6-7	m	11	9091	z, d		
Potentilla erecta	Tormentil	Geel	33	6-8	m	9	2564	z, vn		G H
Potentilla intermedia	Middelste ganzerik	Geel	35	6-8	m	11	5000	z, d	vr	R
Potentilla recta	Rechte ganzerik	Geel	50	6-8	m	9	3030	z, d	mvr	T R
Potentilla tabernaemontani	Voorjaarsganzerik	Geel	10	3-6	m	9	1667	z, d		G
Primula elatior	Slanke sleutelbloem	Geel	23	3-5	m	1	1149	zh, vn	vr	G O B
Primula veris	Gulden sleutelbloem	Geel	23	4-6	m	8	833	zh, v	vr	G B T
Primula vulgaris	Stengelloze sleutelbloem	Geel, Bleekgeel	10	3-5	m	1	1111	zh, v	mvr	B D
Prunella vulgaris	Gewone brunel	Blauw, Blauwviolet	23	5-10	m	9	1429	zh, v	mvr	G O B
Pseudofumaria lutea	Gele helmbloem	Geel	23	5-10	m	2	750	zh, dv		M
Pulicaria dysenterica	Heelblaadjes	Geel	75	7-9	m		5000	z, vn	mvr	G O
Pulmonaria obscura	Ongevekt longkruid	Blauw, Rood, Roze	23	3-4	m	1	182	h, v	vr	B
Pulsatilla vulgaris	Wildemanskruid	Paars	13	3-5	m	9	500	z, d	as	
Ranunculus acris	Scherpe boterbloem	Geel	60	4-11	m	9	625	z, v	vr	G O R
Ranunculus arvensis	Akkerboterbloem	Geel, Geelgroen	40	5-7	1		192	z, v		A R
Ranunculus auricomus	Gulden boterbloem	Geel, Groen	33	4-5	m		625	zh, vn	vr	O B
Ranunculus bulbosus	Knolboterbloem	Geel	33	4-6	m, b		294	z, dv	mvr	G
Ranunculus repens	Kruipende boterbloem	Geel	30	5-7	m		556	zh, vn	vr	A G O B
Ranunculus sardous	Behaarde boterbloem	Geel	33	5-9	1		714	z, v	vr	A G
Ranunculus sceleratus	Blaartrekkende boterbloem	Bleekgeel	38	5-10	1			z, vn	vr, zvr	O
Raphanus raphanistrum	Knopherik	Wit, Geelgroen, Licht-roze	40	6-8	1		167	z, d	mvr	A T R
Reseda lutea	Wilde reseda	Geel, Geelgroen	40	5-9	m		1250	z, d		D M R
Reseda luteola	Wouw	Bleekgeel	75	6-9	2		4762	z, d		D R
Rhinanthus angustifolius	Grote ratelaar	Geel, Paars, Groen	45	5-10	1		250	z, vn	mvr	G O T
Rhinanthus minor	Kleine ratelaar	Geel, Paars, Groen	30	5-9	1		333	zh, dv	mvr	G T H
Rosa spinosissima	Duinroos	Wit, Lichtroze	105	5-9	h	1	125	z, d	as, mvr	B D T H
Rumex acetosa	Veldzuring	Wit, Rood, Roze, Groen	75	5-6	m	5	2000	zh, vn	mvr	G O B
Rumex acetosella	Schapenzuring	Rood, Groen	35	5-10	2, m	5	2000	zh, d	as, mvr	A H R
Rumex aquaticus	Paardenzuring	Geelgroen, Rood, Groen	125	7-8	m			z, n	vr	O
Rumex hydrolapathum	Waterzuring	Roodbruin, Rood, Groen	125	7-8	m		190	zh, n	mvr	O M
Rumex maritimus	Goudzuring	Geel, Geelgroen	28	7-9	1, 2			z, vn	as, mvr, vr	
Rumex sanguineus	Bloedzuring	Rood, Roze	93	6-7	m		500	zh, vn	mvr	B
Rumex scutatus	Spaanse zuring	Rood, Bleekgeel, Groen	30	5-8	m			z, v		M
Salvia pratensis	Veldsalie	Blauw, Paars	55	5-6	m	11	556	z, dv		G T
Salvia verbenaca	Kleinbloemige salie	Blauw, Blauwviolet, Violet, Paars	30	5-6	2, m		700	z, d	as, mvr	G
Salvia verticillata	Kranssalie	Blauwviolet, Violet, Paars	45	6-9	m	11	500	z, d	as, mvr	G D
Sambucus ebulus	Kruidvlier	Donker wijnrood, Wit, Rood	105	7-8	m		260	zh, v		A G B T

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaai- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
<i>Sanguisorba minor</i>	Kleine pimpernel	Rozerood, Groen	38	5-7	m	5	145	z, d		G B T
<i>Sanguisorba officinalis</i>	Grote pimpernel	Paars	65	6-9	m	9	833	z, vn	vr	G O
<i>Sanicula europaea</i>	Heelkruid	Wit, Rood	40	5-6	m	1	286	h, v		B T
<i>Saponaria officinalis</i>	Zeepkruid	Wit, Roze	55	7-9	m	1	667	zh, dv		R
<i>Saxifraga granulata</i>	Knolsteenbreek	Wit	33	5-6	m	1	50000	zh, v	mvr	G B
<i>Saxifraga tridactylites</i>	Kandelaartje	Wit	15	4-6	1	11		z, d	as	D
<i>Scabiosa columbaria</i>	Duifkruid	Lichtviolet, Roodviolet	60	6-9	m	8	833	z, v		G
<i>Scandex pecten-veneris</i>	Naaldenkervel	Wit	20	5-6	1			zh, v		A R
<i>Scirpus sylvaticus</i>	Bosbies	Bruin, Groenzwart, Geel	58	5-8	m	9	11111	zh, n	vr	G O B
<i>Scleranthus annuus</i>	Éénjarige hardbloem	Wit, Geelgroen, Groen	13	5-10	1, 2			z, d	as, mvr	A G R
<i>Scrophularia auriculata</i>	Geoord helmkruid	Bruin, Paars, Groen	93	6-9	m		11111	zh, n	vr	O
<i>Scrophularia nodosa</i>	Knopig helmkruid	Roodbruin, Geelgroen	78	6-9	m	8	11111	zh, v	vr	O B T R
<i>Scrophularia umbrosa</i>	Gevleugeld helmkruid	Rood	100	7-9	m		16667	zh, vn	vr	
<i>Scrophularia vernalis</i>	Voorjaarshelmkruid	Geel, Geelgroen	48	4-6	2, m		10000	zh, dv	vr	B D R
<i>Scutellaria galericulata</i>	Blauw glidkruid	Blauwviolet	33	6-9	m	9	2000	zh, n	mvr, vr	G O B T M
<i>Securigera varia</i>	Bont kroonkruid	Roze	78	6-9	m		2439	z, dv		G T R
<i>Sedum acre</i>	Muurpeper	Geel	8	6-7	m	4	25000	z, d	mvr, vr	D M R
<i>Sedum album</i>	Wit vetkruid	Wit, Lichtroze	18	6-7	m	8	50000	z, d	as, as	G T M R
<i>Sedum rupestre</i>	Tripmadam	Geel	23	6-7	m		14286	z, d		D M
<i>Sedum telephium</i>	Hemelsleutel	Geelgroen, Roze, Purperroze	43	7-9	m	1	25000	zh, v	vr	G O B
<i>Senecio nemorensis</i>	Schaduwkruiskruid	Geel	105	6-9	m	11	1667	h, v	vr	
<i>Serratula tinctoria</i>	Zaagblad	Blauwviolet	60	6-9	m	11	1000	z, v	vr	G B
<i>Sherardia arvensis</i>	Blauw walstro	Violet, Lichtviolet	20	6-10	1		2000	z, v		A G T R
<i>Silene baccifera</i>	Besanjelier	Wit, Groen	93	7-8	m	11	1667	zh, v	vr	O B
<i>Silene conica</i>	Kegelsilene	Roodviolet, Roze, Lichtroze	33	5-7	1	5	5000	z, d		D
<i>Silene dichotoma</i>	Gaffelsilene	Wit	60	7-8	1	11	3333	zh, dv		M
<i>Silene dioica</i>	Dagkoekoeksbloem	Rood, Roze	60	4-10	m	9	1429	zh, v	vr	O B
<i>Silene flos-cuculi</i>	Echte koekoeksbloem	Roze	40	5-10	m	9	6369	z, n	as, mvr	G O B
<i>Silene gallica</i>	Franse silene	Wit, Rood	33	6-7	1	5	2000	z, v	mvr	A R
<i>Silene latifolia subsp. alba</i>	Avondkoekoeksbloem	Wit	70	5-10	2, m	11	1250	z, dv	vr	B R
<i>Silene noctiflora</i>	Nachtkoekoeksbloem	Wit, Lichtroze	33	6-11	1, 2	5	1250	zh, v	vr	A R
<i>Silene nutans</i>	Nachtsilene	Wit	45	5-7	m	11	2857	z, d		G B T
<i>Silene otitis</i>	Oorsilene	Wit, Geelgroen	40	6-9	m		3333	z, d		G D T
<i>Silene vulgaris</i>	Blaassilene	Roodbruin, Wit	45	5-9	m	11	1351	z, v	mvr	G T R
<i>Silybum marianum</i>	Mariadistel	Roze	105	6-8	1		40	z, d		
<i>Sinapis arvensis</i>	Herik	Geel, Bleekgeel	55	5-9	1		167	z, v	zvr	A T
<i>Sisymbrium altissimum</i>	Hongaarse raket	Bleekgeel	65	5-7	1, 2		4000	z, d		D R
<i>Smyrniolum olusatrum</i>	Zwartmoeskervel	Geelgroen	93	5-6	m	1	222	zh, v	vr	B
<i>Solanum dulcamara</i>	Bitterzoet	Paars	115	6-9	h	8	588	zh, dvn	vr	O B D
<i>Solanum triflorum</i>	Driebloemige nachtschade	Wit, Geel, Geelgroen	25	6-10	1			z, v	mvr, vr	D R
<i>Solidago virgaurea</i>	Echte guldenroede	Geel, Geelgroen	65	7-10	m	5	1852	zh, dv		B
<i>Sonchus palustris</i>	Moerasmelkdistel	Geel	195	7-9	m			zh, n	vr	O
<i>Sparganium erectum</i>	Grote egelskop	Bruin, Zwart, Groen	65	6-9	m	12	83	zh, n	vr	O
<i>Spergularia rubra</i>	Rode schijnspurrie	Roze	13	5-10	1, m	5		z,	as, mvr	G
<i>Stachys arvensis</i>	Akkerandoorn	Lichtroze	18	7-11	1			z, dv	mvr, vr	
<i>Stachys officinalis</i>	Betonie	Roodviolet	60	6-8	m	8	769	z, dv	mvr	B G
<i>Stachys palustris</i>	Moerasandoorn	Paars	55	6-8	m		769	zh, v	vr	O
<i>Stachys sylvatica</i>	Bosandoorn	Roodviolet, Rood, Paars	75	6-8	m	8	667	hs		
<i>Stellaria graminea</i>	Grasmuur	Wit	50	5-7	m	8	3333	zh, dv	mvr	G B H
<i>Stellaria holostea</i>	Grote muur	Wit	33	4-6	m	8	476	hs		
<i>Stellaria nemorum subsp. montana</i>	Bosmuur	Wit	40	5-7	m		3678	h, v	vr, mvr	B,
<i>Stellaria palustris</i>	Zeegroene muur	Wit	35	5-8	m		2500	zh, n	mvr	G O
<i>Succisa pratensis</i>	Blauwe knoop	Blauw, Blauwviolet	60	7-9	m	1	625	z, vn	as, mvr	G O H
<i>Symphytum officinale</i>	Gewone smeewortel	Wit, Roze, Paars	65	4-8	m	9	105	zh, vn	vr	O B T
<i>Tanacetum vulgare</i>	Boerenwormkruid	Geel	93	6-9	m	5	10000	z, dv		G B T R
<i>Taraxacum officinale</i>	Paardenbloem	Geel	23	3-5	m	11	1818	zh, dvn	as, mvr, vr	G O T

1 = éénjarig	k = klimplant	z = zon	v = vochtig/normale grond	zvr = zeer voedselrijke grond	A = Akker	D = Duinen
2 = tweejarig	p = parasitair/halfparasiet	d = droge grond	s = schaduw	vr = voedselrijk	G = Grasland, bloemrijk grasland	H = Heide
m = meerjarig/vast	h = houtig gewas	h = halfschaduw	n = natte grond	mvr = matig voedselrijk	R = Ruderaal, verstoorde grond	T = Talud, helling
g = gras/zegge	b = bol/knol/wortelstok			as = arme grond/schraal	O = Oevers en moeras	M = Muren, stenen
					B = Boszoom en onderbegroeiing	

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaa- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
<i>Tetragonolobus maritimus</i>	Hauwklaver	Geel	25	5-8	m	9	200	z, d		G
<i>Teucrium botrys</i>	Trosgamander	Roze	33	7-10	1			z, d	as, mvr	A G M
<i>Teucrium chamaedrys</i>	Echte gamander	Roze, Lichtroze	23	7-9	m	8	667	z, d		G T
<i>Teucrium scorodonia</i>	Valse salie	Geelgroen, Bleekgeel	45	6-8	m	5	1449	zh, d	mvr	B G
<i>Thalictrum flavum</i>	Poelruit	Geelgroen	65	6-7	m	9	500	z, vn	vr	G O
<i>Thalictrum minus</i>	Kleine ruit	Geel, Geelgroen, Groen	78	6-7	m	9	556	h, d	as, mvr	D T
<i>Thymus pulegioides</i>	Grote tijm	Roodviolet	30	6-10	m	11	7692	z, v	as	G
<i>Thymus serpyllum</i>	Kleine tijm	Roodviolet, Roze, Purperroze	15	6-9	m	5	5882	z, d		G
<i>Torilis japonica</i>	Heggendoornzaad	Wit	75	6-8	1		625	h, d		G B R
<i>Tragopogon porrifolius</i>	Paarse morgenster	Roodviolet, Paars	93	6-7	2		67	z, v	vr	T
<i>Tragopogon pratensis</i> subsp. minor	Kleine morgenster	Bleekgeel	55	5-7	2		70	z, dv	mvr	G T
<i>Tragopogon pratensis</i> subsp. pratensis	Gele morgenster	Geel	55	5-7	2		111	z, dv	mvr	G
<i>Trifolium arvense</i>	Hazenpootje	Wit, Roze	18	7-10	1	8	2500	z, d		G R
<i>Trifolium campestre</i>	Liggende klaver	Geel	18	5-9	1	8	2000	z, d		G R
<i>Trifolium dubium</i>	Kleine klaver	Bruin, Geel	18	5-9	1	8	1000	z, v	vr	G R
<i>Trifolium pratense</i>	Rode klaver	Roodviolet, Roze	33	5-10	2, m		556	z, v	vr	G
<i>Trifolium repens*</i>	Witte klaver (cv)	Bruin, Wit, Roze	15	5-10	m		1695	z, vn	vr	G
<i>Tripleurospermum maritimum</i>	Reukeloze kamille	Wit, Geel	30	6-11	1, m		3571	z, v	vr	A T R
<i>Tussilago farfara</i>	Klein hoefblad	Geel	15	2-5	m		9090	zh, v	zvr	A R
<i>Urtica dioica</i>	Grote brandnetel	Wit, Geelgroen, Lichtroze, Groen	165	6-10	m	9	200	zh, dvn	vr, zvr	R B
<i>Valeriana dioica</i>	Kleine valeriaan	Wit, Roze	23	4-5	m			zh, n	mvr	G O B
<i>Valeriana officinalis</i>	Echte valeriaan	Roze, Lichtroze	93	6-9	m	11	1695	zh, vn	vr	O B
<i>Verbascum blattaria</i>	Mottenkruid	Geel, Violet	93	6-8	m	5	1111	z, d	as, mvr	R
<i>Verbascum densiflorum</i>	Stalkaars	Geel	115	7-10	2, m	5	9091	z, d		D R
<i>Verbascum lychnitis</i>	Melige toorts	Geel	105	7-9	2	5	8333	z, d		
<i>Verbascum nigrum</i>	Zwarte toorts	Geel, Paars	105	6-9	m	9	8333	z, d	mvr	G
<i>Verbascum phlomoides</i>	Keizerskaars	Geel	105	7-8	2	5	12500	z, d		D R
<i>Verbascum thapsus</i>	Koningskaars	Geel	115	6-10	2	5	12500	z		
<i>Verbena officinalis</i>	IJzerhard	Lichtroze	50	6-10	m	8	2703	z, dv	mvr	
<i>Veronica austriaca</i> subsp. <i>teucrium</i>	Brede ereprijs	Blauw	30	5-6	m	5	4000	z, d	mvr	G T
<i>Veronica beccabunga</i>	Beekpunge	Blauw	38	5-9	m	9	4000	zh, n	mvr, vr	O
<i>Veronica chamaedrys</i>	Gewone ereprijs	Blauw	25	4-6	m	9	4000	zh, v	vr	
<i>Veronica longifolia</i>	Lange ereprijs	Blauwviolet	93	7-8	m	5	5000	z, n	mvr	O
<i>Veronica officinalis</i>	Mannetjesereprijs	Wit, Blauw, Roze	30	5-8	m	5	8333	zh, d	as, mvr	G H
<i>Vicia cracca</i>	Vogelwikke	Blauw, Blauwviolet, Paars	115	6-9	m		25	zh, v	vr	
<i>Vicia sativa</i> subsp. <i>nigra</i>	Smalle wikke	Blauwviolet, Roodviolet, Paars	55	5-7	1		29	zh, v	mvr	G R
<i>Vicia sepium</i>	Heggenwikke	Wit, Violet, Lichtviolet	65	5-9	m, k	5	20	zh, v	mvr, vr	
<i>Vicia villosa</i>	Bonte wikke	Blauw, Paars	90	5-8	1		33	z, v	vr	
<i>Viola arvensis</i>	Akkerviooltje	Wit, Bleekgeel	23	4-8	1	5	1887	z, dv	vr	
<i>Viola odorata</i>	Maarts viooltje	Blauw, Paars	10	3-4	m	1	370	h, v	vr	
<i>Viola palustris</i>	Moerasviooltje	Lichtviolet	10	4-5	m		1050	hs		
<i>Viola tricolor</i>	Driekleurig viooltje	Wit, Geel, Lichtviolet, Paars	10	4-5	1, 2	5	1852	hs		

GRASSEN EN ZEGGEN

1 = éénjarig	k = klimplant	z = zon	v = vochtig/normale grond	zvr = zeer voedselrijke grond	A = Akker	D = Duinen
2 = tweejarig	p = parasitair/halfparasiet	d = droge grond	s = schaduw	vr = voedselrijk	G = Grasland, bloemrijk grasland	H = Heide
m = meerjarig/vast	h = houtig gewas	h = halfschaduw	n = natte grond	mvr = matig voedselrijk	R = Ruderaal, verstoorde grond	T = Talud, helling
g = gras/zegge	b = bol/knol/wortelstok			as = arme grond/schraal	O = Oevers en moeras	M = Muren, stenen
					B = Boszoom en onderbegroeiing	

* op de wilde vorm gelijkende geselecteerde cultuurvorm die grootschalig voor andere doelen wordt geteeld dan voor een bloemenweide

** zaaien direct na oogst, worden op bestelling direct na oogst geleverd

Zie de website www.cruydthoek.nl voor zaden van tuinplanten en cultuurgewassen

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kleurcategorie	Hoogte	Bloei- maand	Plant type	Zaai- advies zie p.60	Zaden per gram	Licht en vocht	Voedselrijk- heid	Natuurlijke groeiplaatsen
Agrostis canina	Moerasstruisgras	Wit, Roze, Roodbruin	48	6-8	g, m	1	20000	zh, n	as, mvr	G O
Agrostis capillaris	Gewoon struisgras	Roodbruin, Groen	40	6-8	g, m	1	20000	z, dv	as, mvr	G B R
Agrostis stolonifera	Fioringras	Wit, Roze, Roodbruin	23	6-9	g, m	1	12500	zh, vn	as, mvr	G O
Anthoxanthum odoratum	Gewoon reukgras	Groen	45	4-6	g, m	5	1667	z, dvn	as	G O B D
Brachypodium pinnatum	Gevinde kortsteel	Groen	70	6-7	g, m	11		zh, v	mvr	G B
Brachypodium sylvaticum	Boskortsteel	Groen	80	7-8	g, m	11	313	zh, dv	mvr	O B
Briza media	Beventjes	Paars, Groen	35	5-8	g, m	11	1250	z, dvn	vr	G O B T
Carex acuta	Scherpe zegge	Roodbruin, Groen	100	5-6	g, m	9	1111	zh, n	vr	O B
Carex appropinquata	Paardenhaarzegge	Geelgroen	60	4-5	g, m	9		zh, n	as, mvr	G O B
Carex echinata	Sterzegge	Groen	45	5-6	g, m	9		h, vn	as, mvr	G B
Carex flacca	Zeegroene zegge	Groen	35	5-6	g, m	9	1250	z, v	as, mvr	G D
Carex nigra	Zwarte zegge	Geelgroen	38	4-6	g, m	9		zh, vn	as, as	G O H
Carex paniculata	Pluimzegge	Bruin, Geel, Groen	75	5-6	g, m	9		zh, n	vr	O B
Carex pendula	Hangende zegge	Groen	100	5-6	g, m	9	1250	h, vn	mvr	O B M
Carex pseudocyperus	Hoge cyperzegge	Groen	75	5-6	g, m	9	1111	z, vn	vr	O
Carex riparia	Oeverzegge	Groenzwart	93	5-6	g, m	1	1250	z, v	vr	O
Carex rostrata	Snavelzegge	Geelgroen, Groen	45	5-6	g, m	9	1429	z, n	za, ve, le	O
Carex spicata	Gewone bermzegge	Geelgroen, Groen	45	5-6	g, m	9		zh, dv		G B T
Carex sylvatica	Boszegge	Geelgroen	65	5-6	g, m	9	476	s, dn	as, mvr, vr	R B
Carex vesicaria	Blaaszegge	Geelgroen, Groen	75	5-6	g, m	0	526	zh, n	as, vr	O B
Corynephorus canescens	Buntgras	Groenroze	25	6-7	g, m	11	10000	z, d		D H
Cynodon dactylon	Handjesgras	Groen	25	6-9	g, m			z, dv		D T R
Cynosurus cristatus	Kamgras	Blauwviolet, Groen	40	6-7	g, m		1695	z, v	mvr	G
Deschampsia cespitosa	Ruwe smele	Paars, Groen	90	7-8	g, m	11	1493	zh, vn	mvr, vr	G O B
Deschampsia flexuosa	Bochtige smele	Groen	50	7-8	g, m	11	3448	zh, dv	mvr	B H R
Festuca arundinacea	Rietzwenkgras	Paars, Groen	125	6-7	g, m	11	33	z, vn	vr	
Festuca filiformis	Fijn schapengras	Geelgroen, Blauwgroen	25	5-8	g, m	11	833	z, d	as, as	G B H
Festuca gigantea	Reuzenzwenkgras	Wit, Groen	100	6-7	m	9	556	zh, vn	vr	G O B
Festuca rubra subsp. commutata	Rood zwenkgras	Roodbruin, Rozerood, Groen	53	5-8	g, m	11	1429	zh, dvn	as, mvr	G D
Holcus lanatus	Gestreepte witbol	Wit, Roze	60	6-8	g, m		2500	zh, vn	mvr	G B R
Juncus squarrosus	Trekus	Groenbruin	20	6-8	g, m	9		zh, dvn	as, as	H
Koeleria macrantha	Smal fakkelgras	Groen	55	6-7	g, m	11	2000	zh, d		G D
Koeleria pyramidata	Breed fakkelgras	Groen	93	6-7	g, m	11	2000	z, d		G D
Luzula pilosa	Ruige veldbies	Roodbruin, Geel	23	4-5	g, m	11	3333	h, v		B
Milium effusum	Bosgierstgras	Groen	113	5-7	m	9	714	s		
Molinia caerulea	Pijpenstrootje	Blauw, Paars, Groen	78	7-9	g, m	1	1000	zh, dvn	as	G O B H
Nardus stricta	Borstelgras	Groen	25	5-6	g, m		2000	z, d		G H
Poa palustris	Moerasbeemdgras	Wit, Groen	90	6-8	m	9	2500	zh, n	vr	G O
Poa pratensis	Veldbeemdgras	Groen	50	5-6	g, m		3333	zh, dvn		G O B M
Poa trivialis	Ruw beemdgras	Wit, Groen	70	5-8	g, m	9	4348	zh, vn	vr	G O B
Trisetum flavescens	Goudhaver	Geelgroen	45	6-7	g, m		3846	z, dv	vr	G
Vulpia myuros	Gewoon langbaardgras	Groen	40	6-10	g, 1	0	1818	zh, d	as	M R

OPKWEKEN VAN WILDE PLANTENZADEN

ALGEMENE ZAAI-INSTRUCTIES

Zaaiadvies

Zaden zijn ingenieuze wondertjes der natuur. Planten zorgen ervoor dat hun zaden verspreid worden op een specifieke, effectieve manier, door wind, water, insecten, dieren of vogels. Zaden hebben een ingebouwd systeem dat er voor zorgt dat de zaden niet eerder kiemen dan nodig is. Deze ingebouwde veiligheid maakt dat niet alle zaden kiemen direct na het uitzaaien. Deze zogenaamde kiemrust kan doorbroken worden door de natuurlijke omstandigheden na te bootsen. Deze voorwaarden om tot kieming over te gaan zijn per plant verschillend maar kunnen in een aantal groepen worden ondergebracht. Indien bekend wordt dit vermeld in de soortenlijst.

Algemeen

Een belangrijk uitgangspunt bij het zaaien is dat zaden doorgaans niet dieper moeten worden gezaaid dan de dikte van het zaad. In het algemeen moeten de zaden na het zaaien regelmatig vochtig gehouden worden maar nooit nat. De beste zaaitijd is de natuurlijke zaadval van de plant. In het algemeen is dat voor tweejarigen, winterannuellen en vaste planten augustus en september en voor éénjarige planten maart-half mei. In de praktijk kun je daar nog veel mee spelen en ook prima zaaien op minder optimale tijdstippen.

Zaaien in potten en zaaibakken

Bij het zaaien in potten kun je het beste gebruik maken van zaaigrond. Deze is vrij van onkruidzaden. Bij de beter gesorteerde kwekerijen, tuincentra en groenwinkels is dit als kant en klaar product te koop. Indien niet beschikbaar kun je dit ook zelf maken door twee derde deel gezeefde potgrond te mengen met een derde deel scherp (metsel) zand. Bij snelkiemende zaden is afstrooien met zaaigrond vaak voldoende. Zaden die er langer over doen om te kiemen afstrooien met een dun laagje fijn grind. Fijn aquariumgrind uit de dierenwinkel is hiervoor ideaal.

Zaaien direct in de grond

Zorg bij het direct zaaien in de grond dat deze grond zo veel mogelijk vrij is van (wortel)onkruiden. Vork hinderlijke wortelonkruiden uit. Door het in te zaaien stuk wel te bewerken, maar nog niet in te zaaien, maak je een zogenaamd 'vals zaaibed'. Onkruiden zullen in de bewerkte grond eerder kiemen en door deze weer te schoffelen put je de aanwezige 'zaadbank' uit. Door deze bewerking enkele keren te herhalen is de uitgangssituatie veel schoner op het moment van zaaien. Bij zware (klei)gronden kun je het zaaibed verschromen door wat zand door de bovenlaag te mengen. Door te zaaien op regels is gemakkelijker te zien wat onkruid is en wat de gewenste plantensoort. Tussen de regels kan gemakkelijk geschoffeld of gewied worden.

Zaaien van bloemenweidemengsels

Voor het zaaien van wilde bloemenmengsels gelden globaal dezelfde aanbevelingen als hierboven. Meer over het zaaien van bloemenweidemengsels kunt u vinden vanaf pagina 18 (8 mengsels).

SPECIFIEKE ZAAI-INSTRUCTIES

De nummers in de soortenlijst vanaf pagina 50 verwijzen naar de onderstaande instructies.

1: De zaden van deze koudekiemer moeten eerst vocht op kunnen nemen in een warme periode (2 tot 5 weken). Daarna doorbreekt een periode van kou (tussen +5 tot -5 °C) de kiemrust. Hoe lang zo'n periode moet zijn is per soort verschillend. Temperaturen lager dan -5 °C verlengen de periode omdat dan het proces stil staat. De natuurlijke winteromstandigheden zijn meestal het meest effectief voor het doorbreken van de kiemrustperiode.

2: Deze soorten hebben minimaal vijf weken nodig van boven de 20 °C, waarbij het zaaisel gelijkmatig vochtig moet blijven. In de koele periode daarna (+5 tot -5 °C) vindt kieming plaats. Als de periode van warmte te kort is geweest, kiemt het zaad niet in de koude periode, maar blijft het een jaar in rust.

3: Deze soort kiemt het beste als de zaden zo vers mogelijk worden gezaaid, bij voorkeur direct na de oogst. Mogelijk zal de kieming anders toch pas in het voorjaar gebeuren.

4: Deze planten hebben zeer fijn zaad en voor een gelijkmatige verdeling is het handig het zaad te mengen met bijvoorbeeld fijn zand. Het zaad niet bedekken, hooguit licht aandrukken.

5: Dit zaad kiemt snel als het gelijkmatig vochtig blijft (niet te nat!) bij een temperatuur van 20 °C. Zaad licht afdekken (nooit dikker dan de zaaddikte) en de fijnste zaden niet afdekken en alleen licht aandrukken en voorzichtig nat maken met bijvoorbeeld een plantenspuit of gieter.

6: Deze zaden vergen veel geduld, want ze hebben veel tijd nodig om te kiemen. Minimaal één en soms meerdere jaren. Bij grotere partijen is het soms handig te stratificeren, waarbij de zaden in het najaar in vochtig zand worden gezet om de harde zaadhuid te zachter te maken. Schep de zaden met het zand regelmatig om. Als de zaden in het voorjaar activiteit beginnen te vertonen kunnen ze samen met het zand gezaaid worden.

7: De zaden van deze warmtekiemer niet dieper zaaien dan de zaaddikte. Kieming gebeurt bij dagtemperatuur van ongeveer 20 °C.

8: De zaden kiemen onregelmatig en vaak over een lange periode. Bij slechte kieming kan een periode van kou (onder 5 °C) er voor zorgen dat de zaden alsnog kiemen. Dit is een soort waarbij geduld vereist is en waarvan het zaaisel zeker niet te vroeg moet worden weggedaan.

9: Doorgaans kiemen deze zaden snel. Indien er na een 2-4 weken geen kieming heeft plaatsgevonden kan een koudeperiode de kiemrust alsnog opheffen.

10: Deze zaden met een sterke zaadhuid hebben tijd en verwerking nodig om vocht op te kunnen nemen en te kiemen. Voorzichtig schuren van de zaden zodat de zaadhuid iets beschadigt kan het kiemen bespoedigen. In de natuur gebeurt dit vaak door (scherp)zand dat de zaadhuid verzwakt. Dit kan door de zaden voorzichtig heen en weer te wrijven tussen schuurpapier, of door het te mengen met wat scherp zand en zo wat te wrijven.

11: Het zaad van deze warmtekiemer kiemt meestal snel. Een enkele keer laat de kieming wat langer op zich wachten en kan wat onregelmatig plaatsvinden. Het zaaisel gelijkmatig vochtig houden (niet te nat!) bij een temperatuur van 20 °C. Zaad licht afdekken (nooit dikker dan de zaaddikte) en de fijnste zaden niet afdekken en alleen licht aandrukken en voorzichtig natmaken met bijvoorbeeld een plantenspuit of gieter.

12: Het zaad van deze waterplant kan onder water worden gezaaid. Dit kan ter plaatse of in een bak gevuld met voedselrijk slib, met een laagje water erboven, bewaard op redelijk hoge temperatuur, boven de 22 °C. Houd deze soort circa 2 - 4 weken zo warm en geef vervolgens 4 - 6 weken koude van 0 °C of kouder. Daarna weer langzaam warmer laten worden. Bij buiten zaaien komt het bovenstaande neer op zaaien in de warmste periode aan het einde van de zomer en herfst, waarna het afkoelt gedurende de winter en kan kiemen in het volgende voorjaar.

INDEX NEDERLANDSE NAMEN

Weet u de wetenschappelijke naam van de plant niet precies, maar wel iets van de Nederlandse naam, dan staat hieronder een overzicht van de namen van de losse soorten van Cruydt-Hoeck:

Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>	Bolderik	<i>Agrostemma githago</i>
Absintalsum	<i>Artemisia absinthium</i>	Bont kroonkruid	<i>Securigera varia</i>
Adderwortel	<i>Persicaria bistorta</i>	Bonte wikke	<i>Vicia villosa</i>
Agrimonie	<i>Agrimonia eupatoria</i>	Borstelkrans	<i>Clinopodium vulgare</i>
Akelei	<i>Aquilegia vulgaris</i>	Bosaardbei	<i>Fragaria vesca</i>
Akkerboterbloem	<i>Ranunculus arvensis</i>	Bosandoorn	<i>Stachys sylvatica</i>
Akkerhoornbloem	<i>Cerastium arvense</i>	Bosanemoon	<i>Anemone nemorosa</i>
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>	Bosgierstgras	<i>Milium effusum</i>
Akkerkool	<i>Lapsana communis</i>	Boshavikskruid	<i>Hieracium sabaudum</i>
Akkerleeuwenbek	<i>Misopates orontium</i>	Boskortsteel	<i>Brachypodium sylvaticum</i>
Akkervergeet-mij-nietje	<i>Myosotis arvensis</i>	Boslathyrus	<i>Lathyrus sylvestris</i>
Akkerviooltje	<i>Viola arvensis</i>	Bosmuur	<i>Stellaria nemorum subsp. montana</i>
Amandelwolfsmelk	<i>Euphorbia amygdaloides</i>	Bosooievaarsbek	<i>Geranium sylvaticum</i>
Avondkoekoeksbloem	<i>Silene latifolia subsp. alba</i>	Bosrank	<i>Clematis vitalba</i>
Barbarakruid	<i>Barbarea vulgaris</i>	Bosvergeet-mij-nietje	<i>Myosotis sylvatica</i>
Beekpunge	<i>Veronica beccabunga</i>	Brave hendrik	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>
Beemdkroon	<i>Knautia arvensis</i>	Brede ereprijs	<i>Veronica austriaca subsp. teucrium</i>
Beemdooievaarsbek	<i>Geranium pratense</i>	Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine s. h.</i>
Beenbreek	<i>Nartecium ossifragum</i>	Breed fakkelgras	<i>Koeleria pyramidata</i>
Behaarde boterbloem	<i>Ranunculus sardous</i>	Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
Berghertshooi	<i>Hypericum montanum</i>	Brem	<i>Cytisus scoparius</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>	Bremraap	<i>Orobanche</i>
Berglook	<i>Allium carinatum</i>	Brunel	<i>Prunella vulgaris</i>
Bermooievaarsbek	<i>Geranium pyrenaicum</i>	Buntgras	<i>Corynephorus canescens</i>
Besanjelier	<i>Silene baccifera</i>	Christoffelkruid	<i>Actaea spicata</i>
Betonie	<i>Stachys officinalis</i>	Citroengele honingklaver	<i>Melilotus officinalis</i>
Beverneltorkruid	<i>Oenanthe pimpinelloides</i>	Dagkoekoeksbloem	<i>Silene dioica</i>
Bevertjes	<i>Briza media</i>	Damastbloem	<i>Hesperis matronalis</i>
Bieslook	<i>Allium schoenoprasum</i>	Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Biggenkruid	<i>Hypochaeris</i>	Dauwnetel	<i>Galeopsis speciosa</i>
Bijenvoer	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	Dicht havikskruid	<i>Hieracium vulgatum</i>
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	Dolle kervel	<i>Chaerophyllum temulum</i>
Bilzekruid	<i>Hyoscyamus niger</i>	Donderkruid	<i>Inula conyza</i>
Bitterzoet	<i>Solanum dulcamara</i>	Donkere ooievaarsbek	<i>Geranium phaeum</i>
Blaassilene	<i>Silene vulgaris</i>	Donzige klis	<i>Arctium tomentosum</i>
Blaaszegge	<i>Carex vesicaria</i>	Doornappel	<i>Datura stramonium</i>
Blauw gliidkruid	<i>Scutellaria galericulata</i>	Doorwaskervel	<i>Smyrnum perfoliatum</i>
Blauw guichelheill	<i>Anagallis arvensis subsp. foemina</i>	Dophei	<i>Erica tetralix</i>
Blauw walstro	<i>Sherardia arvensis</i>	Driedistel	<i>Carlina vulgaris</i>
Blauwe knoop	<i>Succissa pratensis</i>	Driekleurig viooltje	<i>Viola tricolor</i>
Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>	Duifkruid	<i>Scabiosa columbaria</i>
Bleke klaproos	<i>Papaver dubium</i>	Duinroos	<i>Rosa spinosissima</i>
Bloedzuring	<i>Rumex sanguineus</i>	Duinteunisbloem	<i>Oenothera oakesiana</i>
Bochtige smele	<i>Deschampsia flexuosa</i>	Duits viltkruid	<i>Filago vulgaris</i>
Boerenwormkruid	<i>Tanacetum vulgare</i>	Duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>
		Duizendguldenkruid	<i>Centaurium</i>
		Echt bitterkruid	<i>Picris hieracioides</i>
		Echt duizendguldenkruid	<i>Centaurium erythraea</i>
		Echt lepelblad	<i>Cochlearia officinalis subsp. officinalis</i>
		Echte gamander	<i>Teucrium chamaedrys</i>
		Echte guldenroede	<i>Solidago virgaurea</i>
		Echte kamille	<i>Matricaria chamomilla</i>
		Echte koekoeksbloem	<i>Silene flos-cuculi</i>
		Echte valeriaan	<i>Valeriana officinalis</i>

Éénjarige hardbloem	<i>Scleranthus annuus</i>	Groot kaasjeskruid	<i>Malva sylvestris</i>
Engelse alant	<i>Inula britannica</i>	Groot spiegelklokje	<i>Legousia speculum-veneris</i>
Engels gras	<i>Armeria maritima</i>	Groot streepzaad	<i>Crepis biennis</i>
Engelwortel	<i>Angelica</i>	Grote bevernel	<i>Pimpinella major</i>
Fijn schapengras	<i>Festuca filiformis</i>	Grote centaurie	<i>Centaurea scabiosa</i>
Fluitenkruid	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Grote engelwortel	<i>Angelica archangelica</i>
Fraai hertshooi	<i>Hypericum pulchrum</i>	Grote hardvrucht	<i>Bunias orientalis</i>
Franse silene	<i>Silene gallica</i>	Grote kaardebol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Gaffelsilene	<i>Silene dichotoma</i>	Grote klapproos	<i>Papaver rhoeas</i>
Ganzenbloem (gele)	<i>Glebionis segetum</i>	Grote klis	<i>Arctium lappa</i>
Ganzerik	<i>Potentilla</i>	Grote muur	<i>Stellaria holostea</i>
Geel nagelkruid	<i>Geum urbanum</i>	Grote pimperl	<i>Sanguisorba officinalis</i>
Geel walstro	<i>Galium verum</i>	Grote ratelaar	<i>Rhinanthus angustifolius</i>
Geel zonneroosje	<i>Helianthemum nummularium</i>	Grote tijd	<i>Thymus pulegioides</i>
Gele dovenetel	<i>Lamium</i>	Grote waterweegbree	<i>Alisma plantago-aquatica</i>
Gele ganzenbloem	<i>Glebionis segetum</i>	Grote wederik	<i>Lysimachia vulgaris</i>
Gele hoornpapaver	<i>Glaucium flavum</i>	Grote zandkool	<i>Diplotaxis tenuifolia</i>
Gele kamille	<i>Anthemis tinctoria</i>	Guichelheil	<i>Anagallis</i>
Gele lis	<i>Iris pseudacorus</i>	Gulden boterbloem	<i>Ranunculus auricomus</i>
Gele morgenster	<i>Tragopogon pratensis subsp. pratensis</i>	Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Gentiaan	<i>Gentiana</i>	Hangende zegge	<i>Carex pendula</i>
Geoord helmkruid	<i>Scrophularia auriculata</i>	Harig wilgenroosje	<i>Epilobium hirsutum</i>
Gestreepte witbol	<i>Holcus lanatus</i>	Hartgespan	<i>Leonurus cardiaca</i>
Gevinde kortsteel	<i>Brachypodium pinnatum</i>	Hazenpootje	<i>Trifolium arvense</i>
Gevlekt biggenkruid	<i>Hypochaeris maculata</i>	Heelblaadjes	<i>Pulicaria dysenterica</i>
Gevlekte aronskelk	<i>Arum maculatum</i>	Heelkruid	<i>Sanicula europaea</i>
Gevlekte rupsklaver	<i>Medicago arabica</i>	Heemst	<i>Althaea officinalis</i>
Gevlekte scheerling	<i>Conium maculatum</i>	Heggendoornzaad	<i>Torilis japonica</i>
Gevleugeld helmkruid	<i>Scrophularia umbrosa</i>	Heggenduizendknoop	<i>Fallopia dumetorum</i>
Gevleugeld hertshooi	<i>Hypericum tetrapterum</i>	Heggenwikke	<i>Vicia sepium</i>
Gewone agrimonie	<i>Agrimonia eupatoria</i>	Heksenmelk	<i>Euphorbia esula</i>
Gewone berenklauw	<i>Heraclium sphondylium</i>	Helmkruid	<i>Scrophularia</i>
Gewone bermzegge	<i>Carex spicata</i>	Hemelsleutel	<i>Sedum telephium</i>
Gewone brunel	<i>Prunella vulgaris</i>	Herderstasje	<i>Capsella bursa-pastoris</i>
Gewone engelwortel	<i>Angelica sylvestris</i>	Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
Gewone ereprijs	<i>Veronica chamaedrys</i>	Hoge cyperzegge	<i>Carex pseudocyperus</i>
Gewone hennepnetel	<i>Galeopsis tetrahit</i>	Hokjespeul	<i>Astragalus glycyphyllos</i>
Gewone ossentong	<i>Anchusa officinalis</i>	Holwortel	<i>Corydalis cava</i>
Gewone rolklaver	<i>Lotus corniculatus</i>	Hondspeterselie	<i>Aethusa cynapium</i>
Gewone salomonszegel	<i>Polygonatum multiflorum</i>	Honingklaver	<i>Melilotus</i>
Gewone smeerwortel	<i>Symphytum officinale</i>	Hoornpapaver	<i>Glaucium</i>
Gewone zandmuur	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	Hop	<i>Humulus lupulus</i>
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>	Hopklaver	<i>Medicago lupulina</i>
Gewoon langbaardgras	<i>Vulpia myuros</i>	Ijzerhard	<i>Verbena officinalis</i>
Gewoon reukgras	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Italiaanse aronskelk	<i>Arum italicum</i>
Glad parelzaad	<i>Lithospermum officinale</i>	Kaasjeskruid	<i>Malva</i>
Glad walstro	<i>Galium mollugo</i>	Kale jonker	<i>Cirsium palustre</i>
Goudgele honingklaver	<i>Melilotus altissimus</i>	Kamgras	<i>Cynosurus cristatus</i>
Goudhaver	<i>Trisetum flavescens</i>	Kamille	<i>Matricaria</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>	Kamille (reukeloze)	<i>Tripleurospermum maritimum</i>
Grasmuur	<i>Stellaria graminea</i>	Kantig hertshooi	<i>Hypericum tetrapterum</i>
Grijskruid	<i>Berteroa incana</i>	Kartuizer anjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>
Groot glaskruid	<i>Parietaria officinalis</i>	Karwij	<i>Carum carvi</i>
Groot heksenkruid	<i>Circaea lutetiana</i>	Kattendoorn	<i>Ononis repens subsp. spinosa</i>
		Kattenkruid	<i>Nepeta</i>

Kattenstaart	<i>Lythrum salicaria</i>	Middelste ganzerik	<i>Potentilla intermedia</i>
Kegelsilene	<i>Silene conica</i>	Middelste teunisbloem	<i>Oenothera biennis</i>
Keizerskaars	<i>Verbascum phlomoides</i>	Moerasandoorn	<i>Stachys palustris</i>
Kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>	Moeraslathyrus	<i>Lathyrus palustris</i>
Klein hoefblad	<i>Tussilago farfara</i>	Moerasmelkdistel	<i>Sonchus palustris</i>
Klein streepzaad	<i>Crepis capillaris</i>	Moerasrolklaver	<i>Lotus pedunculatus</i>
Kleine bevernel	<i>Pimpinella saxifraga</i>	Moerasspirea	<i>Filipendula ulmaria</i>
Kleine kaardebol	<i>Dipsacus pilosus</i>	Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>
Kleine klaver	<i>Trifolium dubium</i>	Moeraswolfsmelk	<i>Euphorbia palustris</i>
Kleine leeuwenbek	<i>Chaenorhinum minus</i>	Moesdistel	<i>Cirsium oleraceum</i>
Kleine ooievaarsbek	<i>Geranium pusillum</i>	Moeslook	<i>Allium oleraceum</i>
Kleine pimpernel	<i>Sanguisorba minor</i>	Morgenster	<i>Tragopogon</i>
Kleine ratelaar	<i>Rhinanthus minor</i>	Mottenkruid	<i>Verbascum blattaria</i>
Kleine ruit	<i>Thalictrum minus</i>	Muizenoor	<i>Hieracium pilosella</i>
Kleine zonnedaauw	<i>Drosera intermedia</i>	Muskuskaasjeskruid	<i>Malva moschata</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	Muurleeuwenbek	<i>Cymbalaria muralis</i>
Klokje	<i>Campanula</i>	Muurpeper	<i>Sedum acre</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>	Naaldenkervel	<i>Scandix pecten-veneris</i>
Knikkende distel	<i>Carduus nutans</i>	Nachtkoekoeksbloem	<i>Silene noctiflora</i>
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>	Nachtsilene	<i>Silene nutans</i>
Knolboterbloem	<i>Ranunculus bulbosus</i>	Oeverzegge	<i>Carex riparia</i>
Knolribzaad	<i>Chaerophyllum bulbosum</i>	Ongevekt longkruid	<i>Pulmonaria obscura</i>
Knolspirea	<i>Filipendula vulgaris</i>	Oorsilene	<i>Silene otitis</i>
Knolsteenbreek	<i>Saxifraga granulata var granulata</i>	Ossentong	<i>Anchusa officinalis</i>
Knoopkruid	<i>Centaurea jacea</i>	Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>
Knopig helmkruid	<i>Scrophularia nodosa</i>	Paardenhaarzegge	<i>Carex appropinquata</i>
Koekruid	<i>Vaccaria hispanica</i>	Paardenzuring	<i>Rumex aquaticus</i>
Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>	Paarse morgenster	<i>Tragopogon porrifolius</i>
Koningskaars	<i>Verbascum thapsus</i>	Paarse schubwortel	<i>Lathraea clandestina</i>
Korenbloem	<i>Centaurea cyanus</i>	Pastinaak	<i>Pastinaca sativa subsp. sativa</i>
Kraailook	<i>Allium vineale</i>	Peen	<i>Daucus carota</i>
Kromhals	<i>Anchusa arvensis</i>	Pekbloem	<i>Silene armeria</i>
Kruidvlier	<i>Sambucus ebulus</i>	Pimpernel	<i>Sanguisorba</i>
Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>	Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>
Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>	Polei	<i>Mentha pulegium</i>
Kruisbladwalstro	<i>Cruciata laevipes</i>	Prachtanjer	<i>Dianthus superbus</i>
Kruisdistel	<i>Eryngium campestre</i>	Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Kruiskruid	<i>Senecio</i>	Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>	Ratelaar	<i>Rhinanthus</i>
Leeuwentand	<i>Leontodon</i>	Rechte ganzerik	<i>Potentilla recta</i>
Lenteklokje	<i>Leucjum vernum</i>	Reigersbek	<i>Erodium</i>
Leverkruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>	Reukeloze kamille	<i>Tripleurospermum maritimum</i>
Liggende klaver	<i>Trifolium campestre</i>	Reuzenbalsemien	<i>Impatiens glandulifera</i>
Lis	<i>Iris</i>	Robertskruid	<i>Geranium robertianum</i>
Look-zonder-look	<i>Alliaria petiolata</i>	Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>
Maarts viooltje	<i>Viola odorata</i>	Rode ogentroost	<i>Odontitis vernus subsp. serotinus</i>
Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>	Ronde zonnedaauw	<i>Drosera rotundifolia</i>
Malrove	<i>Marrubium vulgare</i>	Rood guichelheil	<i>Anagallis arvensis subsp. arvensis</i>
Mannetjesereprijs	<i>Veronica officinalis</i>	Rood zwenkgras	<i>Festuca rubra subsp. commutata</i>
Margriet	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Ruig hertschooi	<i>Hypericum hirsutum</i>
Mariadistel	<i>Silybum marianum</i>	Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
Melige toorts	<i>Verbascum lychnitis</i>	Ruige anjer	<i>Dianthus armeria</i>
Melkeppe	<i>Peucedanum palustre</i>	Ruige klaproos	<i>Papaver argemone</i>

Ruige leeuwentand	<i>Leontodon hispidus</i>	Voorjaarshelmkruid	<i>Scrophularia vernalis</i>
Ruige weegbree	<i>Plantago media</i>	Vrouwenmantel	<i>Alchemilla</i>
Ruwe smele	<i>Deschampsia cespitosa</i>	Wateraardbei	<i>Comarum palustre</i>
Ruw pazelzaad	<i>Lithospermum arvense</i>	Waterkruiskruid	<i>Jacobaea aquatica</i>
Schaduwkruiskruid	<i>Senecio nemorensis</i>	Watermuur	<i>Myosoton aquaticum</i>
Schapenzuring	<i>Rumex acetosella</i>	Watertorkruid	<i>Oenanthe aquatica</i>
Schermhavikskruid	<i>Hieracium umbellatum</i>	Waterzuring	<i>Rumex hydrolapathum</i>
Scherpe boterbloem	<i>Ranunculus acris</i>	Wede	<i>Isatis tinctoria</i>
Scherpe fijnstraal	<i>Erigeron acer</i>	Wegdistel	<i>Onopordum acanthium</i>
Scherpe zegge	<i>Carex acuta</i>	Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Sint Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>	Welriekende agrimonie	<i>Agrimonia procera</i>
Slangenkruid	<i>Echium vulgare</i>	Wilde bertram	<i>Achillea ptarmica</i>
Slangenlook	<i>Allium scorodoprasum</i>	Wilde cichorei	<i>Cichorium intybus</i>
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>	Wilde gagele	<i>Myrica gale</i>
Slipbladige ooievaarsbek	<i>Geranium dissectum</i>	Wilde hyacint	<i>Hyacinthoides non-scripta</i>
Smal fakkelgras	<i>Koeleria macrantha</i>	Wilde judaspenning	<i>Lunaria rediviva</i>
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
Smalle wikke	<i>Vicia sativa subsp. nigra</i>	Wilde narcis	<i>Narcissus pseudonarcissus</i>
Snavelzegge	<i>Carex rostrata</i>	Wilde reseda	<i>Reseda lutea</i>
Sofiekruid	<i>Descurainia sophia</i>	Wilde ridderspoor	<i>Consolida regalis</i>
Spaanse zuring	<i>Rumex scutatus</i>	Wildemanskruid	<i>Pulsatilla vulgaris</i>
Stalkaars	<i>Verbascum densiflorum</i>	Wilgenroosje	<i>Chamerion angustifolium</i>
Sterzegge	<i>Carex echinata</i>	Witte honingklaver	<i>Melilotus albus</i>
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>	Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>
Stengellose sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>	Witte rapunzel	<i>Phyteuma spicatum subsp. spicatum</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>	Wit vetkruid	<i>Sedum album</i>
Stijve ogentroost	<i>Euphrasia stricta</i>	Wolfskers	<i>Atropa bella-donna</i>
Stinkende ballote	<i>Ballota nigra subsp. meridionalis</i>	Wolfspoot	<i>Lycopus europaeus</i>
Stinkende gouwe	<i>Chelidonium majus</i>	Wollige distel	<i>Cirsium eriophorum</i>
Struikhei	<i>Calluna vulgaris</i>	Wondklaver	<i>Anthyllus vulneraria</i>
Torenkruid	<i>Arabis glabra</i>	Wouw	<i>Reseda luteola</i>
Tormentil	<i>Potentilla erecta</i>	Zaagblad	<i>Serratula tinctoria</i>
Tripmadam	<i>Sedum rupestre</i>	Zandblauwtje	<i>Jasione montana</i>
Tuinjudaspenning	<i>Lunaria annua</i>	Zandwolfsmelk	<i>Euphorbia sanguieriana</i>
Valeriaan	<i>Valeriana</i>	Zeegroene muur	<i>Stellaria palustris</i>
Valse kamille	<i>Anthemis arvensis</i>	Zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Valse salie	<i>Teucrium scorodonia</i>	Zeekool	<i>Crambe maritima</i>
Veldbies	<i>Luzula</i>	Zeepkruid	<i>Saponaria officinalis</i>
Veldhondstong	<i>Cynoglossum officinale</i>	Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>
Veldlathyrus	<i>Lathyrus pratensis</i>	Zwartblauwe rapunzel	<i>Phyteuma spicatum subsp. nigrum</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>	Zwarte lathyrus	<i>Lathyrus niger</i>
Veldzuring	<i>Rumex acetosa</i>	Zwarte toorts	<i>Verbascum nigrum</i>
Verfbrem	<i>Genista tinctoria</i>	Zwartmoeskervel	<i>Smyrniolum olusatrum</i>
Vertakte leeuwentand	<i>Leontodon autumnalis</i>		
Vijfdelig kaasjeskruid	<i>Malva alcea</i>		
Viltganzerik	<i>Potentilla argentea</i>		
Viltig kruiskruid	<i>Jacobaea erucifolia</i>		
Vingerhelmbloem	<i>Corydalis solida</i>		
Vingerhoedskruid	<i>Digitalis purpurea</i>		
Vlas	<i>Linum usitatissimum</i>		
Vlasbekje	<i>Linaria vulgaris</i>		
Vogelwikke	<i>Vicia cracca</i>		
Voorjaarsganzerik	<i>Potentilla tabernaemontani</i>		

PRAKTISCHE INFORMATIE

ADRESGEGEVENS

Cruydt-Hoeck v.o.f.
Abbedijk 6
8422 DL Nijeberkoop
Nederland

telefoon 0516 – 44 11 44
fax 0516 – 44 11 30
e-mail zaden@cruydt hoeck.nl
website www.cruydt hoeck.nl

Kamer van Koophandel nummer: 04084227
BTW-nummer: NL 8174.37.344.B01

BETAALGEGEVENS

Rabobank rekeningnummer:
NL49 RABO 0129 5892 33
Rabobank Heerenveen - Zuidoost Friesland,
Nederland
BIC: RABONL2U

PRIJZEN

De prijzen zijn terug te vinden in de losse prijslijst.
Prijislijst kwijt? Wij sturen u graag een nieuwe.

Gemeenten en (groen)bedrijven bieden wij een zakelijke korting. Vraagt u hiernaar. Bij het plaatsen van uw bestelling kunnen wij u vragen naar een KvK-nummer of een BTW-nummer.

Prijzen in euro en onder voorbehoud, excl. 6% BTW.
Prijzen en aanbiedingen zolang de voorraad strekt.
Wijzigingen en drukfouten voorbehouden.
Bij het verschijnen van deze lijst vervallen alle eerdere lijsten.

Losse soorten

Losse soorten onder de 10 gram zijn verkrijgbaar in een zakje. Het gewicht in een zakje verschilt per soort. Boven de 10 gram kunt u losse soorten in iedere gewenste hoeveelheid bestellen (indien leverbaar).

Prijsbepaling losse soorten

Zakje:	Een vaste prijs per soort
10 tot 49 gram:	De 10-gramsprijs wordt berekend
50 tot 499 gram:	De 100-gramsprijs wordt berekend
Vanaf 500 gram:	De kilogramprijs wordt berekend

Mengsels

Mengsels zijn verkrijgbaar in zakjes van 25 gram. Vanaf 100 gram kunt u mengsels in iedere gewenste hoeveelheid bestellen (indien leverbaar).

Prijsbepaling per mengsel

Zakje met 25 gram: Een vaste prijs per mengsel
50 tot 499 gram: De 100-gramsprijs wordt berekend
Vanaf 500 gram: De kilogramprijs wordt berekend

Kortingsregeling bij levering van onze standaard bloemenzaadmengsels:

vanaf 5 kg 5% korting
vanaf 10 kg 10% korting
vanaf 20 kg 15% korting

VERZENDING

Bestellingen worden doorgaans per post of pakketdienst verzonden. Bij leveringen binnen Nederland worden bij bestelling onder € 50 (excl. BTW) verzend- en administratiekosten berekend. Verzendkosten voor verzending buiten Nederland op aanvraag. De verzending vindt plaats, tenzij anders overeengekomen, op de wijze die ons als beste bekend is. Verzending voor rekening en risico van de afnemer, tenzij anders overeengekomen.

BETALING

Binnen 30 kalenderdagen na factuurdatum. Bij niet tijdige betaling behouden wij ons het recht voor 2% rente per maand, verhoogd met de administratiekosten, in rekening te brengen. Eventuele incassokosten zijn voor rekening van de afnemer. De geleverde producten en diensten blijven eigendom van Cruydt-Hoeck v.o.f. tot aan alle verplichtingen is voldaan.

GARANTIE

Wij proberen vanzelfsprekend een soortecht en kwalitatief hoogwaardig product te leveren. Door de vele invloeden die buiten onze verantwoordelijkheid liggen, kunnen wij kieming en groei helaas niet garanderen. Voor de soortechtheid van de zaden staan wij tot maximaal de factuurwaarde garant.

ALGEMENE LEVERINGSVOORWAARDEN

Bij het plaatsen van een bestelling gaat u akkoord met onze leveringsvoorwaarden. Onze algemene leveringsvoorwaarden kunt u vinden op www.cruytdhoeck.nl. Op verzoek sturen wij u de leveringsvoorwaarden graag toe.

BEGRIPPENLIJST

Afplaggen: Het verwijderen van de zode zonder de onderliggende grondlaag te verstoren, om daarmee ruimte te maken voor een nieuw zaaibed.

Akkerbloemen/bloemakker: Bloemrijke begroeiing met voornamelijk éénjarige soorten, die door een regelmatige (jaarlijkse) grondbewerking in stand wordt gehouden. Akkerbloemen zijn de onkruiden van de akker. Door de eeuwen heen hebben deze akkeronkruiden zich aangepast aan de jaarlijkse cyclus van de akkerbouw en haar gewassen.

Autochtone of gebiedseigen planten: Planten die van nature in een gebied voorkomen. (zie ook exoot, flora- vervalsing)

Biodiversiteit: Verscheidenheid aan soorten en levensvormen. Een grotere biodiversiteit is stabiel en beter bestand tegen veranderende omstandigheden.

Biotoop: Leefgebied van een soort (omgeving waarin alle voor die soort benodigde omstandigheden aanwezig zijn). Bijvoorbeeld het biotoop 'bos' of 'moeras'

Bloemenweide: Verzamelnaam voor verschillende vormen van combinaties van bloemplanten en soms grassen.

Bloemrijk grasland: Een bloemenweide die jaarlijks enkele keren wordt gemaaid en waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Met het afvoeren van maaisel worden voedingsstoffen afgevoerd, wat gunstig is voor de bloemplanten. Het bloemrijk grasland is afgeleid van het ouderwetse hooiland.

Bodemsoorten/grondsoort: voor het bepalen van het juiste mengsel is de grondsoort van belang. Veel bodems bestaan uit lagen of combinaties van grondsoorten. Vraag een boer of tuinier uit uw omgeving.

- **kleigrond:** ontstaan als waterafzetting.. Meestal zwaar te bewerken en voedselrijk. Voornamelijk te vinden langs de kust (zeeklei) en langs de rivieren (rivierklei). Lastig om te verschralen.

- **veengrond:** voor het grootste gedeelte bestaande uit samengeperst halfverteerd organisch materiaal. Vaak voedselrijke grond, vooral als de grond ver boven het grondwaterpeil ligt.
- **zandgrond:** ontstaan als wind- of waterafzetting. Meestal gemakkelijk te bewerken, waterdoorlatend, voedselarm of relatief makkelijk te verschralen.
- **leemgrond:** lijkt op klei, maar is oorspronkelijk door de wind afgezet en bestaat uit zeer fijne deeltjes.

Buitengebied: Het gebied buiten stad of dorp. Hier moeten we zorgvuldig omgaan met het introduceren (inzaaien) van plantensoorten, omdat dit aanwezige gebiedseigen plantengemeenschappen kan verstoren. (zie ook stedelijk gebied)

Cultuurvorm: Soort die grootschalig geteeld wordt voor diverse doeleinden zoals voor de toepassing als voeder- gewas, groenbemester of bijvoorbeeld als tuinplant. Door de teeltwijze vindt er selectie plaats die enigszins afwijkt van de wildvorm. Vaak zijn cultuursoorten productiever dan de wildvorm, maar hebben cultuurvormen ook een meer beperkte genetische variatie. (zie ook genetische variatie, wildvorm)

Ecologie: Wetenschap die zich bezighoudt met het bestuderen van de relaties tussen organismen en hun milieu en de relaties tussen die organismen onderling.

Eénjarig, tweejarig, meerjarig: Manier om de levens- cyclus van een plant aan te geven.

- Een éénjarige plant kiemt, groeit, bloeit en geeft zaad in 1 jaar, daarna sterft de plant.
- Bij tweejarige planten kiemt deze in het eerste jaar en vormt een plant, vaak een rozet. In het tweede jaar volgt de bloei en de zaadvorming, waarna de plant sterft.
- Meerjarige planten hebben minder haast. De zaden kiemen en vormen een plant. Vaak begint de bloei vanaf het tweede jaar en planten kunnen daarna meerdere jaren bloeien en zaad vormen.

Successie: De natuur als leermeester

Om het 'natuurlijke proces' iets beter te begrijpen is het handig je even te verdiepen in de 'successie' van vegetaties in de natuur. Als je de natuur zijn gang laat gaan op een kaal stuk grond, dan zullen zich daar eerst de éénjarige pioniers vestigen. Deze sterke, maar kortlevende planten kunnen snel kiemen, groeien, bloeien en uitzaaien. In de luwte van deze pioniers kunnen tweejarige en snelgroeiende meerjarige vaste planten kiemen en zich ontwikkelen en zullen de pioniers verdwijnen. Enkele

jaren later zien de langzaamgroeiende vaste planten hun kans. Dit proces gaat door, met eerst snelgroeiende struiken en bomen als wilg, populier en els. Deze maken nog weer later plaats voor de langzaam groeiende bomen zoals eiken en beuken. Als je niets doet, wordt uiteindelijk alles bos. Dit zou je het 'eindstadium' kunnen noemen, totdat wij als mensen het hele bos omzagen of omdat door een natuurramp het bos wordt weggevaagd en het hele proces met de pioniers weer opnieuw begint.

Exoot: Plantensoort waarvan het natuurlijk verspreidingsgebied buiten Nederland ligt.

Floravervalsing: Introductie van een soort in een gebied waar die soort van oorsprong niet voorkomt. Problemen kunnen ontstaan wanneer woekerende invasieve plantensoorten concurrentie gaan vormen voor gebiedseigen soorten. (zie ook exoot, autochtone of gebiedseigen planten)

Genetische variatie: De verscheidenheid aan eigenschappen van een plant. Een gezonde natuurlijke populatie heeft vaak een brede genetische variatie waarmee deze weerbaar is voor veranderende omstandigheden. Door langdurige teelt en selectie versmalt de genetische variatie (inteelt) en wordt een plant meer vatbaar voor ziekten en plagen. Voor Cruydt-Hoeck is het behouden van de genetische variatie een belangrijk aandachtspunt.

Gradiënt: Ruimtelijke overgang, waarbij één of meer milieufactoren geleidelijk veranderen. Bijvoorbeeld de overgang van vochtig naar droog, van voedselrijk naar voedselarm, van zonnig naar schaduwrijk. Op deze gradiënten vinden we de grootste biodiversiteit. (zie ook biodiversiteit)

Inheemse flora en fauna: Planten en dieren die hun natuurlijke verspreidingsgebied (mede) in Nederland hebben.

Plantengemeenschap: Min of meer vaste combinatie van plantensoorten die steeds onder ongeveer dezelfde omstandigheden voorkomen.

Stedelijk gebied: Het gebied in stad of dorp of daaraan grenzend. Hier kunnen we vrijer te werk gaan met het inzaaien van gebiedsvreemde soorten omdat de kans op verstoring van gebiedseigen plantengemeenschappen nihil is. (zie ook buitengebied)

Successie: De geleidelijke, opeenvolgende veranderingen die zich in de ontwikkeling van een begroeiing voltrekken.

Talud: Een helling, meestal van een slootkant of een dijklichaam. Op een nieuw aangelegd talud kunnen problemen met uitspoeling van de grond ontstaan.

Verschraling: De afname van de hoeveelheid voedingsstoffen in de bodem (o.a. door het afvoeren van plantaardige productie of het verwijderen van de voedselrijke bovenlaag). Voor een succesvolle bloemenweide is verschrallingsbeheer vaak van belang.

Waardplant: Een waardplant of gastheerplant is een plant waarop organismen zoals vlinders en andere insecten bestanddelen vinden die nodig zijn voor hun voedsel en/of voortplanting. Sommige vlinders en andere insecten zijn 'specialisten' en daardoor erg kieskeurig. Verdwijnt de plant uit een gebied, dan verdwijnt ook de vlinder. Onze algemene vlinders, de 'generalisten', zoals de Atalanta of Dagpauwoog zijn minder kieskeurig en overleven daardoor iets beter, al hebben ook zij het zwaar bij gebrek aan voldoende bloemen.

Wildvorm: Plant met natuurlijke eigenschappen zoals we die in het wild tegenkomen en die niet door de mens is geselecteerd, zoals een cultuurvorm. Wildvormen hebben een meer natuurlijke uitstraling en vaak nog een brede genetische variatie die belangrijk is voor vestigingsmogelijkheden en de biodiversiteit. (zie ook cultuurvorm, genetische variatie)

Zaadbank: De zaadvoorraad in de grond. Zeker in het buitengebied kunnen er nog oude zaden van waardevolle gebiedseigen soorten voorkomen, vooral wanneer een bodem weinig verstoord of bewerkt is geweest. Zaden van bepaalde soorten kunnen vele jaren in de bodem overleven. Ga vooral in het buitengebied daarom zorgvuldig te werk bij het omvormen naar nieuwe natuur en ga niet zomaar inzaaien.

AANBEVOLEN LITERATUUR

ter informatie en inspiratie

- Bakx, D. & W. Niemandsverdriet. 2003. *Oasegids, Natuurrijke parken en tuinen in Nederland en Vlaanderen*. Stichting Oase, Beuningen.
- Boer, K., Ing & drs C.M.G.J. Schils. 2011. *Ecologisch groenbeheer in de praktijk*. IPC Groene Ruimte Arnhem.
- Bouman, F., D. Boesewinkel, R. Bregman, N. Deventer & G. Oostermeijer. 2000. *Verspreiding van zaden*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Dreyer, E.M. 2010. *Essbare Wildpflanzens Europas*. Franckh-Kosmos Verlags-GmbH & Co. KG., Stuttgart.
- Flower, C. 2008. *Where have all the flowers gone? Restoring wild flowers to the garden and countryside*. Papadakis Publisher, Berkshire.
- Gerritsen, H. 2008. *Buiten is het groen*. Architectura & Natura Pers, Amsterdam.
- Koster, A. 1993. *Vademecum wilde planten, met determinatietabellen en aanwijzingen voor groenbeheer*. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek Wageningen en Stichting Leefmilieu Antwerpen.
- Laan, H.H. van der & E. Roetman. 1988. *Bloemen op de IJsseldijken, over de flora en de vegetatie van de IJsseldijken tussen Veessen-Wijhe en Kampen-IJsselmuiden*. Stichting IJsselakademie & Stichting Uitgeverij KNNV.
- Leufgen, W. & M. van Lier. 2007. *Vrij spel voor natuur en kinderen*. Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht.
- Lewis, P. 2003. *Making wildflower meadows*. Frances Lincoln Limited, London.
- Lloyd, C. 2006. *Meadows*. Cassell Illustrated, London.
- Londo, G. Dr. 2010. *Naar meer natuur in tuin, park en landschap*. KNNV Uitgeverij.
- Londo, G. & J. den Hengst. 1993. *Tuin Vol Wilde Planten, Natuur in tuin en park*. Uitgeverij Terra, Warnsveld en Vereniging Natuurmonumenten, 's-Graveland.
- Mabey, R. 2012. *Food for Free*. HarperCollins Publishers, London.
- Pot, R. & W. Schippers. 2000. *Natuurvriendelijke oevers: Water- en oeverplanten*. Civieltechnisch Centrum Uitvoering Research en Regelgeving, Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer, Informatie- en Kennis-Centrum Natuurbeheer van LNV.
- Schippers, W., I. Bax & M. Gardenier. 2012. *Ontwikkelen van kruidenrijk grasland*. Aardewerk Advies. Drukkerij Frouws, Ede.
- Sýkora, K.V., L.J. de Nijs & T.A.H.M. Pelsma. 1993. *Plantengemeenschappen van Nederlandse wegbermen*. Uitgeverij KNNV Utrecht.
- Witt, R. 2001. *Der Naturgarten, lebendig, schön, pflegeleicht*. BLV Verlagsgesellschaft mbH, München.
- Witt, R. & B. Dittrich. 1996. *Blumenwiesen, Anlage, Pflege, Praxisbeispiele*. BLV Verlagsgesellschaft mbH, München.
- Zonderwijk, P. Dr. 1979. *De bonte berm, de rijke flora en fauna langs onze wegen*. Zomer & Keuning, Ede.

SNELOVERZICHT

Overzicht van alle standaardmengsels met verwijzing naar de pagina met meer informatie

Éénjarig mengsel

A6 Éénjarig akkerbloemenmengsel / pagina 24

Ruderale mengsels

B1 Kleurrijk mengsel ruderaal soorten / pagina 28

N2 Bijmengsel met één- en tweejarige soorten / pagina 29

Bloemrijk grasland mengsels

G1 Algemeen bloemrijk graslandmengsel voor alle (behalve zware en natte) gronden / pagina 34

G2 Algemeen bloemrijk graslandmengsel voor voedselrijke- en kleigronden / pagina 35

G3 Algemeen bloemrijk graslandmengsel voor natte tot vochtige, min of meer voedselrijke gronden / pagina 36

G4 Zeer bloemrijk graslandmengsel voor schralere, niet te natte, bij voorkeur kalkrijke grond / pagina 37

M1 Eenvoudig, middelhoog bloemrijk graslandmengsel voor alle gronden / pagina 38

M4 Laag, bloemrijk graslandmengsel voor schrale, droge, bij voorkeur kalkrijke grond / pagina 39

M5 Bloemrijk gazonmengsel "Nectar onder het maimes" / pagina 40

N1 Bijmengsel met vaste soorten / pagina 41

Mengsel voor onderbegroeiing

O1 Bloemrijk mengsel voor ruige onderbegroeiing en boszomen op voedselrijke grond / pagina 43

Dakmengsel

D2 Dakmengsel Bloemrijk mengsel voor ecologische dakbegroeiing / pagina 45

Grassenmengsels

NGW 1 Moerasschraal grasmengsel / pagina 47

NGW 2 Middenschraal grasmengsel / pagina 47

NGW 3 Droogschraal grasmengsel / pagina 47

Speciaalmengsels

Speciaalmengsels, "Mengsels op maat" / pagina 19

WIJ ZIJN AANGESLOTEN BIJ

Science4Nature

Veel wilde plantensoorten zijn in de afgelopen 60 jaar sterk afgenomen. Niet alleen komen ze op veel minder plekken voor, maar veelal ook in zeer lage aantallen. Het feit dat de meeste populaties van sterk bedreigde soorten uit (veel) minder dan 50 individuen bestaan, betekent dat veel ervan zonder speciale beheermaatregelen op korte termijn zullen verdwijnen. Zo verliest het Nederlandse landschap geleidelijk en bijna ongemerkt steeds meer kleur.

Net als Cruydt-Hoeck zet Science4Nature zich in voor een kleurrijk Nederland door met wetenschappelijke kennis effectieve herstelprojecten op te zetten voor onze meest bedreigde plantensoorten. Het doel van het programma Kleurrijk Nederland is om te achterhalen welke gerichte maatregelen nodig zijn om soorten er weer bovenop te helpen. Zo kunnen allerlei prachtige plantensoorten zichzelf weer in het wild redden en houden we Nederland kleurrijk. Niet alleen de planten zelf profiteren daarvan; denk ook aan het enorme belang van de wilde flora voor insecten, zoals vele soorten dag- en nachtvlinders, wilde bijen en zweefvliegen. Planten vormen de basis van alle ecosystemen.

Kijk snel op www.science4nature.nl hoe u het werk van Science4Nature kunt ondersteunen.

COLOFON

Fotografie: Cruydt-Hoeck (Erik van den Ham, Jojanneke Bijkerk, Jasper Helmantel), tenzij anders vermeld

Tekst: Cruydt-Hoeck (Jojanneke Bijkerk en Jasper Helmantel, Yorike Hartman)

Tekstredactie: Communicatiebureau de Lynx (Marjel Neefjes)

Vormgeving: Communicatiebureau de Lynx (Annemarie Wijmenga en Daniël Schwitters)

Drukwerk: Drukkerij Pascal

Gedrukt met biologische inkt op 100% gerecycled papier

Deze catalogus en handleiding is mede mogelijk gemaakt door onze trouwe klanten!

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hezij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Cruydt-Hoeck v.o.f. Abbedijk 6, 8422 DL Nijeberkoop.

NL Greenlabel

NL Greenlabel is het eerste integrale duurzaamheidslabel voor producten en diensten in de buitenruimte voor Nederland. De zaden van Cruydt-Hoeck zijn bekroond met een NL Greenlabel A in het Duurzaamheidsrapport. www.eerlijk buitenleven.nl

Vakgroep Wilde Weelde

Wilde Weelde is de vakvereniging van hoveniers, tuinontwerpers, kwekers en leveranciers van natuurvriendelijke tuinen, planten en materialen. Zie ook pagina 25. www.wildeweelde.nl

Cruydt Hoeck
WILDEBLOEMENZADEN

Knopig helmkruid met de rups van de helmkruidvlinder

Cruydt Hoek v.o.f.
Abbedijk 6
8422 DL Nijeberkoop
Nederland

telefoon
fax
e-mail
website

0516 – 44 11 44
0516 – 44 11 30
zaden@cruydhoeck.nl
www.cruydhoeck.nl